

mbo**rijn**//land

Jaarverslag mboRijnland

2019

Voorwoord

De uitbraak van het Coronavirus eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. De effecten van deze crisis op de lange termijn ontwikkelingen op globaal en nationaal niveau zijn op dit moment nog niet duidelijk. Het Coronavirus heeft geen directe gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar legt wel druk op de organisatie en medewerkers. In het eerste kwartaal van 2020 zijn in snel tempo digitale lesmethodes en digitaal onderwijs ontwikkeld. Daarnaast hebben tal van initiatieven die binnen de organisatie zijn uitgerold energie en aanpassingsvermogen gevraagd. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend.

Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit, maar de impact op de instelling is groot, zowel voor de studenten, ouders als medewerkers. Wij zullen het beleid en het advies van de diverse nationale instellingen blijven volgen en zullen tegelijkertijd onze uiterste best doen om onze activiteiten zo goed en veilig mogelijk voort te zetten zonder daarbij de gezondheid van onze medewerkers en studenten in gevaar te brengen.

In 2019 hebben we de eerste concrete maatregelen genomen in het kader van de kwaliteitsagenda, die we in 2018 in samenwerking met regionale werkgevers en gemeenten hebben opgesteld. Bovendien hebben we onze kwaliteitsagenda sterker verbonden

met onze strategie. Onze focus op korte termijn was het verbeteren van ons onderwijs. Daarnaast willen we excellent en innovatief onderwijs ontwikkelen. In 2019 hebben we hiervoor een groot aantal projecten gestart, die werden aangedragen vanuit de MBO Colleges, Stafdiensten en Shared Service Centers. Van onderop dus. Dat past bij onze Rijnlandse manier van werken. In dit verslag beschrijven we op welke wijze we dit hebben gedaan.

Wij leiden iedere student op tot een ondernemende vakkracht die werkelijk iets toevoegt aan zijn omgeving. Dat kan alleen als we ons onderwijs in nauwe samenwerking ontwikkelen én geven met bedrijven,

gemeenten en maatschappelijke instellingen. Zo hebben we met Samen met Kraamzorg De Waarden een hybride opleidingstraject voor Kraamzorgmedewerker ontwikkeld. Een ander mooi voorbeeld van hybride onderwijs is het project Palenstein. Hier helpen onze studenten mee bij het gasvrij maken van de wijk Palenstein in Zoetermeer. Verder zijn we penvoerder van het Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV) Smart Technology en het CIV Welzijn & Zorg. In beide CIV's ontwikkelen we met tientallen organisaties praktijkgericht onderwijs, diverse maatwerktrajecten en onderzoeksprojecten in de vorm van practoraten. Zo bereiden we studenten goed voor op hun latere werk. Bovendien kunnen we binnen de

CIV's bijdragen aan een duurzame en meer leefbare samenleving.

Ook buiten de CIV's werken we intensief samen met het werkveld en gemeenten. De rode draad is onze manier van werken is dus verbinding: met de regio, met maatschappelijke instellingen, tussen onderwijs en ondersteunende diensten, met andere onderwijsinstellingen. Rijnlands werken, noemen we dat. Leren en ontwikkelen doe je namelijk samen.

Otto Jelsma, Ricardo Winter en Oege de Jong

College van Bestuur

Inhoud

1. Nieuwe missie

pagina 5

2. Strategie

pagina 9

3. Kwaliteits- agenda 2019-2022

pagina 16

4. Student in beeld

pagina 21

5. Medewerker in beeld

pagina 30

6. Raad van Toezicht

pagina 37

7. Ondernemings- raad

pagina 43

8. Studenten- raad

pagina 45

9. Financieel verslag

pagina 47

10. Continuïteits- en risico- paragraaf

pagina 52

11. Jaarrekening

pagina 59

12. Overzichten van de jaarrekening

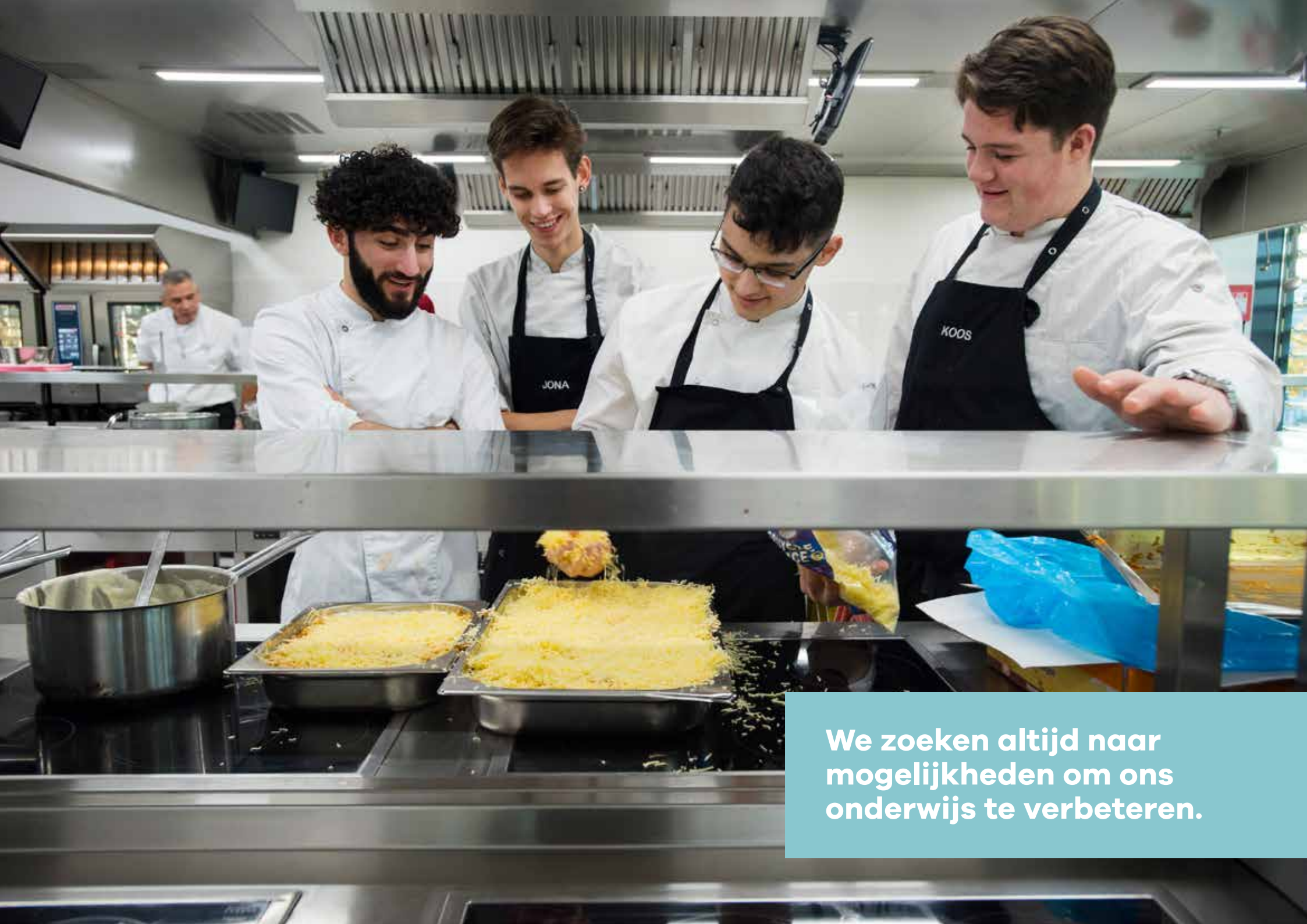
pagina 80

13. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

pagina 85

14. Contact- gegevens

pagina 89

We zoeken altijd naar mogelijkheden om ons onderwijs te verbeteren.

1. Nieuwe missie

1.1 mboRijnland

We hebben in 2019 onze missie aangescherpt. Die hebben we vastgelegd in het mboRijnland kompas. Dit kompas beschrijft onze langetermijn-doelstellingen en geeft richting aan ons handelen. Het punt waar we naar toe werken. In dit kompas staan onze missie, kernwaarden, de belofte die we doen en onze visie op onderwijs, organiseren en samenwerken.

Het College van Bestuur is samen met het management, medewerkers en vertegenwoordigers van de ondernemingsraad, studentenraad en Raad van Toezicht in gesprek gegaan over dit kompas. Centraal hierbij stond de vraag: hoe kun je in je eigen handelen invulling geven aan de missie, kernwaarden en belofte. Het leverde mooie inzichten op. En het besef dat iedere individuele medewerker betekenis kan geven aan de missie. Zo kunnen we van blijvende betekenis blijven, voor onze medewerkers, studenten, de partners waar we mee samenwerken én nieuwe partners.

1.2 Missie

In ons onderwijs werken wij niet alleen aan de toekomst van onze studenten. Ook werken we aan de toekomst van onze samenleving. We leggen met ons onderwijs de basis voor een inclusieve samenleving waarin iedereen meetelt en van waarde is en iedereen de kans krijgt om zijn talenten te ontwikkelen. Ons onderwijs en ons handelen dragen ook bij aan een duurzame wereld. We laten ons hierbij inspireren door de duurzaamheidsdoelstellingen van de Verenigde Naties. Die doelen willen de ongelijkheid in de maatschappij verkleinen en zorgen voor een meer duurzame omgang met onze planeet. Wij willen nu al stappen zetten om een

bijdrage te leveren aan het behalen van deze doelstellingen. Ons motto is dan ook niet voor niets: méér dan mbo.

1.3 Kernwaarden

Vertrouwen

We geven elkaar de kans om mee te denken over de inhoud en organisatie van het werk. Alle collega's krijgen de ruimte

om hun werk in te richten op de wijze die zij het beste vinden. Zij zorgen er zelf voor dat de afgesproken resultaten bereikt worden. Zo kunnen we samen zoeken naar mogelijkheden om het onderwijs te verbeteren. Datzelfde vragen we van studenten. Als zij zich verantwoordelijk voelen voor het eigen leerproces, kunnen ze het beste uit zichzelf halen.

Verbinding

Samenwerking staat voorop, zowel met studenten als collega's. Deze verbinding leggen we ook met bedrijven, instellingen en andere scholen. Daarbij zijn we gericht op het belang van de ander, op zijn behoeften en ambities. Die verbinden we met onze eigen drijfveren. We maken tijd om elkaar persoonlijk te ontmoeten. We delen kennis en tonen onze waardering voor successen. We reiken de ander de helpende hand toe als dat nodig is. Tegelijkertijd maken we duidelijke afspraken. Zo weten we wat we van elkaar kunnen verwachten.

Vakmanschap

We leren studenten een vak. Dat bestaat uit kennis en vaardigheden. Maar ook uit ondernemerschap, probleemoplossend vermogen, creativiteit en flexibiliteit. Zo kunnen studenten straks een belangrijke rol spelen in de samenleving. We vertrouwen hierbij op ons eigen vakmanschap. Wij weten hoe we het werk het beste kunnen uitvoeren. Daar geven we dan ook ruimte voor. Ook zorgen we dat ze zich gesteund weten door hun collega's en leidinggevenden. Zo kan iedere medewerker zich trots voelen op zijn werk.

1.4 Onze belofte

Ons werkgebied bestaat uit de arbeidsmarktregio's Holland Rijnland, Zuid-Holland Centraal en Holland Midden. In deze drie regio's zijn wij als mboRijnland actief in zes steden: Alphen aan den Rijn, Gouda, Leiden, Leidschendam-Voorburg, Woerden en Zoetermeer. In dit werkgebied ontwikkelen we samen met bedrijven, instellingen, hogescholen en vo-scholen onderwijs dat meerwaarde heeft voor bedrijven, instellingen en studenten. Samen met hen leveren we een bijdrage aan het versterken van de economie en sociale cohesie in de samenleving. Ook zorgen we dat ons onderwijs aansluit bij het jeugdbeleid in de regio en de regionale onderwijsagenda.

Die samenwerking geven we graag een formeel karakter, zodat wij en onze partners weten wat we van elkaar kunnen verwachten. Voorbeelden zijn de Centra voor Vakmanschap (CIV's) waar we penvoerder van zijn:

CIV Smart Technologie

CIV Welzijn en Zorg

Meer weten over onze missie?

[KLIK DAN HIER](#)

1.5 Juridische structuur

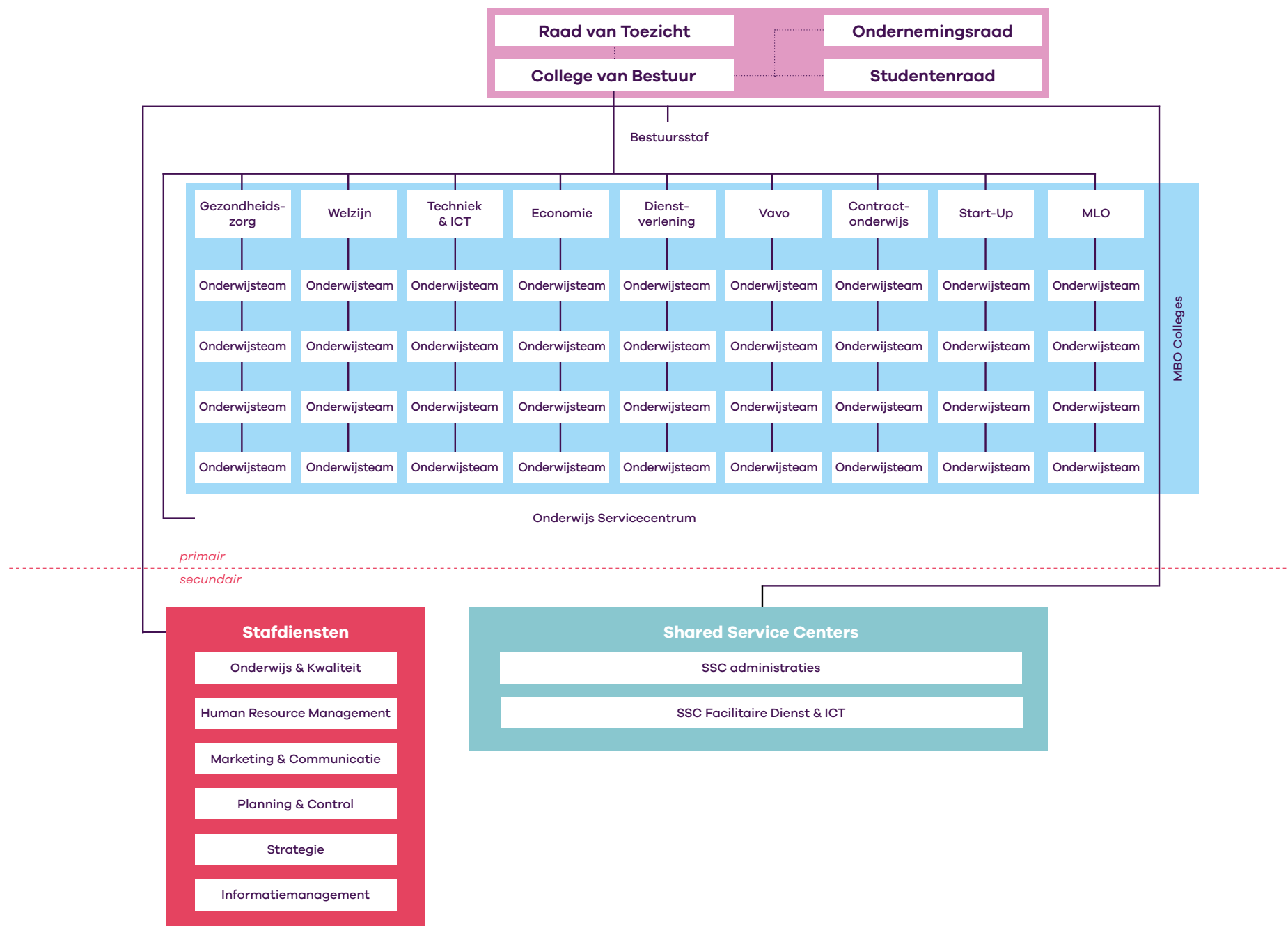
Stichting mboRijnland is op 1 september 2017 ontstaan. Het is een samenvoeging van Stichting ROC Leiden, Stichting ID College en Transitiestichting ROC Leiden/ID College. Per 1 augustus 2018 zijn ook de twee onderwijsinstellingen: ROC Leiden en ID College als bedoeld in de Wet Educatie Beroepsonderwijs gefuseerd tot één instelling, mboRijnland. Sinds die datum wordt Stichting mboRijnland bestuurd door een statutair bestuur, aangeduid als College van Bestuur, dat tevens het College van Bestuur c.q. bevoegd gezag vormt van mboRijnland als bedoeld in de Wet Educatie Beroepsonderwijs. Stichting mboRijnland kent verder een Raad van Toezicht, die toezicht houdt op de wijze waarop het College van Bestuur van Stichting mboRijnland de stichting en de door de stichting in stand gehouden onderwijsinstelling aanstuurt. Het College van Bestuur voert intensief overleg met de medezeggenschapsorganen. Voor zover (formeel of materieel) sprake is van uitoefening van bevoegdheden binnen de organisatie, volgt de medezeggenschap de zeggenschap. mboRijnland heeft één B.V. genaamd mboRijnland Bedrijfsopleidingen B.V. Deze B.V. kan worden gebruikt voor ons contractonderwijs, bijvoorbeeld in verband met de scheiding van publieke en private activiteiten. Vooralsnog wordt de B.V. niet gebruikt. Eind 2019 zijn de ondernemingsraad en College van Bestuur tot overeenstemming gekomen dat een nieuwe adviesaanvraag wordt ingediend als om enige reden het gebruik

van een B.V. voor Contractonderwijs in de ogen van het College van Bestuur weer opportuun zou worden geacht.

Verder is op 31 december 2018 de Stichting CIV Smart Technology opgericht. In overleg met de partners is besloten de samenwerking onder te brengen in een zelfstandig rechtspersoon, waarbij het bestuur van de stichting wordt gevormd door mboRijnland. Het College van Bestuur van mboRijnland oefent de formele bevoegdheden uit van het bestuur.

1.6 Organogram en organisatiestructuur

We hebben het onderwijs kleinschalig georganiseerd. Studenten krijgen les van een relatief klein docententeam. De docenten hebben veel persoonlijk contact met de studenten en hebben veel aandacht voor hun ontwikkeling. Bovendien heeft iedere student een persoonlijke studieloopbaanbegeleider die hem helpt bij het plannen van zijn studie, stage en examens. Ieder team maakt onderdeel uit van een domeingericht MBO College. Dit bevordert de samenwerking tussen de onderwijsteams en zorgt dat ons onderwijs goed aansluit bij de scholingsvragen van de arbeidsmarkt. Zowel het College van Bestuur als de directies van de MBO Colleges krijgen ondersteuning van de ondersteunende diensten en twee Shared Service Centers.

1.7 Huisvesting

We zorgen ervoor dat onze gebouwen voortdurend geschikt blijven voor modern onderwijs waar studenten en medewerkers zich prettig voelen en plezierig kunnen samenwerken. In 2019 hebben we in dit kader verschillende activiteiten ondernomen.

- We hebben veel aandacht voor veiligheid, welbehagen en frisse scholen. Dat doen we bijvoorbeeld door het controleren van blusmiddelen en het vervangen van camera's. De onderhoudswerkzaamheden op werktuigbouwkundig en elektrogebied hebben we aanbesteed en gegund aan de firma BAM.
- We hebben de locatie aan de Vijf Meilaan in Leiden verkocht.
- In samenwerking met de Stichting Stedelijk Voortgezet Onderwijs Zoetermeer (SSVOZ) en de Stichting Unicoz onderwijsgroep hebben we een kaderstellende visie op een v(mbo) campusvisie opgesteld.
- We hebben een intentieverklaring aangegaan voor het gebruik van een deel van de Topsportthal te Leiden.
- We hebben diverse grotere en kleine aanpassingen in en schuifbewegingen tussen de diverse gebouwen verricht om MBO College Start-Up een plek in de panden van mboRijnland te geven.
- In de zomer hebben we delen van het gebouw Leiden Lammenschans opnieuw ingericht. De entreegebieden van de A- en de C-toren zijn aangepast. Ook hebben we de zesde etage van de C- en D-vleugel verbouwd tot een onderwijsomgeving waarvan het MBO College Start-Up de eerste gebruiker is geworden. De begane grond van de A-toren hebben we ingericht voor de metaalopleidingen van het MBO College Techniek & ICT. Ook hebben we de fietsenstalling bij gebouw Lammenschans gerealiseerd.
- In gebouw Fluitpolderplein Leidschendam hebben we van een grote overlegruimte twee kleinere overlegruimtes en een opslagruimte gemaakt.
- In het kader van het realiseren van hybride onderwijs hebben we voor het CIV Welzijn & Zorg een ruimte gehuurd bij Grey Valley te Zoetermeer. Verder hebben we voor het

MBO College Start-Up een ruimte bij Forum Sport gehuurd en voor het CIV Smart Technology de voormalige Tango-garage voor het Living Lab Palenstein Aardgasvrij.

- We hebben diverse plannen opgesteld rondom huisvesting. Zo hebben we onderzocht of in Gouda de samenwerking met het Wellant College ruimtelijk gestalte kan krijgen. Naar aanleiding van het verwachte vertrek van de bibliotheek uit gebouw Fluitpolderplein in Leidschendam-Voorburg zijn we in samenwerking met Spinoza 's Gravendreef College een studie gestart naar het optimaliseren van het huidige ruimtegebruik in relatie tot het mogelijk afnemen van de leegkomende bibliotheekruimte. Daarnaast hebben we diverse haalbaarheidsstudies voor projecten gestart: een kapperslokaal in de A-vleugel in het gebouw aan de Groen van Prinsterersingel in Gouda, in de D-vleugel van dat gebouw een praktijkgebied voor het MBO College Techniek & ICT. Ook hebben we klimaatstudies verricht voor het gebouw Van Doornenplantsoen in Zoetermeer, de Groen van Prinsterersingel in Gouda en onze vestiging in Leidschendam-Voorburg.

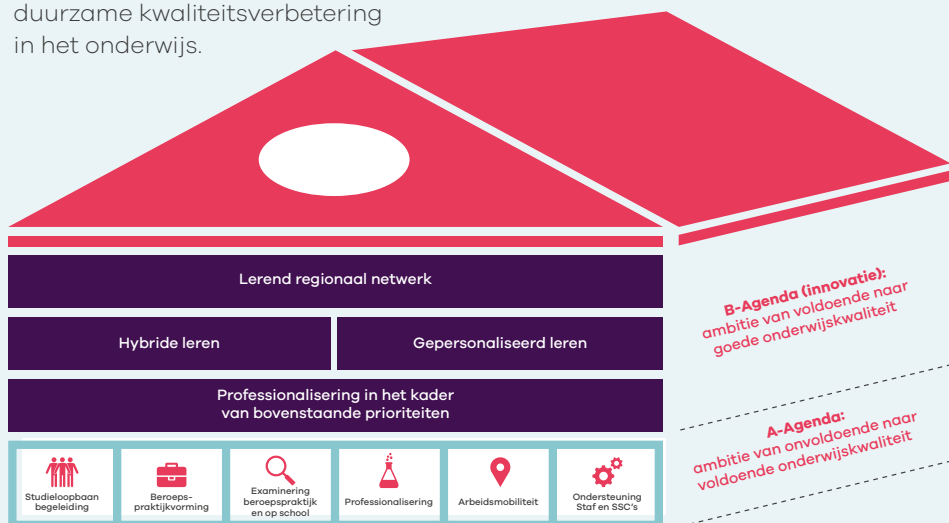
**Voor meer informatie over
onze vestigingen.**

KLIK DAN HIER

2. Onze strategie

2.1 Kwaliteit onderwijs omhoog

Al in 2017 hebben we bepaald dat de kwaliteit van ons onderwijs omhoog moest. Alle opleidingen moesten in 2019 voldoen aan de eisen die de Inspectie van het Onderwijs stelt. We hebben hiervoor een strategie ontwikkeld met zes prioriteiten. Daarnaast hebben we een kwaliteitsagenda 2019 – 2022 vastgesteld. Die is gericht op innovatie van het onderwijs en een duurzame kwaliteitsverbetering in het onderwijs.

Onderzoeken inspectie

De Inspectie heeft in 2019 een aantal onderzoeken verricht bij mboRijnland. Dit deden ze in het kader van een vierjaarlijks onderzoek (4JO). Dit 4JO is qua doel en opzet wat anders dan anders. Normaal geeft de Inspectie bij het 4JO een oordeel over de kwaliteitszorg van de instelling en van de opleidingen. Maar in 2018 is afgesproken dat de Inspectie pas in het voorjaar van 2020 de kwaliteitszorg opnieuw gaat beoordelen. Het 4JO is daarom gesplitst. Er zijn stelselonderzoeken en herstelonderzoeken uitgevoerd, mét oordelen. Daarnaast hebben zij voortgangsonderzoeken gedaan naar kwaliteitszorg en ambitie – over de sturing van de verbeteringen – zonder oordelen. De resultaten staan in twee aparte rapporten.

Stelsel- en herstelonderzoeken

Uit de stelsel- en herstelonderzoeken die door de inspectie zijn uitgevoerd blijkt dat het ruime merendeel van de onderzochte opleidingen voldoende kwaliteit biedt. Dit is een mooi resultaat voor mboRijnland en laat ook de voortgang zien op belangrijke strategische prioriteiten ('De basis op orde') sinds de fusieperiode. De resultaten bevestigen de goede stappen die door de opleidingen en examencommissies zijn gezet in de examenorganisatie, bij de beroepspraktijkvorming en rond de wettelijke vereisten (schoolkosten en meldcode).

De effecten van de kwaliteitsverbetering waaraan hard is gewerkt, zijn bij de opleidingen Mediavormgever en ICT-beheerder zichtbaar en merkbaar voor studenten. Het beeld dat het didactisch handelen bij de meeste opleidingen voldoende is maar nog verder kan worden ontwikkeld, wordt herkend.

Voortgangsonderzoek

In het kader van het voortgangsonderzoek op Kwaliteitszorg en ambitie heeft de inspectie één van onze onderwijsconferenties bezocht en startgesprekken gevoerd met directeuren, teamleiders, stafmedewerkers en studieloopbaanbegeleiders. Daarnaast heeft de inspectie een tertiaalgesprek over de voortgang op het teamplan bijgewoond en bij diverse colleges verdiepende gesprekken gevoerd met

studenten en docenten. Ook heeft de inspectie lessen bijgewoond. Hierdoor hebben wij de inspectie op een bijzondere wijze een beeld kunnen geven van 'De basis op orde' bij de verbetering van de onderwijskwaliteit bij onze opleidingen en de sturing daarop. De vormgeving van het onderzoek sloot daarmee ook goed aan bij de kwaliteitscultuur van transparantie, samenwerking en eigenaarschap bij de onderwijsteams (de Rijnlandse manier van werken) waar wij als instelling voor staan.

Na de fusieperiode is mboRijnland nu in een stabiele vervolgfase beland. Wij zijn blij dat de inspectie op basis van haar onderzoek de stappen herkent die wij in betrekkelijk korte tijd hebben gezet. mboRijnland is volop in ontwikkeling en op een aantal belangrijke pijlers zijn de effecten van de sturing op verbeteringen nu zichtbaar en voor studenten merkbaar. Met elkaar zijn we er de afgelopen twee jaar in geslaagd om bij begeleiding van studenten en de beroepspraktijkvorming de basis beter op orde te krijgen. De examinering en diplomering staat als een huis dankzij onze goed functionerende examenorganisatie.

Professionalisering is ook één van onze strategische prioriteiten. Geconstateerd kan worden dat het didactisch handelen nog een verdiepingsslag nodig heeft. Hier zijn tussen onderwijsteams verschillende fasen

van ontwikkeling zichtbaar. Inmiddels zijn – op basis van zelfevaluatie door de onderwijsteams – in de teamplannen 2019-2020 passende verbetermaatregelen voor didactisch handelen opgenomen. Het bezoeken van elkaars lessen en teamscholing zijn hier voorbeelden van. Het delen van vraagstukken en het leren van good practices van didactisch handelen krijgt in de processen en tijdens de onderwijsconferenties meer aandacht. Ook via de methodiek van het teamportret van de kwaliteitscultuur wordt het eigen kwaliteitsdenken van de onderwijsteams – dat zo belangrijk is voor het didactisch handelen – verder versterkt.

Ook het verbeteren van de onderwijsresultaten kost nog tijd. Dit vraagt nadrukkelijk om aandacht in de sturing en een scherpere professionele dialoog over de resultaten van teams die achterblijven.

Focus vasthouden

De resultaten van de onderzoeken betekenen voor mboRijnland een mooie tussenstand. Het geeft de bevestiging dat we de focus op het verbeteren van de onderwijskwaliteit – de basis op orde – vast moeten houden. We hebben er vertrouwen in dat de focus op de onderwijskwaliteit en de zichtbaar versterkte kwaliteitscultuur ons helpen om de volgende stappen te zetten. Wij zijn er bovendien van overtuigd dat de aanvulling van de strategische koers met de initiatieven uit de Kwaliteitsagenda 2019-2022 – gericht op innovatie en duurzame kwaliteitsverbetering

– ook bij zal dragen aan de verdere verbetering van de onderwijskwaliteit. Hybride onderwijs en gepersonaliseerd leren zijn hier onderdeel van.

2.2 Studieloopbaanbegeleiding

Uit onderzoek blijkt dat een goede begeleiding van studenten bijdraagt aan het studiesucces van studenten. Daarom is het één van de prioriteiten van onze strategie. Bij mboRijnland is studieloopbaanbegeleiding integrale begeleiding. Het gaat hierbij zowel om studiebegeleiding als persoonlijke begeleiding. Iedere docent heeft dit als kerncompetentie.

Kenniskring

Om dit te realiseren, hebben we een kenniskring begeleiden opgezet. Hierin delen studieloopbaanbegeleiders en adviseurs van het Onderwijs Servicecentrum hun kennis en ervaringen rondom het begeleiden van studenten. Zo hebben ze het afgelopen jaar een nieuw profiel voor de studieloopbaanbegeleider opgesteld. Hierin staat onder ander wat zijn taken en competenties zijn.

Handelingsgericht werken

Verder zijn we in de begeleiding handelingsgericht gaan werken. Dat betekent dat we iedere student benaderen als unieke persoon en maatwerk bieden. Bij mboRijnland krijgt iedere student tijdens de intake een studiekeuzeadvies. Dit advies is het startschot voor de studieloopbaanbegeleiding. Hierin staan aandachtspunten voor

het onderwijs en de begeleiding van de student. Hiervoor hebben de MBO Colleges diverse trainingen handelingsgericht werken georganiseerd voor de studieloopbaanbegeleiders.

Helder begeleidingsproces

We vinden het belangrijk dat iedere student een diploma haalt. Daarom hebben we begeleidingsproces verbeterd. Zo hebben we het studieloopbaanproces en het bindend studieadvies in het eerste studiejaar met elkaar verbonden. De MBO Colleges hebben aan de hand van de procedure uitgewerkt wat studievoortgang nu eigenlijk betekent. Het onderwijsteam geeft in het voortgangsadvies en het bindend studieadvies van de student aan hoe hij of zij zich heeft ontwikkeld. Zij maken dat concreet met een beschrijving op de gebieden studieresultaten, studiegedrag, beroepspraktijkvorming en beroepshouding. Zo weet een student precies welke begeleiding hij of zij kan verwachten tijdens de opleiding.

Studieloopbaanbegeleiding

[LEES MEER](#)

2.3 Beroepspraktijkvorming

Betere beroepspraktijkvorming

Alle studenten van alle opleidingen doen beroepspraktijkvorming. Dat kan in de vorm van een stage, waarin studenten leren en werken in de beroepspraktijk. Die vorm van beroepspraktijkvorming hebben we het afgelopen jaar geprofessionaliseerd. De beroepspraktijkvorming sluit beter aan bij de leerbehoefte van de student. Ook stellen de student en het leerbedrijf samen vooraf de leerdoelen en de gewenste leeropbrengst vast. Daarnaast maken mboRijnland, de student en het leerbedrijf heldere afspraken over de begeleiding en toetsing van de beroepspraktijkvorming. Die toetsing is inmiddels van dezelfde kwaliteit als de toetsen op school. Verder zijn de opdrachten en leerdoelen van de student inzichtelijk en bekend bij het leerbedrijf.

Betere matching

Verder zijn alle MBO Colleges BPV-matching van Eduarte gaan gebruiken. Studenten kunnen via het studentenportaal een voorkeur doorgeven voor een stagebedrijf. Docenten leggen via het docentenportaal de begeleiding en beoordeling vast. Bedrijven kunnen een toegangscode krijgen voor het bedrijvenportaal. Zo kunnen zij de begeleiding van de student digitaal vastleggen. Hiermee hebben we de communicatie tussen student, bedrijf en school verbeterd.

Betere communicatie

De communicatie wordt ook ondersteund door de mboRijnland brede BPV-gids voor studenten en bedrijven die beschikbaar is via de website. Daarnaast kunnen bedrijven vragen stellen over stageplaatsen en leerwerkplekken.

Hybride onderwijs

Verder hebben we ingezet op het ontwikkelen van hybride onderwijs. Hierin geven we samen onderwijs met bedrijven en organisaties uit het werkveld. Onderwijs op school en leren in de praktijk vallen dan samen. Dit blijkt het studiesucces ten goede te komen.

Internationaal leren

Studenten krijgen bij ons ook de kans om internationale ervaring op te doen. Ruim 290 studenten en 45 medewerkers hebben hier in 2019 gebruik van gemaakt, in de vorm van stage of een uitwisseling met een buitenlandse instelling of school. Dit aantal groeit nog elk jaar.

**Voor een mooi
voorbeeld van
hybride onderwijs
is de versnelde
opleiding tot kok**

**Een mooi voorbeeld van internationalisering
is onze deelname aan het EMEU-project.**

2.4 Examinering

Beter examenproces

De afgelopen jaren hebben we fors geïnvesteerd in het verbeteren van het examenproces en het kwaliteitsborgingssysteem. Deze lijn hebben we 2019 voortgezet. Zo hebben we de examenhandboeken voor mbo en vavo aangepast. Verder hebben we de uitvoeringskalender kwaliteitsborging in gebruik genomen. Hierin hebben we de processtappen en deadlines opgenomen voor de Plannen van Toezicht en de Jaarverslagen die de Examencommissies jaarlijks opleveren aan het College van Bestuur. Ook de overlegstructuur van het proces examinering is hierin opgenomen.

Kennis delen

Verder zijn de kenniskringen examinering iedere twee weken bij elkaar gekomen. Hierin wisselen de voorzitters van de examencommissies kennis en ervaringen uit. Daarnaast heeft ieder MBO College een teamleider als procesleider examinering aangesteld. Die speelt een belangrijke rol bij de invoering van (vastgestelde) proceswijzigingen en onderzoekt hoe het examenproces steeds verbeterd kan worden. In samenwerking met ICE hebben we verder een professionaliseringstraject voor de Examenraad en de Examencommissies ontwikkeld. Hierin scholen we de leden van alle examencommissies.

Onderwijsinspectie is positief

Deze maatregelen hebben succes gehad. Tijdens het vierjaarlijks onderzoek van de Inspectie van het onderwijs is geconstateerd dat de examinering en diplomering bij mboRijnland staat als een huis. De inspectie geeft aan dat de Examencommissies hun rol en taak ruim voldoende waar maken. Zij zorgen er met anderen binnen de opleiding voor dat de examens eerlijk en betrouwbaar verlopen en dat diploma's terecht afgegeven worden.

2.5 Professionalisering

Investeren in ontwikkeling

We vinden het belangrijk dat onze medewerkers zich blijven ontwikkelen. Dat is nodig omdat de inhoud en vorm van het werk voortdurend verandert. We hebben daar geld en middelen voor beschikbaar gesteld. Zo hebben we onze interne **mboRijnland academie** versterkt. De academie verzorgt nog meer cursussen en trainingen voor medewerkers. Daarnaast hebben alle medewerkers gratis toegang gekregen tot meer dan 135 **online trainingen**. Van Excel tot waarderend communiceren, van presenteren tot een introductie tot NLP, van coachend leiding geven tot Spaans of Engels, van social media marketing tot design thinking.

Ontwikkelgesprekken

Verder hebben we onze functionerings- en beoordelingsgesprekken met medewerkers veranderd in **ontwikkelgesprekken**. Hierin kunnen medewerkers zelf aangeven op welke gebieden ze zich verder ontwikkelen. Die ontwikkeling is overigens niet vrijblijvend. We weten welke kwaliteit we leveren en geven elkaar feedback over wat we daarin van elkaar verwachten. Het doel is elkaar beter maken. Zo kunnen we nog meer van betekenis zijn voor de studenten en het werkveld.

Conferenties

Ook organiseren we iedere zes weken een **onderwijsconferentie** en diverse **managementbijeenkomsten**

waarin medewerkers zich met elkaar verdiepen in actuele thema's.

In die professionalisering trekken we samen op met andere onderwijsinstellingen en deskundigen. Zo kunnen we bouwen aan een lerend regionaal netwerk – een van de uitgangspunten van onze missie.

**We hebben ook een
practoraat – een
expertisecentrum
voor praktijk-
onderzoek.**

[LEES MEER](#)

**Met ROC Aventus
en het Deltion
College hebben
we een landelijke
conferentie
georganiseerd over
gepersonaliseerd
onderwijs.**

[LEES MEER](#)

2.6 Ondersteuning onderwijs

Betere samenwerking

Bij mboRijnland worden de onderwijsteams ondersteund door de strategische stafdiensten HRM, Strategie, Informatiemanagement, Marketing & Communicatie, Planning & Control en Onderwijs & Kwaliteit en de Shared Service Centers: Facilitaire dienst & ICT en Administraties. We hebben het afgelopen jaar sterk ingezet op het verbeteren van die onderlinge samenwerking.

Nieuwe stafdienst Strategie

We hebben een nieuwe stafdienst Strategie opgericht. Deze compacte dienst versterkt de gezamenlijke strategievorming. Ook ondersteunt deze dienst de organisatie bij het uitvoeren van de strategie.

Informatiemanagement

We hebben de dienst Informatiemanagement apart gepositioneerd. Die dienst zorgt dat alle digitale informatiesystemen, -processen en -applicaties goed op elkaar aansluiten. Wij willen dat ze het werken van studenten en medewerkers makkelijker maken en gepersonaliseerd onderwijs mogelijk maken.

Ook is het van belang dat onze externe relaties makkelijk met onze systemen kunnen werken. Met hen ontwikkelen we immers hybride onderwijs waarin praktijk en school samenvallen.

Dat vraagt om integratie van alle

informatiesystemen. We hebben daarvoor eerst de samenhang van alle processen in beeld gebracht. Op basis daarvan hebben we bepaald welke systemen daarvoor nodig zijn en hoe we deze het beste kunnen integreren. In ieder geval kiezen we voor een cloud strategie.

Tegelijkertijd bewaken we de privacy van onze studenten en medewerkers. We beschermen de data over hen. Die gebruiken we wel om de kwaliteit van onze processen te verbeteren en ervoor te zorgen dat de systemen goed aansluiten bij hun manier van werken en leren.

Betere administratieve verwerking examenresultaten

We hebben de administratieve verwerking van de vaststelling en resultaten van examens vereenvoudigd. Dit hebben we ook gedaan om aan te sluiten bij de veranderingen in de beroepspraktijkvorming van studenten. Het heeft geleid tot een soepeler proces dat ook nog een keer veel tijd bespaart.

Digitaal archief

Verder hebben we een digitaal archief opgezet. Vanaf 1 augustus worden de dossiers van studenten niet meer opgeborgen in hangmappen, maar leggen we deze digitaal vast in het digitale systeem Join. Dat leidt tot meer zorgvuldigheid. Bovendien is informatie sneller en beter terug te vinden.

Robot controleert planning intake

Potentiële studenten kunnen via onze website zelf hun intakegesprek inplannen. We hebben een robot aangeschaft die de planning van de intake controleert en de gegevens van de kandidaat automatisch in Eduarte overneemt. Dat scheelt tijd en zorgt dat fouten tot het verleden behoren. Je weet zeker dat voor alle 15.000 intakegesprekken zowel een docent als de aanstaande student zijn uitgenodigd.

Visuele communicatie

Om studenten en hun ouders beter te informeren, hebben we veel informatie duidelijk weergegeven in infographics. In één oogopslag zien studenten wat ze moeten regelen voordat ze bij mboRijnland gaan studeren.

Kleinere diensten en Shared Service Centers

mboRijnland bestaat nu ruim 2 jaar. In september 2017 heeft de juridische fusie van ID College en ROC Leiden plaatsgevonden en in september 2018 zijn ook de onderwijsinstellingen samengevoegd. Alle medewerkers waren voor de integratie van de twee organisaties hard nodig. We zijn nu ruim twee jaar verder en veel systemen en processen zijn geharmoniseerd en geïntegreerd. Tijdens de fusie hebben we ook duidelijk gemaakt dat de fusie moest leiden tot een meer efficiënte en effectieve werkwijze. Synergievoordelen noemen we dat. Op termijn moesten we terug gaan naar compacte en kwalitatieve strategische stafdiensten en geautomatiseerde Shared Service Centers (SSC's) waardoor er meer geld terug kan vloeien naar het onderwijs.

Inkrimping in 2020

De automatisering en verkleining van de stafdiensten en SSC's moet nog plaatsvinden. We kiezen ervoor om de inkrimping en efficiëncyslag in 2020 uit te voeren om ook op lange termijn gezond te blijven en zoveel mogelijk geld te besteden aan het onderwijs. Dit proces hebben we al in 2019 in gang gezet. De medewerkers van alle diensten hebben we via persoonlijke gesprekken en tijdens informatiebijeenkomsten geïnformeerd over de wijze waarop we de inkrimping gaan realiseren. Op het portaal houden we de medewerkers

voortdurend op de hoogte van alle veranderingen.

Arbeidsmobiliteit

We stimuleren medewerkers om tijdens hun loopbaan op meerdere posities en/of in verschillende functies te werken. Uit onderzoek blijkt dat dit hun ontwikkeling ten goede komt. Het komt ook onze onderwijskwaliteit ten goede. Medewerkers geven aan dat ze deze stimulans erg waarderen. "Bij mboRijnland kun je veel verschillende dingen doen."

Hybride medewerkers

In 2019 zijn we in dit kader nadrukkelijk op zoek gegaan naar **parttime docenten**, oftewel hybride medewerkers. Mensen die dus deels in de beroepspraktijk werken en deels bij ons lesgeven. Zo kunnen ze de beroepspraktijk en lesgeven mooi in elkaar over laten lopen. Ook zijn we met een speciale arbeidsmarktcampagne op zoek gegaan naar **zij-instromers**. We richten ons hierbij op mensen uit het werkveld en mensen die een onderwijsbevoegdheid voor een andere sector hebben, bijvoorbeeld voor de basisschool. We bieden zij-

Lees meer over onze campagnes om hybride medewerkers te werven.

instromers een inspirerende omgeving waarin ze zichzelf kunnen ontwikkelen en onze organisatie kunnen verrijken met nieuwe kennis en ervaring.

aandacht besteed aan de prioriteiten van de strategie. Dat heeft geleid tot mooie resultaten. Die zijn allemaal te lezen op onze website.

2.7 Activiteiten MBO Colleges

Onze MBO Colleges Dienstverlening, Economie, Middelbaar Laboratoriumonderwijs, Start-Up, en Techniek & ICT en Welzijn en de Colleges Vavo en Leven Lang Ontwikkelen/Contractonderwijs hebben het afgelopen jaar veel

Lees meer over de resultaten van onze Colleges en diensten.

**In onze kwaliteitsagenda
ontwikkelen we innovatief
onderwijs.**

3. Kwaliteitsagenda 2019 - 2022

3.1 Landelijke speerpunten

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de mbo-sector hebben begin 2018 het 'Bestuursakkoord 2018-2022: Trots, vertrouwen en lef' afgesloten. Mbo-scholen wordt hierin gevraagd om in samenwerking met regionale werkgevers en gemeenten toekomstbestendig en innovatief beroepsonderwijs te ontwikkelen. De speerpunten hierbij zijn:

- betere kansen voor jongeren en (jong)volwassenen met een achterstand op de arbeidsmarkt;
- gelijke kansen voor alle studenten, ongeacht afkomst;
- onderwijs dat studenten goed voorbereidt op de arbeidsmarkt van de toekomst.

De afspraken leggen de mbo-scholen vast in een kwaliteitsagenda. Ook mboRijnland heeft in samenwerking met regionale werkgevers en gemeenten in 2018 een kwaliteitsagenda opgesteld. De eerste concrete maatregelen hebben we in 2019 genomen. Bovendien hebben we onze kwaliteitsagenda sterker verbonden met onze strategie. Onze focus op korte termijn was het verbeteren van ons onderwijs. Daarnaast willen we excellent en innovatief onderwijs ontwikkelen. In 2019 hebben we hiervoor een groot aantal projecten gestart. Die werden aangedragen vanuit de MBO Colleges, Stafdiensten en Shared Service Centers. Van onderop dus. Dat past bij onze Rijnlandse manier van werken. Om deze projecten met elkaar te verbinden, hebben we een samenwerkingsplatform voor alle projectleiders opgezet. Hierin delen ze hun kennis en helpen ze elkaar. Ook geven we de projectleiders binnen dit platform trainingen in projectmanagementvaardigheden.

1. Lerend regionaal netwerk

2. Hybride onderwijs

3. Gepersonaliseerd onderwijs

4. Professionaliseren

3.2 Vier thema's

In onze kwaliteitsagenda hebben we vier belangrijke thema's beschreven. Die komen in al onze activiteiten terug.

Lerend regionaal netwerk

We ontwikkelen ons onderwijs altijd in samenwerking met bedrijven,

maatschappelijke instellingen, andere onderwijsinstellingen en de overheid. Samen met hen willen we bijdragen aan een duurzame regionale economie en inclusieve samenleving waarin iedereen van waarde is en mee kan doen. Daarnaast hebben we gezorgd dat de kwaliteitsagenda aansluit bij de ontwikkelingen binnen de gemeenten in onze regio. Zo hebben we het bovenregionaal overleg met de wethouders van de zes belangrijkste gemeenten in ons werkgebied verder uitgebreid. Zo dragen we bij aan een regionaal lerend netwerk.

Effectdoel	Indicator	Nulmeting 2018	Doel 2020	Doel 2022
Versterken van een lerend regionaal netwerk waarbinnen partijen (overheid, ondernemers, onderwijs) duurzaam samenwerken en samen leren	Duurzame publiek-private samenwerkingsverbanden opgezet met minimaal 5 partijen.	2 publiek-private samenwerkingsverbanden - CIV Welzijn & Zorg - CIV Smart Technology	4 publiek-private samenwerkingsverbanden.	6 publiek-private samenwerkingsverbanden. In ieder MBO College een publiek-privaat samenwerkingsverband.

Met de wethouders van de zes belangrijkste gemeenten in ons werkgebied voeren we regelmatig een bovenregionaal overleg. Hierin stemmen mboRijnland en de gemeenten de ambities op elkaar af. Een unieke samenwerking in Nederland. [Lees hier meer over deze samenwerking.](#)

Gepersonaliseerd leren

We zorgen dat een student datgene kan leren wat hij nodig heeft voor zijn ontwikkeling. Hij moet zijn opleiding kunnen verdiepen, verbreden, versnellen en vertragen als dat nodig is. Dat willen we realiseren door fors in te zetten op het modulair maken van ons onderwijs waarbij iedere module leidt tot een landelijk erkend certificaat. Tegelijkertijd willen we onderwijs flexibeler maken. Zo geven we de studenten de kans om keuzes te maken in hun opleiding, passend bij hun eigen ontwikkeltraject.

Effectdoel	Indicator	Nulmeting 2018	Mijlpaal 2020	Mijlpaal 2022
Studenten worden in toenemende mate in staat gesteld om onderdelen van hun opleiding te personaliseren binnen de context van massamaatwerk.	Ontwikkeling en brede inzet van het mboRijnland gepersonaliseerd onderwijs ontwikkelinstrument en een significante vooruitgang in de mate waar in een student zijn/haar opleiding kan personaliseren.	Zie mijlpaal 2020	Gepersonaliseerd onderwijs ontwikkelinstrument is gereed, in gebruik en nulmeting voor alle opleidingen is uitgevoerd. Aan de hand van nulmeting concretiseren colleges de te behalen doelen voor 2022.	Colleges hebben bij nieuwe meting de doelen in kader van personaliseren van het onderwijs behaald.

Samen met Kraamzorg De Waarden hebben we een hybride opleidingstraject voor Kraamzorgmedewerker ontwikkeld. De eerste studenten ontvingen in 2019 hun diploma. [Lees hier meer...](#)

Hybride leren

Het is onze overtuiging dat we studenten het beste kunnen opleiden voor de toekomstige arbeidsmarkt door heel dicht bij het werkveld te blijven. Daarom zetten we stevig in op hybride onderwijs. Hierin zijn leren op school en leren in de praktijk nauw met elkaar verbonden. Studenten krijgen niet alleen onderwijs op school, maar ook in een bedrijf of instelling. Omgekeerd vormen de praktijkervaringen van studenten het uitgangspunt voor het onderwijs op school. Al onze MBO Colleges zijn hybride onderwijstrajecten gestart. Ze hebben geleid tot een nauwere samenhang tussen onderwijs en praktijk.

Effectdoel	Indicator	Nulmeting 2018	Mijlpaal 2020	Mijlpaal 2022
Groeiend aantal studenten dat een deel van het onderwijs in een hybride setting ontvangt en daarmee in contact komt met de arbeidsmarkt.	Ontwikkeling en brede inzet van het mboRijnland hybride onderwijs ontwikkelinstrument en een significante vooruitgang in de mate waarin een student onderwijs in een hybride setting ontvangt.	Zie mijlpaal 2020.	Hybride onderwijs instrument is gereed, in gebruik en nulmeting voor alle opleidingen is uitgevoerd. Aan de hand van de nulmeting concretiseren colleges de te behalen doelen voor 2022.	Colleges hebben bij nieuwe meting de doelen in kader van hybridisering van het onderwijs behaald.

Een ander mooi voorbeeld van hybride onderwijs is het project Palenstein. Hier helpen onze studenten mee bij het gasvrij maken van de wijk Palenstein in Zoetermeer. [Lees hier meer...](#)

Professionalisering

Voorgaande drie thema's vragen om een transformatie van de hele school. Processen en structuren moeten we aanpassen. De inhoud van het werk verandert. Dat vraagt om nieuwe competenties bij medewerkers. Daar besteden we tijd en geld aan. Soms in de vorm van korte cursussen via onze interne mboRijnland academie. Maar liever nog stimuleren we duurzame ontwikkeltrajecten. De doelstellingen voor 2019 hebben we niet gehaald. De komende jaren nemen we maatregelen om de professionalisering van medewerkers op een hoger peil te krijgen.

Effectdoel	Indicator	Nulmeting 2018	Mijlpaal 2020	Mijlpaal 2022
Verhogen van de capaciteit van medewerkers in het primaire onderwijsproces om vorm te geven aan de vernieuwende thema's uit de kwaliteitsagenda.	1. Onderwijsteams stellen jaarlijks, als onderdeel van de teamplannen, een professionaliseringsplan op met focus op o.a. personaliseren, hybride leren en acteren in een lerend regionaal netwerk.	60% van de onderwijs-teams heeft professionaliseringsplan met beschreven focus.	80% van de onderwijsteams heeft professionaliseringsplan met beschreven focus.	100% van de onderwijsteam heeft professionaliseringsplan met beschreven focus.
	2. Jaarlijkse meting in het effectory onderzoek naar tevredenheid van medewerkers over de eigen professionalisering op onder andere. personaliseren, hybride leren en acteren in een lerend regionaal netwerk*.	Nulmeting over 2019 volgt uit het medewerkersonderzoek waarvan de resultaten in april 2020 verschijnen.	Groeiende tevredenheid over eigen professionalisering ten opzichte van vorig jaar.	Groeiende tevredenheid over eigen professionalisering ten opzichte van vorig jaar.

3.3 Concrete stappen

De concrete maatregelen zijn uitgevoerd door de MBO Colleges, Shared Service Centers en stafdiensten. Ze hebben mooie resultaten bereikt en grote stappen gezet richting onze ambities. Hun maatregelen en resultaten zijn allemaal te lezen op onze website.

[Klik hier](#) voor een overzicht van de resultaten van de MBO Colleges, Vavo en Leven Lang Ontwikkelen/Contractonderwijs

[Klik hier](#) voor een overzicht van de resultaten van de Stafdiensten en Shared Service Centers

3.4 Financiële stand van zaken

In de kwaliteitsagenda zijn wij uitgegaan van een totale investering van circa € 53 miljoen voor de jaren 2019 tot en met 2022. Voor 2019 was er een bedrag van € 12,5 miljoen beschikbaar. De verdeling van de gelden heeft plaatsgevonden conform de Kwaliteitsagenda, zie onderstaande tabel. De intentie was om begin 2019, vooruitlopend op de goedkeuring door de minister in augustus, al te starten met de uitvoering van de werkzaamheden. Het opstarten van de uitvoering kostte echter meer tijd dan voorzien. We hebben de tijd genomen om zorgvuldig projectleiders te benoemen en projectteams te vormen en zijn vervolgens enthousiast gestart. Uiteindelijk hebben we in 2019 51% van de middelen ingezet.

Afdeling	Begroting 2019 B-agenda	Realisatie 2019 B-agenda	% realisatie
MBO College Dienstverlening	1.899.204	335.448	18%
MBO College Economie	2.080.000	1.000.382	48%
Middelbaar Laboratorium- onderwijs	394.375	172.606	44%
MBO College Start Up	1.396.250	1.057.024	76%
MBO College Techniek & ICT	2.228.001	1.321.745	59%
College VAVO	443.250	237.839	54%
MBO College Welzijn en Gezondheid	1.116.839	976.949	87%
Strategische stafdiensten	1.326.250	291.167	22%
Onderwijs Servicecentrum	612.225	459.243	75%
Overig mboRijnland	1.000.000	564.906	56%
Eindtotaal	12.496.394	6.417.309	51%

A photograph of four students in a library or study hall. In the foreground, a young man with a backpack and glasses is seen from the side, looking towards a young woman with glasses who is smiling. Behind her, another young woman is looking up thoughtfully. In the background, a young man is looking towards the camera. They are all standing near a wooden railing. The background shows bookshelves filled with books.

**Voortdurend blijven
we werken om het
schooluitval nog verder
omlaag te brengen.**

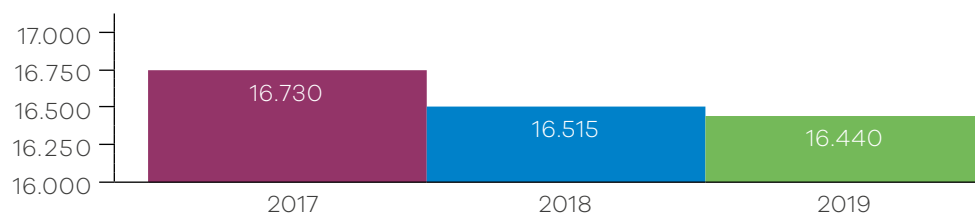

4. Student in beeld

4.1 Aantal studenten

Het aantal studenten toont de laatste jaren een dalende trend. Er komen relatief minder studenten naar mboRijnland dan naar omliggende ROC's. Om dit proces te keren, hebben we tussen de aanmelding van een student en de start van de opleiding het contact met studenten geïntensiveerd. Zo hopen we dat studenten zich meer betrokken gaan voelen bij hun toekomstige opleiding. Verder hebben we maatregelen genomen om de voortijdige schooluitval naar beneden te brengen. We verwachten dat de dalende trend wordt gekeerd.

Aantal mbo-studenten (2017-2019)

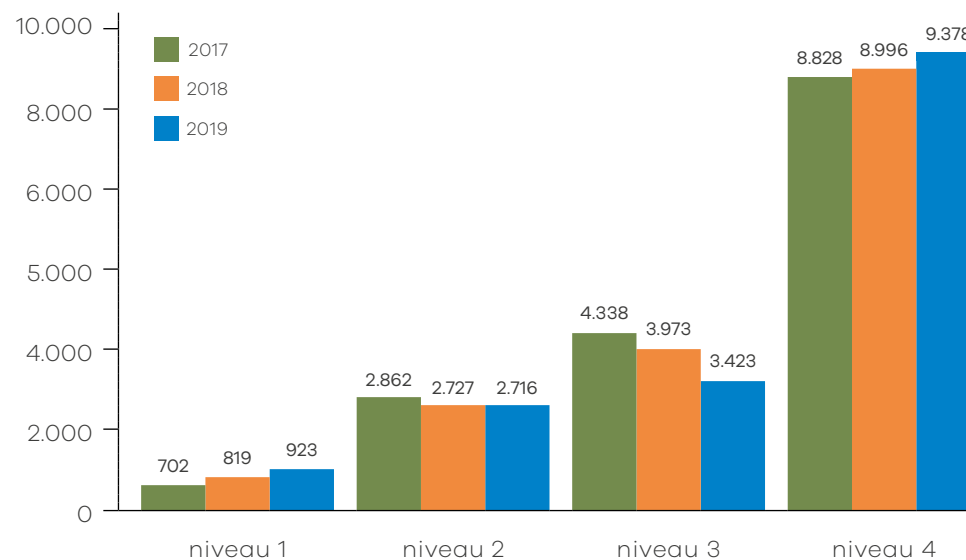

4.1.1 Aantal studenten per niveau

Het aantal mbo-studenten voor de niveau 1-opleidingen (entree-opleidingen) is vorig jaar opnieuw gestegen. In 2019 was er sprake van een stijging van bijna 13% ten opzichte van 2018. Het aantal mbo-studenten voor de niveaus 2 en 3 vertoont echter gedurende een reeks van jaren een dalende trend. Het aantal mbo-studenten voor niveau 4 nam in diezelfde periode juist toe.

Dit is een gevolg van het toelatingsbeleid waarbij het uitgangspunt is dat iedere aanmelder die zich vóór of op 1 april aanmeldt voor een opleiding die start in augustus, welkom is in de opleiding van zijn eerste keuze mits de aanmelder voldoet aan de wettelijke vooropleidingseisen, eventuele aanvullende eisen of nadere eisen én heeft deelgenomen aan de verplichte instroomactiviteiten.

Aantal mbo-studenten per niveau (2017-2019)

4.1.2 Aantal studenten per leerweg

Studenten kunnen een mbo-opleiding volgen in twee varianten.

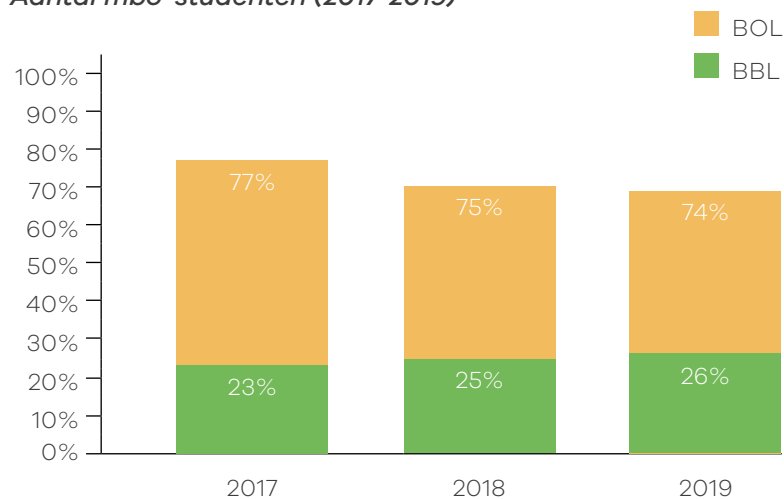
De beroepsopleidende leerweg (BOL)

De student gaat dan voor het grootste deel van zijn opleiding naar school. Daarnaast loopt de student een bepaalde periode stage (beroepspraktijkvorming) in een bedrijf of instelling.

De beroepsbegeleidende leerweg (BBL)

De student heeft minimaal drie dagen per week een baan bij een bedrijf of instelling. Daarnaast gaat hij één of twee dagen of avonden per week naar school.

Aantal mbo-studenten (2017-2019)

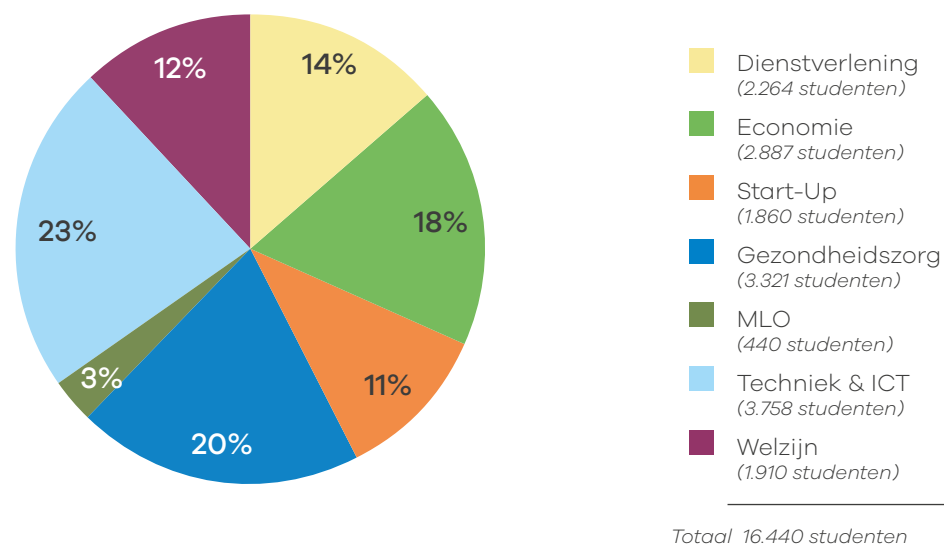

De afgelopen jaren is het aantal mbo-studenten in de BBL-variant gestegen van 23% naar 26%. Door de gunstige economische ontwikkelingen hebben bedrijven meer ruimte voor leerwerkplekken. Hierdoor kozen steeds meer studenten voor de BBL-variant.

4.1.3 Verdeling studenten over de sectoren

Het onderwijs binnen mboRijnland verzorgen we binnen zeven verschillende MBO Colleges. Ieder College richt zich op een specifieke opleidingsrichting of doelgroep.

Verdeling studenten over de MBO Colleges (2019)

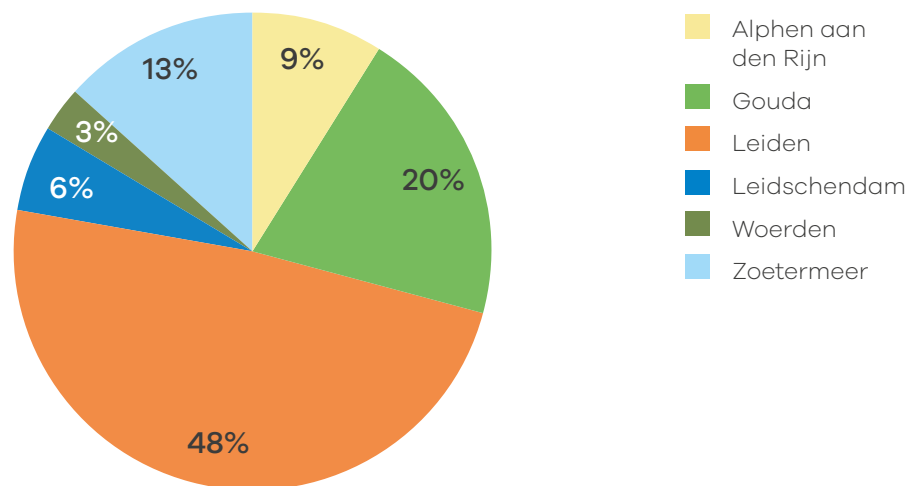

Opvallend is de sterke groei van het aantal studenten van Start-Up, de gecombineerde niveau 1- en 2-opleidingen. In twee jaar tijd is het percentage studenten in dit MBO College gestegen van 4% in 2017 naar 11% in 2019. Verder vertoont het aandeel van het MBO Colleges Dienstverlening ten opzichte van de totale studentenpopulatie een sterk dalende trend, van 20% in 2017 naar 14% in 2019. We onderzoeken waar deze daling mee te maken heeft.

4.1.4 Aantal studenten vestigingsplaatsen

We verzorgen onderwijs in zes gemeenten: Alphen aan den Rijn, Gouda, Leiden, Leidschendam-Voorburg, Woerden en Zoetermeer. In sommige plaatsen hebben we meerdere vestigingen. De verdeling van het aantal studenten over de vestigingsplaatsen is het afgelopen jaar ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2018.

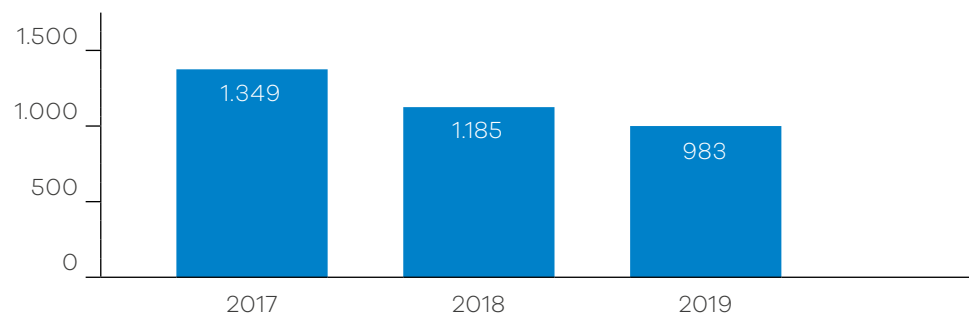
Verdeling mbo-studenten over de vestigingsplaatsen (2019)

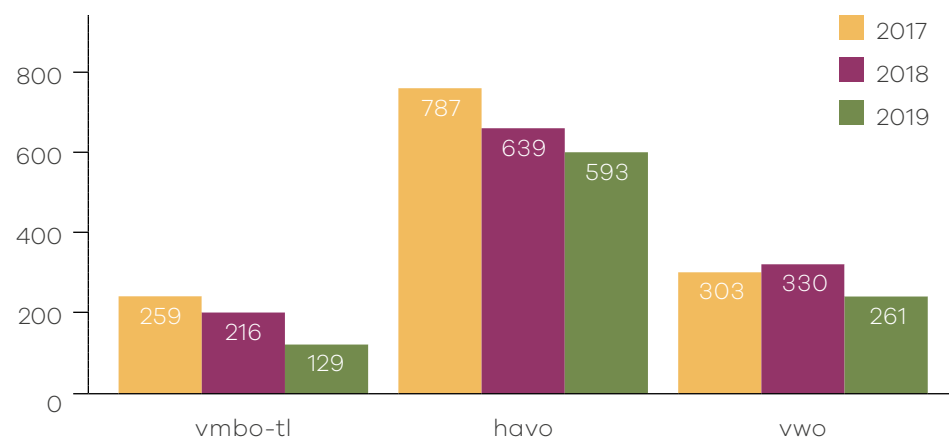
4.1.5 Aantal studenten vavo

Binnen het VAVO kunnen studenten een hele of gedeeltelijke opleiding voortgezet onderwijs (vmbo, havo en vwo) volgen of voltooien in verkorte trajecten. Het aantal vavo-studenten is vorig jaar fors gedaald. Dit komt doordat we zijn gestopt met het geven van een paar vakken waar weinig belangstelling voor was. Ook kijken we bij de intake van nieuwe studenten meer naar de kans dat een student de opleiding met succes kan afronden. Verder worden achttienjarigen minder uitbesteed door een vo-school. VO-scholen houden deze leerlingen langer zelf op school.

Aantallen studenten VAVO (2017-2019)

Aantallen studenten VAVO per VO-soort (2017-2019)

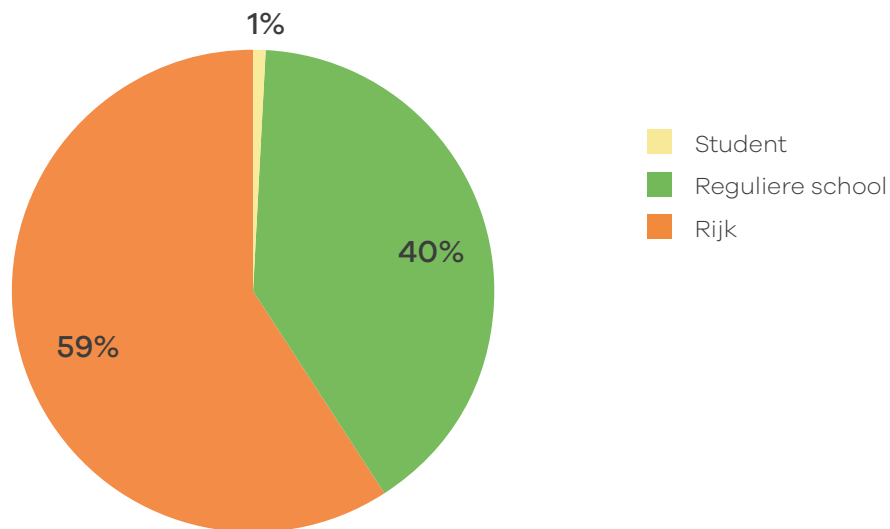
4.1.6 Aantal studenten vavo naar geldstroom

De vavo-opleidingen worden per student altijd op maximaal één wijze gefinancierd. Financiering kan komen vanuit:

- het Rijk (overheidsfinanciering);
- een reguliere school (uitbesteed aan mboRijnland via de zogenaamde "Rutte-regeling");
- de student zelf (zelfbetaler).

Het afgelopen jaar is het aantal door het Rijk bekostigde studenten gestegen van 54% in 2018 naar 59% in 2019. Tegelijkertijd is het aantal studenten dat afkomstig is van een reguliere school juist gedaald van 45% in 2018 naar 40% in 2019.

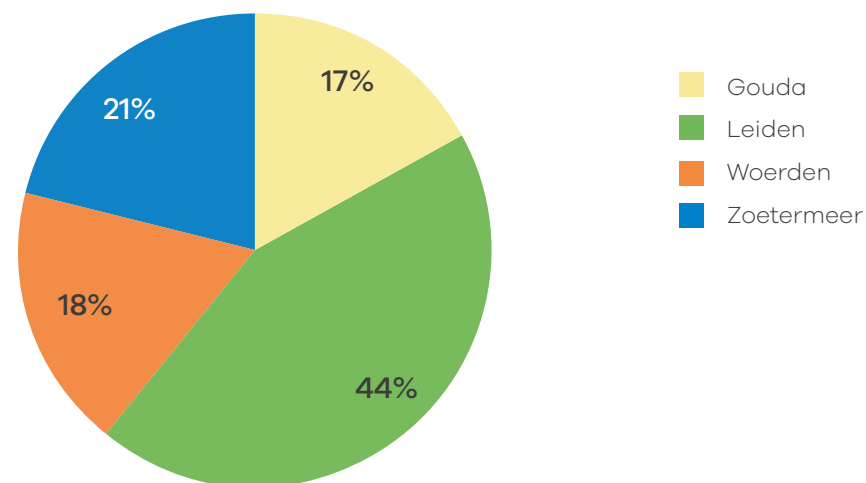
Verdeling studenten VAVO naar wijze van financiering (2019)

4.1.7 Aantal studenten vavo per vestigingsplaats

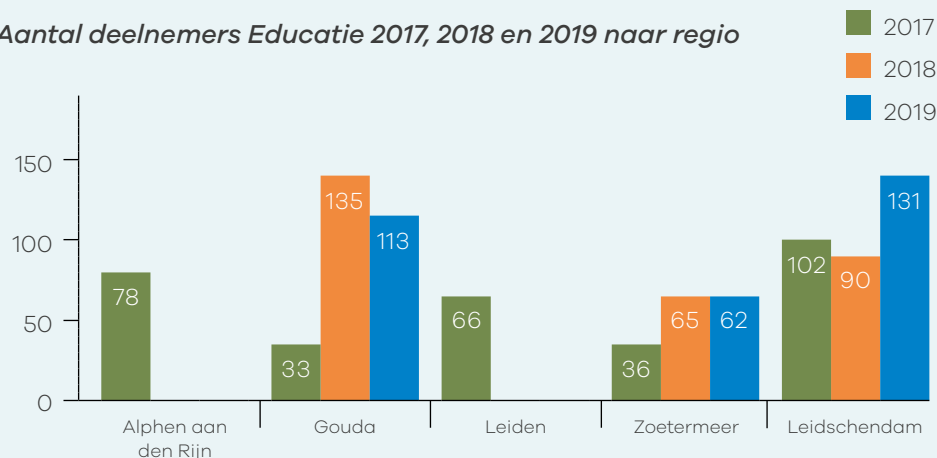
Het vavo-onderwijs bieden we aan in Leiden, Gouda, Woerden en Zoetermeer. Per plaats gebeurt dit op één locatie. De verdeling van studenten over de verschillende vestigingsplaatsen is gelijk gebleven ten opzichte van het jaar ervoor.

Verdeling studenten VAVO naar wijze van financiering (2019)

4.1.8 Aantal deelnemers contractonderwijs en educatie

Aantal deelnemers Educatie 2017, 2018 en 2019 naar regio

4.2 Resultaten mbo-studenten

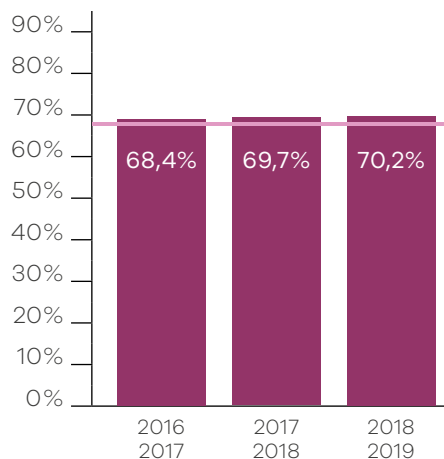
In de hierna getoonde resultaten zijn de percentages steeds een driejaarlijks gemiddelde over het genoemde teljaar en de twee voorliggende teljaren. Het driejaarlijks gemiddelde is een zogenaamd gewogen gemiddelde. Dat wil zeggen dat voor de berekening over bijvoorbeeld 2018-2019, de onderliggende aantallen van het teljaar 2018-2019 en de twee voorgaande teljaren 2016-2017 en 2015-2016 bij elkaar worden opgeteld. Daarna worden deze op elkaar gedeeld voor de berekening van het percentage.

De ambitie in de strategie 2018-2019 was om op 1 augustus 2019 de basis op orde te hebben in het onderwijs. Doorrekening van huidige studentaantallen en verwachte diplomeringen op opleidingsniveau geeft een verschil in realisatie van de ambitie in 2019. Het realiseren van de basiskwaliteit blijft daarom een belangrijk aandachtspunt in 2020. We voorzien dat het éénjarig gemiddelde van naar verwachting nagenoeg alle opleidingen per 1 augustus 2020 op groen zal staan. Omdat sommige opleidingen van ver moesten komen, zal het nog niet mogelijk zijn om dit voor het driejarig gemiddelde volledig te realiseren.

Diplomaresultaat

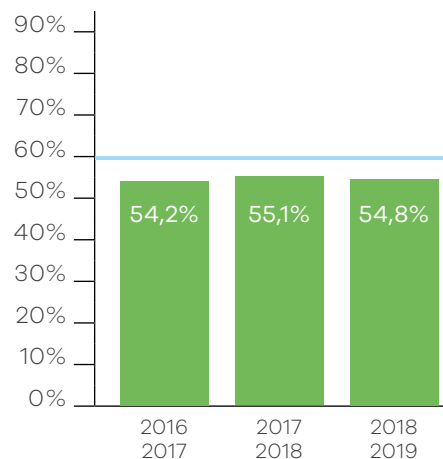
Het aantal schoolverlaters dat ooit binnen de instelling een diploma heeft behaald, gedeeld door het totaal aantal schoolverlaters (maal 100%).

Diplomaresultaat totaal
(3-jaars gemiddelde)

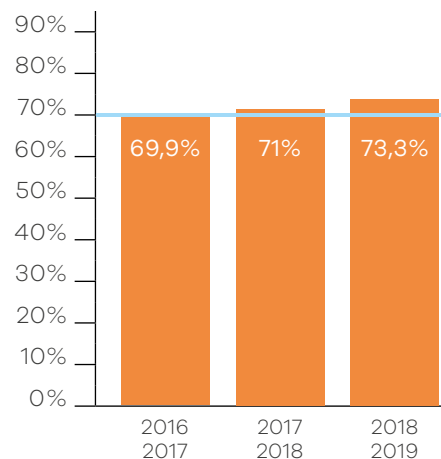
— gewogen norm

Diplomaresultaat niveau 2
(3-jaars gemiddelde)

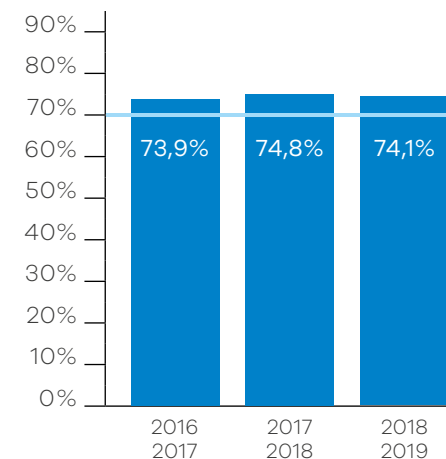

— norm

Diplomaresultaat niveau 3
(3-jaars gemiddelde)

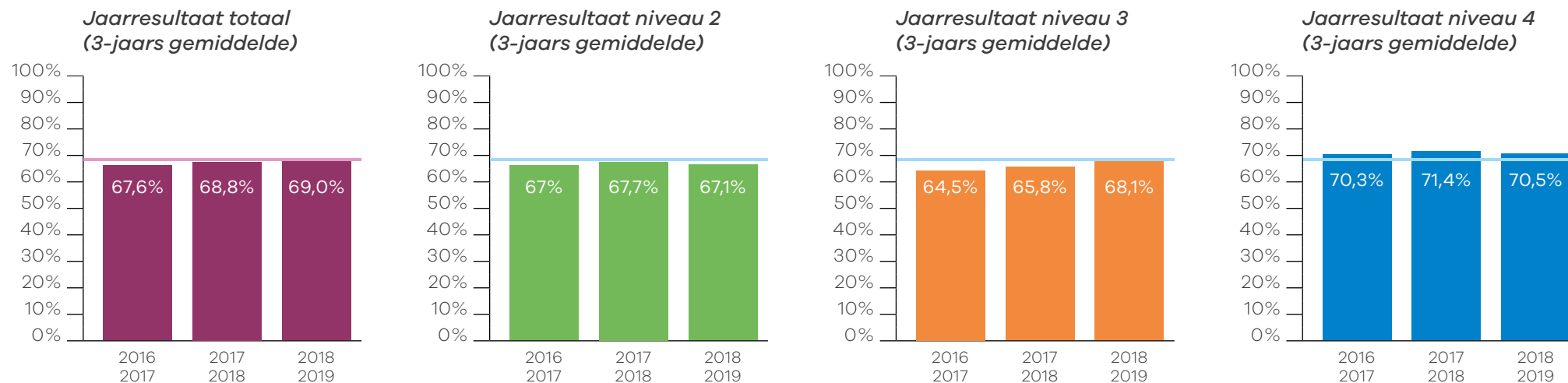
Diplomaresultaat niveau 4
(3-jaars gemiddelde)

Jaarresultaat

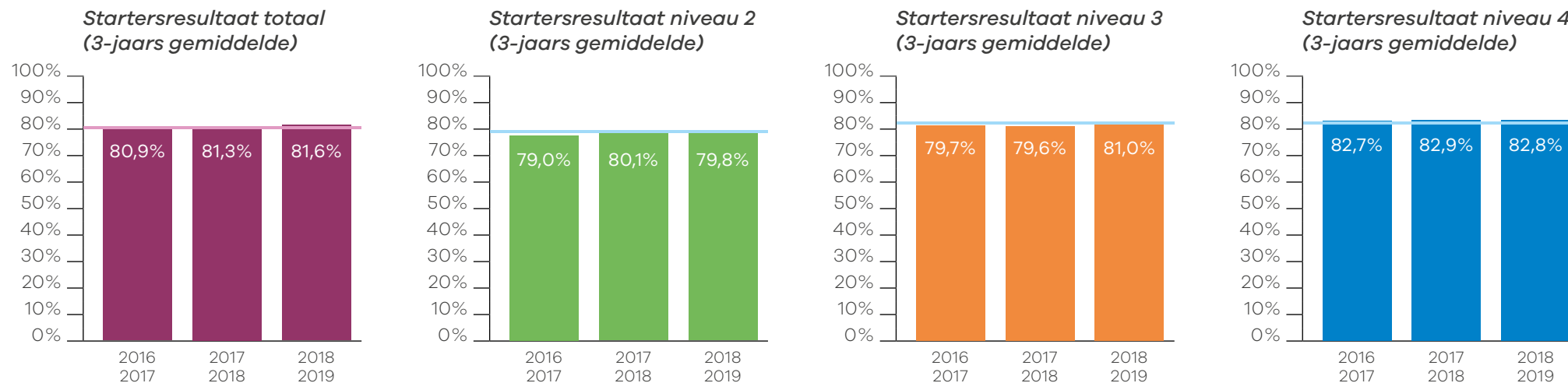
Het aantal studenten dat in het teljaar een diploma heeft gehaald, als percentage van het totaal aantal gediplomeerde studenten en ongediplomeerde schoolverlaters.

— gewogen norm
— norm

Startersresultaat

Het aantal starters dat bij het begin van het volgende teljaar nog ingeschreven staat of de instelling gediplomeerd heeft verlaten, gedeeld door het totaal aantal starters (maal 100%). Een starter is een student die op 1 oktober van het teljaar staat ingeschreven en het jaar daarvoor niet.

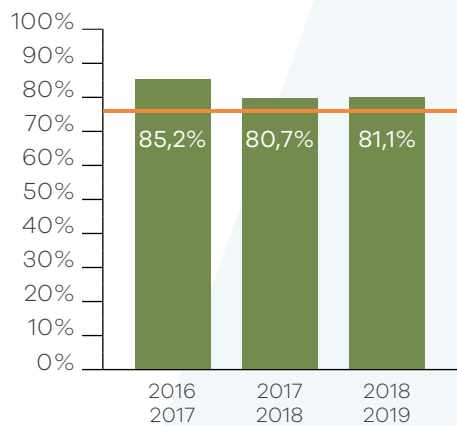

4.3 Resultaten studenten Entreeopleiding

De opleidingen op niveau 1 kennen een andere indicator voor studiesucces dan de mbo-opleidingen van niveau 2, 3 en 4. Voor Entree geldt het Onderwijsresultaat als indicator. Dit is het aantal studenten dat een jaar later (1 oktober van het volgend teljaar) een diploma niveau 1 heeft behaald of nog ingeschreven staat binnen de instelling (doorstroom), uitgedrukt als percentage van het totaal aantal inschreven studenten op 1 oktober van het teljaar.

Voor de indicator Onderwijsresultaat is geen norm vastgesteld maar werkt de inspectie de komende jaren met het landelijk gemiddelde als indicatie voor het succes (77,4%). Het rendement bij de Entreeopleidingen ligt boven dit landelijk gemiddelde en is gestegen ten opzichte van het jaar ervoor.

Entreerendement

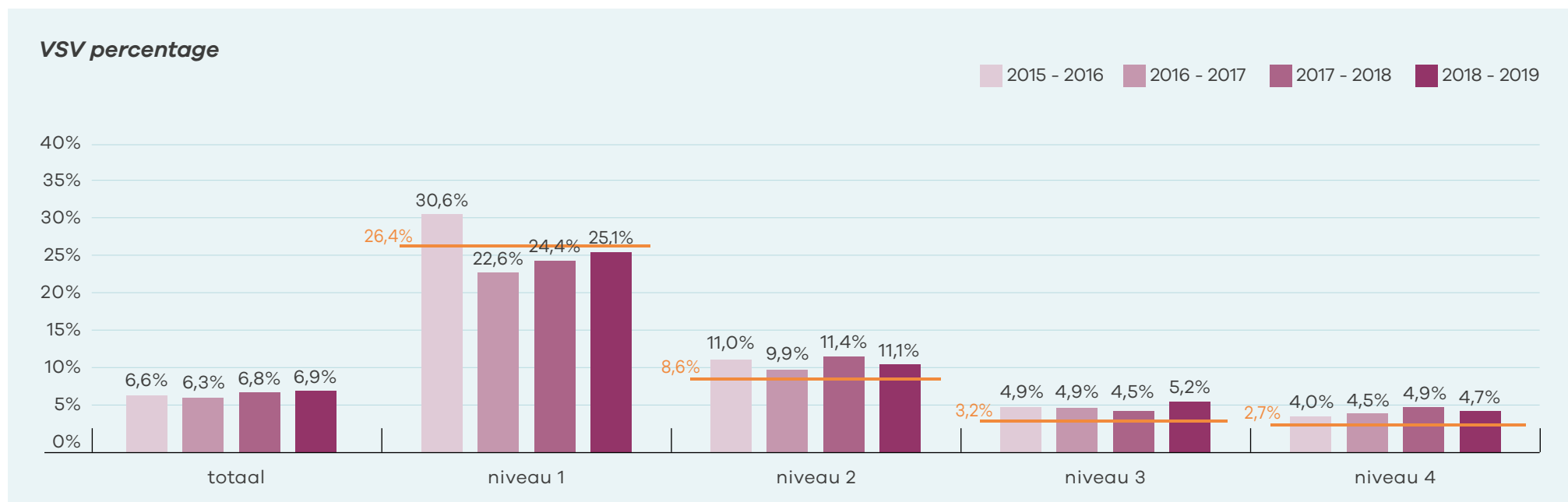
— landelijk gemiddelde
(2015-2016) = norm

VSV-cijfers

Het VSV-percentage over 2018-2019 bedraagt 6,85%. Dat is gelijk ten opzichte van het voorgaande jaar. We verwachten dat we het definitieve aantal voortijdig schoolverlaters nog iets naar boven moeten bijstellen. Nu al is duidelijk dat het percentage vsv'ers bij de opleidingen op niveau 1 en 3 is gestegen. Het aantal voortijdig schoolverlaters is bij de niveau 2- en 4-opleidingen procentueel iets gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar.

Het percentage voortijdig schoolverlaters bij de opleidingen op niveau 2, 3 en 4 voldoet niet aan de landelijke norm en ligt ook hoger dan het landelijke gemiddelde. Alleen het percentage vsv'ers van de niveau 1-opleidingen voldoet aan de landelijke norm. Dit past bij het beeld van de diploma- en jaarresultaten, waar we ook onder de landelijke norm en landelijk gemiddelde liggen.

— landelijk gemiddelde
(2015-2016) = norm

A photograph of several students sitting at desks in a computer lab, focused on their work. The students are in profile, looking at their computer monitors. The background shows bookshelves filled with books, suggesting an academic environment. The lighting is soft and even.

**We hebben een
interne scholingstak:
de mboRijnland
academie.**

5. Medewerker in beeld

5.1 Professionalisering en arbeidsmobiliteit

We willen dat medewerkers de juiste kennis en ervaringen hebben om hun werk goed te kunnen doen en bij te dragen aan beter onderwijs. Daarvoor is het belangrijk dat ze zich blijven ontwikkelen (professionaliseren) en functies en taken vervullen waar ze hun talenten en ambities in kwijt kunnen (arbeidsmobiliteit). Om dat te bereiken hebben we diverse maatregelen genomen om medewerkers te stimuleren en te ondersteunen bij hun ontwikkeling.

Ontwikkelgesprekken

In het Rijnlants werken staat de dialoog voorop, het gesprek, het uitwisselen van kennis en ervaring. Daarom hebben we in 2019 de traditionele top-down functionerings- en beoordelingsgesprekken vervangen door ontwikkelgesprekken. Hierin bespreekt de medewerker met zijn leidinggevende op welke gebieden hij of zij zich wil en moet ontwikkelen, gezien de ontwikkelingen van zijn werk en de ambities van mboRijnland. Gelijkwaardigheid en de dialoog staat in deze gesprekken voorop. Op die manier kan de medewerker zoveel mogelijk zelf eigenaar zijn van zijn of haar ontwikkeling. De eerste ervaringen met deze ontwikkelgesprekken zijn positief: 'Het is fijn, dat je door middel van het gesprek met je leidinggevende, je ontwikkeling bespreekbaar kunt maken, je toekomstbeeld/ plannen kunt delen en je gezien wordt. Feedback vragen en ontvangen van collega's geeft je een goed inzicht van je functioneren en maakt je sterker als medewerker en uiteindelijk ook als team.'

Loopbaancentrum

We hebben in 2019 een loopbaancentrum opgericht. Drie gecertificeerde loopbaanadviseurs begeleiden medewerkers bij vragen over hun loopbaan. Vorig jaar hebben 58 medewerkers ondersteuning gevraagd bij het loopbaancentrum. En dat aantal groeit. We zien dat het veelal om medewerkers gaat die minder goed functioneren, zich te zwaar belast voelen en bovendien dreigen te worden. Die collega's begeleiden we uiteraard. Maar we zouden graag zien dat medewerkers eerder contact opnemen met het centrum, niet om problemen op te lossen, maar om vanuit energie en kracht na te denken over de eigen loopbaan. We gaan hierover met de teams in gesprek. Verder gaan we het loopbaancentrum uitbreiden met testen, voorlichting en een meer uitgebreide intake.

Strategische personeelsplanning

Alle teams hebben een overzicht gemaakt van de kwaliteiten die aanwezig zijn en de kennis en vaardigheden die nodig zijn om de doelstellingen van mboRijnland te behalen. Op basis daarvan is het de bedoeling dat de teams scholingsplannen maken. We zien dat steeds meer teams hier daadwerkelijk werk van maken. Uiteindelijk willen we dat alle teams een scholingsplan hebben. We gaan komend jaar onderzoeken wat de kwaliteit en effecten van deze scholingsplannen zijn. Is het voldoende om de doelen van de strategie en kwaliteitsagenda te behalen? Welke interventies zijn nodig?

mboRijnland academie uitgebreid

We hebben een eigen scholingstak: de mboRijnland academie. Die geeft en ontwikkelt trainingen voor medewerkers en geeft advies op het gebied van human resource development (HRD). De mboRijnland academie ondersteunt ook de scholingsdagen die de MBO Colleges voor hun medewerkers organiseren. Op deze manier krijgt de academie een steeds prominentere plek in de organisatie. Het aantal trainingen van de academie is het afgelopen jaar fors uitgebreid.

Interne trainingen	72
Adviestrajecten voor teamscholingen en kennisdeling	130
Bijeenkomsten voor strategische personeelsplanning	36
Bijeenkomsten over ontwikkelgesprekken	24

Ook heeft de mboRijnland academie opleidingen verzorgd voor werkplek-begeleiders. Ook heeft de academie deelnemers aan de instructeursopleiding begeleid en de leergangen Leraar C en D verzorgd. We zien een forse toename van het aantal deelnemers: maar liefst 890 medewerkers (52%) heeft een training gevolgd bij de academie.

In december heeft de academie een contract gesloten met het online scholingsinstituut GoodHabit. Alle medewerkers kunnen gratis meer dan 135 online trainingen volgen, op de momenten en plekken dat het hen uitkomt.

5.2 Overzicht medewerkers

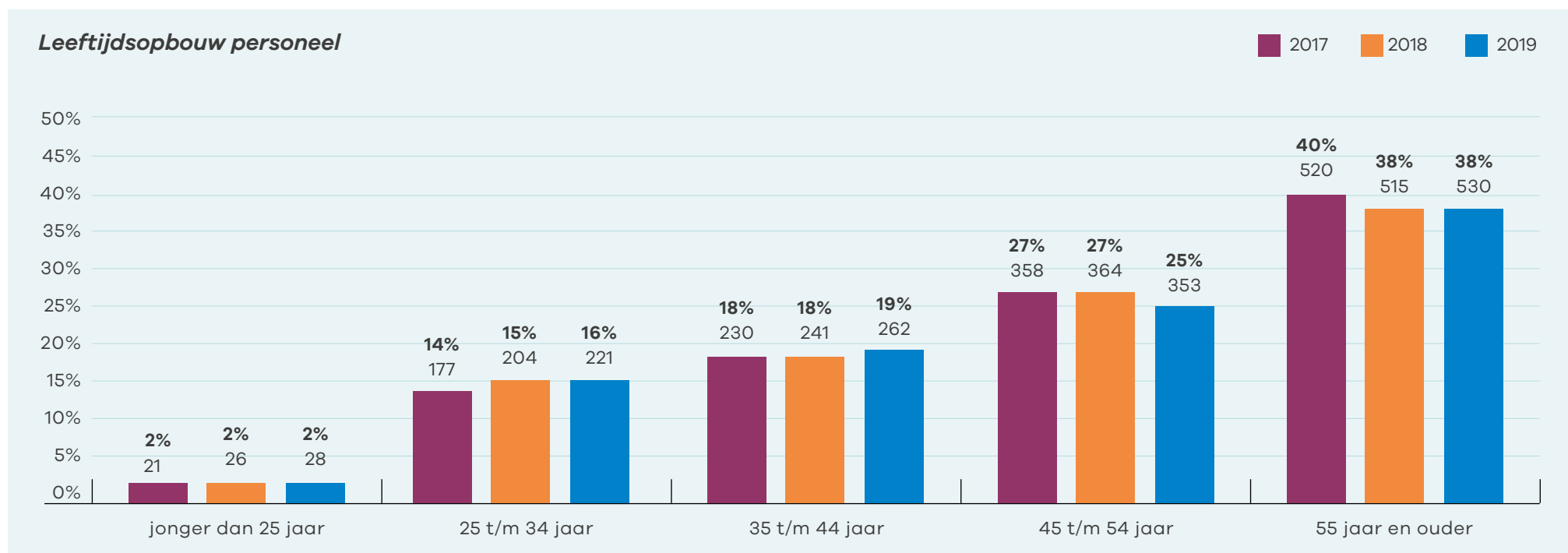
Het grootste deel van de medewerkers is 45 jaar en ouder. We zien echter dat het aantal medewerkers onder de 45 jaar zowel nominaal als verhoudingsgewijs is toegenomen.

Banenafpraak

Met het bijwonen van themabijeenkomsten van de MBO Raad rond het thema Banenafpraak volgt HRM van mboRijnland de ontwikkelingen. Er zijn ideeën

ontwikkeld op welke manier wij onze visie op de participatiewet duurzaam in de bedrijfsvoering van onze organisatie kunnen verankeren. Zo willen wij de focus leggen op jongeren met een arbeidsbeperking en gebruik maken van de in onze organisatie aanwezige ervaringen en expertises. Bij mboRijnland zijn per 1-1-2019 7,6 banen in beschut werk. 11 medewerkers hebben een zogenaamde doelgroepverklaring van het UWV. Bij openbare aanbestedingen wordt in de

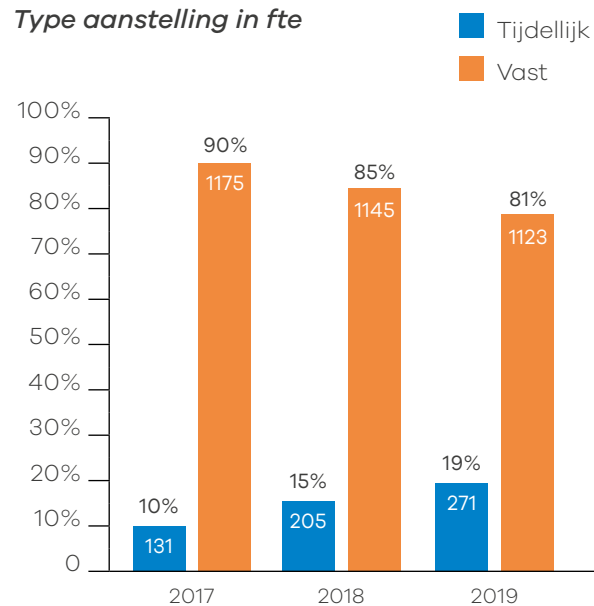
regel bewust meegewogen in hoeverre mensen met een arbeidsbeperking kunnen participeren bij de uitvoering van het werk.

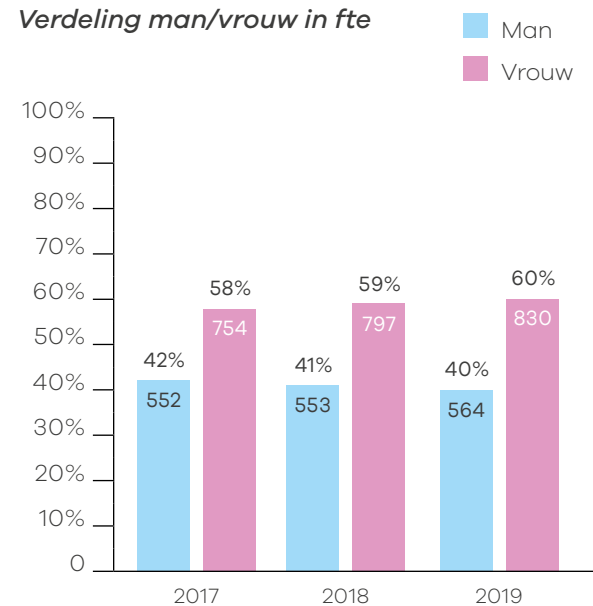
Type aanstelling

Het grootste deel van de medewerkers heeft een vast contract. Dit aantal vertoont echter een dalende trend. Het aantal medewerkers met een tijdelijk contract is juist gegroeid. Dit komt omdat we relatief veel nieuwe medewerkers in dienst hebben gekregen. Die krijgen vaak eerst een jaarcontract.

Type aanstelling in fte

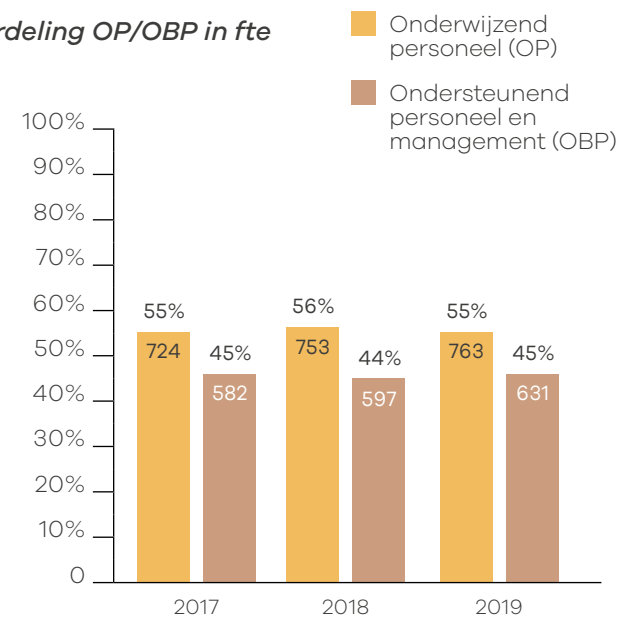
Verdeling man/vrouw in fte

Verdeling docenten en ondersteunend personeel

De meerderheid van de medewerkers is docent: 54,7%. Het aandeel management en ondersteunend personeel is het afgelopen jaar gestegen van 44,2% naar 45,3%. Om meer op de landelijke verdeling van docenten en ondersteunend te personeel van roc's te komen, gaan we in 2020 de strategische stafdiensten en Shared Service Centers verkleinen. Het geld dat daardoor vrijkomt, komt ten goede aan het onderwijs.

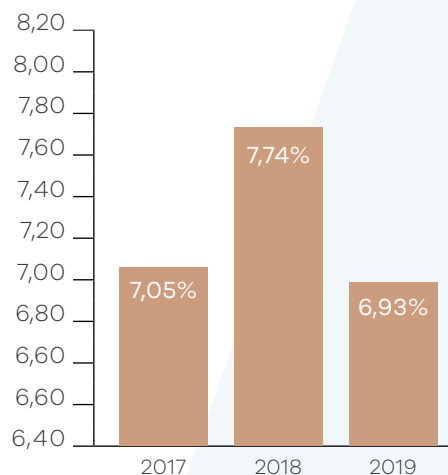
Verdeling OP/OBP in fte

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is in 2019 fors gedaald. Daarmee hebben de maatregelen om dit terug te dringen effect gehad. Zo hebben we ingezet op vervroegde interventie vanuit de arbodienst. Ook hebben we leidinggevend een training gegeven over het voorkomen en begeleiden van ziekteverzuim. Daarnaast hebben we besloten het sociaal-medisch overleg over (het voorkomen van) ziekteverzuim vaker te laten plaatsvinden.

Verzuimpercentage

5.3 Integrale veiligheid 2019

In 2019 hebben wij hard gewerkt aan het verder vormgeven en inbedden van ons integraal veiligheidsbeleid. Integrale veiligheid zien wij als een verantwoordelijkheid van iedereen, van docent tot conciërge, van stafmedewerker tot directeur. Daarom hebben we het afgelopen jaar het thema integrale veiligheid een plek gegeven in diverse overlegstructuren.

Ons integraal veiligheidsbeleid bestaat uit de vier pijlers:

1. een veilig leer- en werkklimaat;
2. (sociale) Veiligheid (sociale) in het curriculum;
3. crisisbeheersing, afhandeling en leren van incidenten;
4. veilige fysieke omgeving en systemen.

Omgangsregels

Studenten en collega's vinden het belangrijk dat we op een respectvolle manier met elkaar omgaan. Iedereen is voor ons namelijk van waarde. Daarom hebben we het afgelopen jaar veel aandacht besteed aan onze gedragscode 'Zo gaan we met elkaar om'. Verder hebben we met informatiecampagnes en lesbrieven aandacht besteed aan landelijke veiligheidsthema's, zoals de week tegen pesten, de week van respect en de week van de liefde. Samen met onze partners zoals de GGD verkennen we de mogelijkheden om deze veiligheidsthema's een plek te geven in het onderwijsprogramma.

Samenwerking met gemeenten

Dit jaar hebben wij met de burgemeesters, wethouders, politie en ondersteunende organisaties van de gemeenten waarin we gevestigd zijn gesproken over veiligheid in en om onze scholen. De samenwerking met gemeenten is hierdoor enorm versterkt. In enkele gemeenten is naar aanleiding daarvan ook een overkoepelend schoolveiligheidsoverleg nieuw leven ingeblazen of opgestart. Deze werkwijze zetten we in 2020 door.

Toegankelijk incidentenregistratie

We hebben een nieuw incidentenregistratiesysteem geïntroduceerd. De registratie van incidenten is belangrijk. Ze bieden ons de mogelijkheid om te leren van incidenten. Hierdoor kunnen we ons beleid en onze procedures voortdurend aanscherpen. Dit jaar hebben we op basis van deze registraties onder andere ons protocol medisch handelen herschreven. Ook hebben we maatregelen genomen om de sociale veiligheid rondom de liften van onze vestiging Lammenschans in Leiden te verbeteren. We hebben bovendien initiatieven genomen om het trapgebruik te bevorderen door middel van de principes van nudging. We hebben de aankleding van de trappenhuizen veranderd, posters opgehangen en stickers geplakt en calorieëntellers op de traptreden bevestigd. Het gebruik van de trappen is hierdoor fors gestegen en het aantal incidenten gedaald.

Verder hebben we ons crisiscommunicatieplan herzien en een verkorte versie voor direct belanghebbende gemaakt. Zo weten zij exact wat ze moeten doen als zich een calamiteit voordoet.

Registraties	2019
Bedreiging	13
Fysiek geweld	22
Verbaal geweld / agressie	12
(seksuele) intimidatie	3
Vernieling	6
Inbraak	-
Diefstal	4
Ongewenst gedrag via sociale media	3
Ongeval / gezondheid	22
Loverboy	1
Misdraging negeren (veiligheids-)regels	24
Pesten	2
Onbevoegd aanwezig	6
Poging tot fraude*	1
Brand	1
Verboden middelen (drugs)	17
Verboden goederen	1
Vuurwerk	1
Totaal	139

* Dit betreft een incident met een docent die studenten aangeboden heeft in ruil voor goederen hun resultaten waar nodig bij te stellen. De docent is ontslagen en er is aangifte gedaan bij de politie.

5.4 Klachtenregeling

mboRijnland kent een klachtenregeling en -faciliteit die voldoet aan de (wettelijke) voorwaarden en suggesties voor een goede klachtenafhandeling:

1. Heldere communicatie: toegankelijkheid en vindbaarheid;
2. De ombudsfunctie: ondersteuning bij het indienen van een klacht;
3. Vertrouwelijkheid en geheimhouding;
4. Onafhankelijkheid;
5. Laagdrempeligheid: één loket;
6. Tijdsafspraken en termijnregels.

mboRijnland heeft conform de Wet Educatie en Beroepsonderwijs en cao MBO vastgestelde reglementen op het gebied van klachten, bezwaren, beroepen en geschillen. Voor beroepszaken vanuit examinering en bezwaren over de toelating geldt de wettelijke Commissie van Beroep voor Examens. Voor geschillen met betrekking tot de toepassing van de cao kunnen medewerkers terecht bij de interne of externe geschillencommissie. Voor wat betreft de afhandeling/procedure hanteert mboRijnland een -intern en extern te benaderen- digitaal meldsysteem, waar klachten, geschillen, bezwaren en beroepen gemeld worden. Het digitaal meldsysteem wordt jaarlijks geëvalueerd en indien noodzakelijk of wenselijk aangepast aan wettelijke bepalingen en gebruikerswensen. De reglementen en toegankelijke faciliteit sluiten aan bij het wetsvoorstel van januari 2020 met betrekking tot de wijziging Wet Educatie en Beroepsonderwijs met het oog op de verbetering van de rechtspositie en de rechtsbescherming van mbo-studenten.

Commissie	Aantal meldingen	Toelichting
Klachten-commissie	3	Een klacht is afkomstig van een student uit het MBO College Start-Up in verband met het niet (meer) plaatsen van de student in de opleiding van zijn eerdere opleidingslocatie, maar op een andere locatie. De tweede klacht betreft een bezwaar tegen het opleggen van disciplinaire maatregelen richting student MBO College Economie als gevolg van onregelmatigheden tijdens de BPV. De derde klacht is ingediend door een student MBO College Techniek & ICT in verband met het (niet) aanbieden van onderwijs, onderwijskwaliteit en communicatie. De betrokkenen zijn door de klachtencommissie gehoord via een hoorzitting. Naar aanleiding van het advies van de klachtencommissie heeft het College van Bestuur een besluit genomen. De adviezen van de klachtencommissie zijn allemaal overgenomen. Het College van Bestuur heeft diverse acties uitgezet om de klachten naar tevredenheid van de indieners af te kunnen handelen.
Commissie van beroep voor de examens	5	Twee beroepen, afkomstig van VAVO-studenten naar aanleiding van het besluit van de examencommissie om geen extra herkansingsgelegenheden toe te kennen zijn ongegrond verklaard. Twee beroepen, afkomstig van Welzijn-studenten betreffen het opleggen van een maatregel als gevolg van onregelmatigheden in de examinering zijn gedeeltelijk gegrond verklaard. Een beroep tegen het besluit van de directie tot het afgeven van een negatief bindend studieadvies is ongegrond verklaard.
Interne geschillen-commissie	0	
Externe geschillen-commissie	0	

5.5 Vertrouwenspersonen

In geval van ongewenst gedrag kunnen medewerkers en studenten contact opnemen met onze interne vertrouwenspersonen. Deze zijn gecertificeerd en bieden opvang, begeleiding en nazorg.

Het afgelopen jaar hebben we twee nieuwe vertrouwenspersonen toegevoegd aan ons team van vertrouwenspersonen. We hebben studenten en medewerkers nadrukkelijk geïnformeerd over hun komst, contactgegevens en werkwijze. Daarnaast bieden we medewerkers de gelegenheid om een contactpersoon buiten onze organisatie te raadplegen. We hebben hiervoor een contract afgesloten met een externe vertrouwenspersoon. Die geeft ook advies en ondersteuning aan onze interne vertrouwenspersonen.

Meldingen bij vertrouwenspersonen	2019
Seksuele intimidatie (soms via social media)	9
Intimidatie (soms via social media)	13
Discriminatie	4
Agressie (psychisch) incl. pesten en roddelen	29
Religieus gerelateerd o.a. (radicalisering, extremisme, eerwaak, uithuwelijking)	10
Geweld (fysiek)	2
Integriteit	-
DUO (hulpvraag: voorziening beroepsonderwijs bij bijzondere omstandigheden)	12
Arbeidsconflict of vragen rondom arbeidsomstandigheden	14
Privé omstandigheden	21
Overig	17
Totaal	131

A photograph of a classroom with several students sitting at desks. The student in the foreground is a young woman with long dark hair, wearing a red hoodie, looking down at a smartphone in her hands. She is holding a blue pen. Behind her, other students are also looking down at their work. The background is a blurred classroom with warm lighting.

**De branchecode
"Goed bestuur in
het mbo" is onze
leidraad.**

6. Verslag Raad van Toezicht

6.1 Intern en maatschappelijk toezicht

De Raad van Toezicht houdt integraal en onafhankelijk toezicht op de stichting en de instellingen, in het bijzonder op het College van Bestuur. Hierbij houdt de raad rekening met de instellingsbelangen, organisatiebelangen en het publieke belang. Voor de Raad van Toezicht is goed bestuur en toezicht een belangrijk aandachtspunt. De branchecode "Goed bestuur in het mbo" is hierin de leidraad. mboRijnland voldoet aan de leidraad. Bestuur en toezicht zijn organiek gescheiden. De taken en de werkwijze van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur hebben we ingevuld conform de afspraken en de aanbevelingen in de code. Naast toezichthouder is de Raad van Toezicht werkgever van het College van Bestuur. Als toezichthouder en werkgever heeft de Raad van Toezicht onder andere de volgende taken op zich genomen:

- toezicht houden op het beleid van het College van Bestuur vanuit de maatschappelijke doelstellingen van mboRijnland en de daaraan verbonden doelstellingen;
- toezicht houden op het beleid van het statutair bestuur vanuit de maatschappelijke doelstellingen van Stichting mboRijnland en de daaraan verbonden doelstellingen;
- toezicht houden op de algemene gang van zaken binnen Stichting mboRijnland, zoals de meerjarenstrategie, de bestuurskwaliteit, de financiële huishouding, de kwaliteit van het onderwijs, huisvesting en vastgoed en het interne risicomanagement;
- gevraagd en ongevraagd adviseren van het College van Bestuur en fungeren als klankbord.

Activiteiten

De Raad van Toezicht heeft in 2019 de volgende activiteiten ondernomen:

- viermaal een reguliere vergadering met het College van Bestuur gehad;
- eenmaal een themabijeenkomst gehad met het College van Bestuur bij en over het MBO College Start-Up, locatie Bètaplein;
- eenmaal een werkbezoek gebracht aan het MBO College Techniek en ICT, locatie Groen van Prinsterersingel;
- eenmaal een gesprek gevoerd met de Inspectie van het Onderwijs over het vierjaarlijks onderzoek;
- tweemaal een vergadering met de ondernemingsraad bijgewoond;
- eenmaal een vergadering met de studentenraad bijgewoond;
- eenmaal een zelfevaluatie gehouden;
- de opening van het studiejaar bijgewoond.

Belangwekkende thema's

Net als in 2018 lag de focus van mboRijnland in 2019 op het verbeteren van de onderwijskwaliteit. De Raad van Toezicht heeft de onderwijskwaliteit gevolgd aan de hand van onder andere de rapportages studiesucces van alle onderwijsteams, statusrapportages, audits en de rapporten van de stelsel- en herstelonderzoeken en het voortgangsonderzoek van de onderwijsinspectie. Een delegatie van de raad heeft in het kader van het voortgangsonderzoek gesproken met de Inspectie. Daarnaast is de Raad van Toezicht geïnformeerd over de definitieve beoordeling van de kwaliteitsagenda. De inbreng van de Raad van Toezicht is meegenomen bij de totstandkoming van de kwaliteitsagenda.

6.2 Commissies Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft een drietal commissies: de auditcommissie, de onderwijscommissie en de remuneratiecommissie. De commissies zijn ingesteld om de bespreking, behandeling en (indien van toepassing) besluitvorming van belangwekkende thema's voor te bereiden, in nauwe samenwerking met het College van Bestuur en de strategische stafdiensten.

Onderwijscommissie

De onderwijscommissie bereidt het overleg voor tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur over de te kiezen onderwijs- en vernieuwingsstrategie, de kwaliteit van onderwijs in de ruimste zin van het woord, en de interne en externe kwaliteitsonderzoeken. Ook houdt deze commissie zich bezig met de naleving van relevante wet- en regelgeving en het personeelsbeleid, voor zover dat relevant is voor de kwaliteit van het onderwijs.

De onderwijscommissie is in 2019 viermaal bijeengekomen. De besproken onderwerpen staan aan het einde van deze paragraaf vermeld.

Auditcommissie

De auditcommissie bereidt het overleg voor tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur over de werking van het systeem van interne controle en risicomanagement, het toezicht op de naleving van de relevante wet- en regelgeving en de werking van de beginselen van goed bestuur. Ook bereidt de auditcommissie overleg voor over de financiering van de onderwijsorganisatie, het beleid met betrekking tot de verkregen

publieke en private bekostiging en de besteding van middelen in relatie tot het maatschappelijke doel. Daarnaast houdt de auditcommissie zich mee bezig met de financiële informatieverstrekking, de jaarstukken, de relatie met de externe accountant, de naleving van aanbevelingen en de opvolging van opmerkingen van de accountant en de betrouwbaarheid en de continuïteit van de huisvesting en de informatie- en communicatietechnologie.

De auditcommissie van mboRijnland is in 2019 vijfmaal bijeengekomen. De besproken onderwerpen staan aan het einde van deze paragraaf vermeld. Verder heeft de auditcommissie in september een werkbezoek gebracht aan het Shared Service Center Administraties te Gouda.

Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie bereidt het overleg tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur voor over het te voeren beoordelings-, bezoldigings- en vergoedingsbeleid. De remuneratiecommissie heeft het functioneren van het College van Bestuur beoordeeld op basis van de reflectieverslagen van de leden het College van Bestuur en het oordeel van de Raad van Toezicht. Op basis hiervan zijn de beoordelingsgesprekken gevoerd. De remuneratiecommissie heeft het functioneren van het College van Bestuur positief beoordeeld. Tevens heeft de commissie vastgesteld dat de beloning van het College van Bestuur past binnen het wettelijk kader. De commissie heeft daarnaast de hoogte van de vergoeding voor de Raad van Toezicht vastgesteld (zie paragraaf 3.4, honorering Raad van Toezicht).

Besproken onderwerpen

De Raad van Toezicht en commissies hebben in 2019 de volgende onderwerpen besproken:

Onderwerp	Raad van Toezicht	Onderwijs-commissie	Audit-commissie
Voortgangsrapportages eerste tertiaal 2019	V	V	V
tweede tertiaal 2019	V		V
Kaderbrief 2019	V		V
Treasurystatuut	V		V
Stand van zaken kwaliteitsagenda	V	V	
Eindrapportage kwaliteitsplan en excellentieplan 2015-2018 mboRijnland	V	V	
Liquiditeitsprognose en -begroting	V		V
Procuratie bankbetalingen	V		V
Benchmark mbo 2017 Studiesucces instellingsrapportage mboRijnland juni 2018	V	V	
Accountantsverslag PwC 2018 (n.a.v. jaarrekening mboRijnland 2018)	V		V
Jaardocumenten 2018	V	V	V
Jaarrekening 2019			V
Stand van zaken vierjaarlijks onderzoek Inspectie	V	V	
Beleidsrijke begroting 2020-2024	V	V	V
(On)geoorloofd verzuim studenten	V	V	
Managementletter PwC	V		V
Onderzoek effectiviteit strategische stafdiensten en SSC's	V	V	V
Voortgangsrapportages CIV Welzijn & Zorg en CIV Smart Technology	V	V	
Afhandeling subsidies ROC Leiden huisvestingskosten en kwaliteitsverbetering	V		V
Gesprek Commissie Kwaliteitsafspraken MBO (CKMBO)	V	V	V
Terugkoppeling veiligheidsoverleggen		V	
Zelfevaluatie mboRijnland	V	V	
Studentenaantallen en start studiejaar 2019-2020	V	V	V

Onderwerp	Raad van Toezicht	Onderwijs-commissie	Audit-commissie
Rapporten vierjaarlijks onderzoek Inspectie	V	V	
Eindevaluatie audits 2018-2019	V	V	
Overzicht onderzoeken/bezoeken Inspectie van het Onderwijs		V	
Instellingsaudit kwaliteitsnetwerk mbo		V	
Bovenregionaal overleg	V	V	
Missie en kompas mboRijnland	V	V	
Presentatie en rapportage studiesucces per opleiding 2019		V	
Practoraat bij mboRijnland (Research Lab en practor CIV Welzijn & Zorg)		V	
Uitkomsten informele evaluatie onderwijscommissie		V	
Stand van zaken Fitland			V
Stand van zaken opheffen BV's			V
Stand van zaken verkoop pand Vijf Meilaan			V
Financiële rapportage			V
Ontwikkelingen Shared Service Center Administraties			V
Stand van zaken implementatie AFAS			V
Afscheid en opvolging leden auditcommissie			V
Stand van zaken datamigratie	V		V
Zelfevaluatie RvT	V		
Professionalisering RvT	V		
Invulling vacature lid RvT	V		
Stand van zaken samenwerking			
Wellantcollege en inspiratiereis met Wellantcollege	V	V	
Wisselingen in de directie	V	V	V
Presentatie klachtenprocedure	V	V	
Stand van zaken Sterk Techniek Onderwijs		V	
Vergaderen nieuwe stijl	V		
Derde Donderdag in September	V	V	

6.3 Zittingstermijnen, rollen en nevenfuncties

De Raad van Toezicht heeft een profiel gemaakt van zijn samenstelling en goed in beeld welke competenties aanwezig zijn.

Criteria nevenfuncties leden van de Raad van Toezicht

Voor leden van de Raad van Toezicht is het lidmaatschap van de raad veelal een nevenactiviteit. Voorafgaand aan het benoemen van een mogelijk lid van de raad van toezicht verkent de raad of zijn (neven)functie(s) mogelijk strijdig is/zijn met de belangen van mboRijnland. Wanneer dat niet het geval is, benoemt de raad deze persoon tot lid van de Raad van Toezicht. Tijdens hun lidmaatschap dienen de leden:

- te voorkomen dat ze een (neven) functie aanvaarden die leidt tot een ongewenste belangenverstrengeling tussen het lidmaatschap van de Raad van Toezicht en een andere te aanvaarden (neven)functie;
- bij het mogelijk aanvaarden van een nieuwe (neven)functie af te wegen of zij voldoende tijd kunnen blijven besteden aan hun werkzaamheden voor de Raad van Toezicht.

Hoofd- en nevenfuncties en persoonlijke gegevens van leden Raad van Toezicht

In 2019 is de heer Fernandes Mendes herbenoemd voor een tweede zittingstermijn. De heer Stroop heeft de Raad van Toezicht per 1 december 2019 verlaten in verband met het bereiken van het einde van de tweede zittingstermijn. Hij was niet meer herbenoembaar.

Naam/rol	Geboortedatum	Nevenfuncties	Datum benoeming/aftreden
mevrouw Y. Shitrit Voorzitter Raad van Toezicht Voorzitter remuneratiecommissie	11 september 1963	• Concerndirecteur Personeel & Organisatie gemeente Amsterdam (hoofdfunctie). • Lid Raad van Toezicht Coöperatie Regionale Ambulance Voorziening Haaglanden. • Lid Raad van Toezicht Koninklijke Stichting Defensiemusea.	1 juni 2014/ 1 juni 2022 (niet herbenoembaar)
Mevrouw J. Snippe Lid onderwijscommissie	1 maart 1959	• Voorzitter College van Bestuur Marnix Academie (hoofdfunctie). • Lid van de Raad van Toezicht van SCO Delft. • Lid van de Adviesraad Beroepsonderwijs en Bedrijven van het CITO. • Lidmaatschap van Bestuur van Studiekeuze123.	1 juli 2014/ 1 juli 2022 (niet herbenoembaar)
De heer M.J. Stroop Lid auditcommissie	27 juli 1952	• Financieel Bestuurder Vluchtelingen Werk Midden-Nederland. • Accountant voor Jong Ondernemen, begeleiding HBO- en MBO-groepen. • Expert voor PUM: Project Uitzending Managers. • Penningmeester Stichting IofC Pensioen 65plus. • Freelancer bij Berenschot (onder andere Projecten Onderwijs Caribisch Nederland). • Expert bij de Utrechtse Ondernemers Associatie.	1 december 2011/ 1 december 2019 (niet herbenoembaar) Afggetreden per 1 december 2019
Mevrouw A.T. van der Wal Voorzitter onderwijscommissie	7 december 1964	• Founder en directeur Quatrospect (hoofdfunctie). • Lid Raad van Commissarissen Kwaliteitscentrum Woningcorporaties Huursector (KWH). • Lid PE Commissie Vereniging Toezichthouders. Woningbouwcorporaties (VTW). • Lid Raad van Toezicht Wilde Ganzen. • Lid Commissie van Bezwaar Stichting Certificering Openbare Bibliotheken.	1 juli 2014/ 1 juli 2022 (niet herbenoembaar)
de heer R. van Leeuwen Plaatsvervangend voorzitter Raad van Toezicht Voorzitter auditcommissie	2 juni 1959	• CFO Haddagroup (hoofdfunctie). • Lid Raad van Toezicht SCOL/lid auditcommissie.	1 juni 2014/ 1 juni 2022 (niet herbenoembaar)
M. van 't Noordende Lid auditcommissie	30 juni 1958	• Operating Partner bij North Haven Infrastructure Partners (hoofdfunctie). • Lid Raad van Commissarissen en voorzitter Audit Commissie PZEM NV. • Lid Raad van Commissarissen en voorzitter Remuneratie Commissie AEB BV. • Lid Raad van Commissarissen en voorzitter Auditcommissie ICE INDEX BV. • Lid Raad van Commissarissen en voorzitter auditcommissie Berenschot.	1 januari 2016/ 1 januari 2020 (herbenoembaar) Afggetreden per 1 januari 2020
dr. H.K. Fernandes Mendes Lid op voordracht Ondernemingsraad Aandachtsgebied juridische zaken Lid remuneratiecommissie	24 augustus 1951	• Lid Raad van Toezicht Xtra welzijn/mee in Den Haag. • President Moravian Church Foundation Amsterdam. • President Moravian Church Foundation - Business Enterprises. • Lid Raad van Toezicht Kersten & CO, Suriname. • Lid Raad van Toezicht Jolley Aruba/Curaçao.	1 januari 2016/ 1 januari 2024 (niet herbenoembaar)

Honorering van de Raad van Toezicht

De Adviesregeling honorering toezichthouders mbo is leidend voor de regeling van mboRijnland. Een van de uitgangspunten is de verhouding 15% en 10% voor respectievelijk de voorzitter en een lid van de Raad van Toezicht ten opzichte van de maximum beloning van het College van Bestuur. De vergoeding van de leden van de Raad van Toezicht is afgeleid van de maxima die gelden voor categorie G-instellingen en vastgesteld op € 25.000,- voor de voorzitter en € 17.000,- voor de leden. De vergoeding is inclusief reis- en verblijfskosten en valt ruim binnen de maximaal toegestane vergoeding op basis van de WNT en de Regeling honorering toezichthouders mbo van het Platform Raden van Toezicht.

Professionalisering van de Raad van Toezicht

In het afgelopen jaar hebben de leden van de raad diverse professionaliseringsactiviteiten ondernomen.

Criteria nevenfuncties leden College van Bestuur

Voor het College van Bestuur geldt als uitgangspunt dat nevenwerkzaamheden zijn toegestaan, tenzij:

- de nevenwerkzaamheden het vervullen van de functie bij mboRijnland belemmeren;
- de nevenwerkzaamheden de belangen van mboRijnland schaden.

Nevenfuncties van de leden van het College van Bestuur

Naam/rol	Geboortedatum	Nevenfuncties	Datum benoeming
de heer O. Jelsma	3 april 1958	• Lid bestuur Care2care te Waddinxveen. • Lid bestuur Stichting het Van Iterson Ziekenhuis te Gouda.	1 juni 2006
de heer J.O. de Jong	11 juni 1958	• Lid Raad van Toezicht van Stichting Advies- en Begeleidingscentrum Onderwijs in Amsterdam, het ABC. • Lid bestuur Urban Act Nederland en Urban Act Works. • Lid bestuur MBO Raad.	1 oktober 2009
de heer R.J.W. Winter	19 juni 1951	• Voorzitter bestuur Podium Mozaïek in Amsterdam.	1 juni 2015

Beloning College van Bestuur

De honorering van het College van Bestuur is conform de Wet Normering Topinkomens (WNT2). Een overzicht van de honorering is opgenomen in de jaarrekening, in de paragraaf WNT-verantwoording.

**We ontwikkelen
gepersonaliseerd onderwijs
waarin iedere student zijn of
haar talenten kan ontwikkelen.**

7. Verslag Ondernemingsraad

De Ondernemingsraad (OR) denkt ook in 2019 een balans te hebben gevonden in het behartigen van de belangen van medewerkers en de organisatie. De OR heeft onder andere gesproken over het werkdrukplan dat mboRijnland vanuit de cao moet opstellen. Ook heeft de OR het gehad over de hoofdlijnen van de begroting voor 2020 en bijvoorbeeld de afronding van het project rond Start-Up. Hierin volgen studenten een gepersonaliseerde opleiding op niveau 1- of 2. Een van de OR-leden is op uitnodiging van de directie van Start-Up meegegaan naar verschillende scholen in Zweden. Hierbij deden de medewerkers van Start-Up inspiratie op voor het ontwikkelen van het nieuwe onderwijs.

Met de medewerkers van de dienst HRM zijn gedurende een aantal maanden constructieve gesprekken gevoerd over het eerdergenoemde werkdrukplan. Langzaam maar zeker worden de contouren duidelijk van een plan waar zowel de OR als het CvB zich in kunnen vinden.

Ontwikkelingen contractonderwijs

De OR vindt de ontwikkelingen rond contractonderwijs erg interessant. De directeur van dit organisatieonderdeel heeft de raad in 2019 tot twee keer toe bijgepraat over zijn ideeën en de implementatie van zijn plannen. Gedurende het jaar heeft de OR met het College van Bestuur gesproken over de

positionering van het contractonderwijs bij mboRijnland. Aan het einde van het jaar zijn OR en College van Bestuur tot overeenstemming gekomen dat een nieuwe adviesaanvraag wordt ingediend als om enige reden het gebruik van een B.V. voor Contractonderwijs in de ogen van het College van Bestuur weer opportuun zou worden geacht.

Communicatie

Regelmatig heeft de ondernemingsraad iets van zich laten horen aan de medewerkers, via een nieuwsbrief, mailtjes en berichten op het portaal. De OR merkt dat zijn nieuwsbrieven goed worden gelezen. Desgevraagd heeft de OR in de nieuwsbrieven enkele keren aandacht besteed aan de methodiek van de werkverdeling en de vakantieregeling. Onderwerpen die zich relatief makkelijk op papier laten zetten, maar waarvan de praktische uitwerking toch lastiger is dan te-voren gedacht.

Volledige bezetting

In de loop van het jaar verlieten enkele leden de raad, bijvoorbeeld om elders te gaan werken. De OR is verheugd dat de bezetting na tussentijdse verkiezingen weer bijna op peil is. Zo is er straks voor het eerst een OR-lid afkomstig vanuit Start-Up. Daarmee is de OR voldoende toegerust voor de te verwachten grote klussen in de medezeggenschap in 2020.

**We zorgen voor veilige
gebouwen waarin iedereen
zich prettig voelt.**

8. Studentenraad

Verkiezingen

In het afgelopen jaar heeft de Studentenraad verkiezingen georganiseerd. Een groot succes. Er waren meer kandidaten dan het aantal zetels in de raad. De nieuwe raad is in december geïnstalleerd. Vanuit alle locaties hebben studenten zitting in de raad; van Woerden tot Leidschendam worden de studenten vertegenwoordigd door een studentenraadslid bij hen in de buurt. Ook heeft de studentenraad enkele studenten die beschikbaar zijn om als dat nodig is een vacante plaats in de studentenraad in te nemen.

Student mboRijnland is voorzitter JOB

Een van onze studenten is voorzitter van JOB geworden, de landelijke belangenvereniging voor mbo-studenten. De studentenraad is blij dat Jurgen van der Hel een warme band met zijn medestudenten en met de studentenraad van mboRijnland onderhoudt. Jurgen is als voorzitter van het JOB nauw betrokken bij het manifest van de Coalitie-Y, een samenwerkingsverband tussen verschillende jongerenorganisaties en maatschappelijke organisaties. Het manifest roept de regering op om te komen tot een samenleving waarin recht wordt gedaan aan iedere generatie en de druk van de prestatie maatschappij wordt doorbroken. Coalitie-Y vindt dat het kabinet te weinig kijkt naar de gevolgen van wetgeving voor jongeren. Zij zijn de dupe van het sociaal leenstelsel, het toenemend aantal flexcontracten, de krapte op de woningmarkt en de steeds strengere eisen die banken aan hypotheekstellen stellen. Bij volgende kabinetsformaties moeten ook jongeren door de onderhandelaars worden uitgenodigd om mee te praten, vindt Coalitie Y. Jurgen heeft de OR voortdurend op de hoogte gehouden van dit manifest.

Betaalbare kantine

De studentenraad heeft het draagvlak onder studenten voor het aanbod en de prijzen van de kantine op diverse locaties onderzocht. De studentenraad is zich bewust dat het voor de cateraar een uitdaging is om te zorgen voor duurzaam en gezond eten dat tegelijkertijd betaalbaar is voor studenten met een kleine beurs. Als Studentenraad houden we goed in de gaten of dit evenwicht daadwerkelijk gehandhaafd wordt. Inmiddels heeft mboRijnland de studentenraad betrokken bij het aanbestedingstraject voor een nieuw cateringcontract. Ook daarin bewaken we dat gezond eten en betaalbaarheid goed samengaan.

Verbeteringen locatie Lammenschans

De Studentenraad vindt het belangrijk dat alle schoolgebouwen van mboRijnland overzichtelijk zijn en een prettige en veilige sfeer hebben. Daar zet de raad zich dan ook intensief voor in. We hebben ons het afgelopen jaar vooral gericht op het verbeteren van de leefbaarheid van het gebouw Lammenschans in Leiden. Zo hebben we in het bijzonder gevraagd naar een duidelijker bewegwijzering in dit gebouw en meer zitplaatsen in de gangen. Naar aanleiding van deze vragen zijn op diverse plaatsen in het gebouw bankjes over de verwarming geplaatst. Hier kunnen studenten tussen de lessen even wachten, overleggen of ontspannen. Ook zijn de bewegwijzeringsborden in het gebouw aangepast. Daardoor is het voor studenten makkelijker geworden om de weg te vinden in het gebouw.

Lees [hier](#) meer over het manifest van Coalitie Y.

A photograph of three people in a modern, brightly lit indoor setting. A woman with long blonde hair, wearing a red sweater, is smiling and looking down at a smartphone held by a man in a dark blue shirt. Another woman with brown hair, wearing a green jacket with a floral pattern on the back and blue jeans, is also looking at the phone. They are standing around a dark wooden table. The background is blurred, showing a bright interior with large windows and a counter area.

**De rentabiliteit van
mboRijnland voldoet aan
de gestelde eisen.**

9. Financieel verslag

9.1 Kengetallen

BALANS (x €1.000,-)

Materiële vaste activa
Financiële vaste activa

Totaal vaste activa

Vorderingen
Liquide middelen

Totaal vlottende activa

Totaal activa

Eigen vermogen
Voorzieningen
Langlopende schulden
Kortlopende schulden

Totaal passiva

Realisatie 2019 **Realisatie 2018**

103.945 109.249

2 2

103.947 **109.251**

2.337 2.949

7.786 22.827

10.123 **25.776**

114.070 **135.027**

53.377 43.275

15.429 14.823

20.251 35.119

25.013 41.810

114.070 **135.027**

EXPLOITATIE (x €1.000,-)

Baten

Totale baten (excl. rentebaten)
Rentebaten

Totale baten (incl. rentebaten)

Lasten

Totale lasten (excl. rentelasten)
Rentelasten

Totale lasten (incl. rentelasten)

Belastingen

Resultaat deelnemingen

Resultaat na belastingen

Netto resultaat

175.939 164.799

0 1

175.939 **164.800**

160.185 156.901

5.652 2.500

165.837 **159.401**

0 0

0 103

10.103 **5.502**

10.103 **5.502**

Solvabiliteitsratio 2

(eigen vermogen + voorzieningen / totaal vermogen)

Liquiditeit

(Current ratio = Vlottende activa / Kortlopende schulden)

Rentabiliteit

Resultaat / (totale baten + rentebaten)

Huistvestingsratio

(Huisvestingslasten + Afschrijvingen geb. en ter.) / Totale lasten

Weerstandsvermogen

(Eigen vermogen / Totale baten)

	Realisatie 2019	Realisatie 2018	Signalerings- grens
Solvabiliteitsratio 2	0,60	0,43	< 0,3
Liquiditeit	0,40	0,62	< 0,5
Rentabiliteit	0,06	3,3%	< 0
Huistvestingsratio	0,09	0,09	> 0,15
Weerstandsvermogen	0,30	0,26	n.v.t.

Het positieve resultaat over 2019 bedraagt € 10,1 miljoen en bestaat uit de realisatie van € 175,9 miljoen aan baten en € 165,8 miljoen aan lasten. Het genormaliseerde positieve resultaat bedraagt € 3,3 miljoen. In het vervolg van dit jaarverslag en de jaarrekening lichten we de cijfers over 2019 toe.

mboRijnland blijft ruimschoots binnen de signaleringsgrenzen van het ministerie van OCW. De financiële situatie van mboRijnland is door de fusie versterkt.

Door het positieve resultaat is het eigen vermogen gestegen waardoor de solvabiliteitsratio 2 stijgt en ruim boven de signaleringsgrens blijft. De liquiditeit is gedaald van 0,62 eind 2018 naar 0,40 eind 2019. Dit is het gevolg van minder liquide middelen door extra aflossingen op langlopende leningen deels gecompenseerd door de opbrengsten van de verkoop van het pand aan de Vijf Meilaan in Leiden. In 2020 zal de liquiditeit naar verwachting

rond de 0,4 blijven. Vanaf 2021 verwachten wij weer boven de signaleringsgrens van 0,5 uit te komen.

De rentabiliteit van mboRijnland voldoet aan de gestelde eisen en laat in 2019 een stijging van het percentage zien als gevolg van een hoger exploitatieresultaat.

De huisvestingsratio laat de verhouding zien van de huisvestingslasten inclusief afschrijving op gebouwen en terreinen ten opzichte van de totale lasten. De huisvestingsratio is vrijwel gelijk aan 2018.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe het eigen vermogen zich verhoudt ten opzichte van de totale baten. Conform verwachting is het weerstandsvermogen in 2019 verder gestegen.

9.2 Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen

Stichting mboRijnland heeft twee verbonden partijen:

- mboRijnland Bedrijfsopleidingen B.V.
- Stichting CIV Smart Technology

mboRijnland bedrijfsopleidingen is een slapende onderneming.

Stichting CIV Smart Technology heeft een spilfunctie in het stimuleren, faciliteren en ontwikkelen van hybride onderwijs in zogenoemde satellietlabs; contextrijke omgevingen buiten de eigen school waar multidisciplinair onderwijs wordt gegeven in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. We hebben Stichting CIV Smart Technology in 2018 opgericht met als doel de samenwerking tussen partners in het bedrijfsleven, brancheorganisaties, onderwijs en lokale overheden op het gebied van vernieuwingen van het technisch onderwijs naar een volgend niveau te brengen en uit te breiden.

9.3 Exploitatie

De hoofdlijnen van de exploitatie in cijfers is als volgt:

(Bedragen x € 1.000,-)		2019	2018
Totale baten	A	175.939	164.800
Incidentele baten	B	13.836	6.623
Genormaliseerde baten	C = A - B	162.103	158.177
Totale lasten	D	165.837	159.298
Incidentele lasten	E	7.025	6.317
Genormaliseerde lasten	F = D - E	158.812	152.981
Genormaliseerde resultaat	G = C - F	3.291	5.196
Resultaat 2019	H = A - D	10.103	5.502

Het resultaat 2019 is € 10,1 miljoen positief. Het genormaliseerde resultaat is € 3,3 miljoen positief. De incidentele baten 2019 bestaan uit:

Incidentele baten 2019 (Bedragen x € 1.000,-)

Verkoopopbrengst pand in Leiden	7.178
Vrijval studiewaarde en excellentie gelden	6.658
Totaal incidentele baten	13.836

Gedurende het jaar heeft mboRijnland haar pand aan de Vijf Meilaan in Leiden verkocht. Het pand had een geringe boekwaarde en de verkoop heeft geresulteerd in een bate van € 7,2 miljoen.

De subsidies van OCW die we ontvangen, benutten we op basis van bestedingsplannen. In 2019 hebben we met een kritische blik naar de bestedingen en plannen gekeken en geconcludeerd dat we een bedrag van € 6,7 miljoen, ontvangen vanuit het kwaliteitsplan 2017 en 2018, niet kunnen onderbouwen met een bestedingsplan. Derhalve hebben wij besloten dit bedrag niet langer als passiva post op te nemen maar vrij te laten vallen in de staat van baten en lasten.

De incidentele lasten bestaan uit:

Incidentele lasten 2019 (Bedragen x € 1.000,-)

Vervroegde afkoop contract rente swap	3.154
Bouw fietsenstalling Leiden Betaplein	871
Voorziening synergieopgave	3.000
Totaal incidentele lasten	7.025

In december 2019 heeft mboRijnland haar hypothecaire schulden aan kredietinstellingen vervroegd afgelost. Het renterisico op deze leningen was afgedekt door middel van een renteswap. De overeenkomst is beëindigd ten tijde van het aflossen van de leningen. De negatieve marktrente bedroeg € 3,2 miljoen.

Voor de bouw van de fietsenstalling bij het pand in Leiden aan het Betaplein is mboRijnland met Green Real Estate B.V. overeengekomen dat zij 50% van de kosten voor haar rekening neemt. De fietsenstalling is onderdeel van het gebouw en daarmee eigendom van Green.

Voor het behalen van de synergieopdracht heeft mboRijnland eind 2019 een gezamenlijk plan opgesteld voor de stafdiensten en de SSC's dat moet leiden tot een meer efficiënte en effectieve werkwijze in de bedrijfsvoering. Voor de implementatie van dit plan is een voorziening opgenomen van € 3,0 miljoen. De implementatie zal in 2020 plaatsvinden.

9.4 Treasury

Het treasurybeleid van mboRijnland is vastgelegd in het treasurystatuut, dat de Raad van Toezicht in december 2019 heeft vastgesteld.

De hoofdtaak van treasury is de financiële continuïteit op de korte en lange termijn te waarborgen. Alle treasury-activiteiten zijn ondergeschikt en dienend aan de missie en visie van mboRijnland. In het strategische beleid, de kerntaken en doelstellingen van mboRijnland hebben we inhoud gegeven aan de missie en visie. Deze primaire doelstelling kan worden vertaald in de volgende subdoelstellingen:

- het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele (marktconforme) condities en risico's, zodat te allen tijde in de behoefte aan financiële middelen kan worden voorzien;
- het beschermen van vermogens- en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's, zoals renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico en operationeel risico;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van wettelijke regelingen, voorschriften en de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut;
- het realiseren van informatiestromen ter ondersteuning van de opstelling van het treasurybeleid in het Treasuryjaarplan, de uitvoering van het beleid en de verantwoording daarover.

Het treasurybeleid is opgesteld conform de 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016'.

Bij het uitvoeren van treasuryactiviteiten maken we een afweging tussen optimalisatie van financiële resultaten enerzijds en beheersing van financiële risico's anderzijds. Bij mboRijnland ligt de prioriteit – gegeven de maatschappelijke en publieke achtergrond – in de eerste plaats bij het beheersen en beperken van financiële risico's.

De treasurycommissie van mboRijnland bereidt de besluitvorming rond het treasurybeleid voor en ondersteunt deze.

9.5 Notitie Helderheid in de bekostiging

Naar aanleiding van de notitie Helderheid in de bekostiging zijn er in de OCW-richtlijn aanvullende eisen gesteld aan het bestuur verslag. De onderwerpen worden hierna toegelicht.

Thema	Toelichting
1. Uitbesteed onderwijs	mboRijnland heeft in 2019 geen bekostigd onderwijs uitbesteed aan een andere, al dan niet bekostigde, instelling of organisatie tegen betaling van de geleverde prestaties.
2. Samenwerkingsverbanden VO-BVE	mboRijnland kent verschillende samenwerkingsovereenkomsten in het kader van doorlopende leerlijnen. De uitvoering van deze overeenkomsten is in overeenstemming met de reguliere bekostigingsafspraken.
3. Investeren van publieke middelen in private activiteiten	mboRijnland zet geen publieke middelen in bij private activiteiten.
4. Verlenen van vrijstellingen	mboRijnland verleent vrijstellingen aan studenten conform het vrijstellingenbeleid, dat is opgenomen in het handboek examinering. Studenten met vrijstellingen voldoen aan de gestelde bekostigingsregels.

Thema	Toelichting
5. Les- en cursusgeld niet betaald door de deelnemer zelf.	mboRijnland betaalt geen les- en/of cursusgeld voor studenten. De student stemt via een ondertekende schriftelijke machtiging in dat een derde (een bedrijf of andere organisatie) het cursusgeld voldoet middels: 1. een vinkje op het studiekeuzeadvies dat een derde, met zijn instemming, het cursusgeld zal betalen. 2. het invullen van het formulier 'Verklaring voor betaling van cursusgeld door werkgever of instantie (de derden machtiging)'. Deze is terug te vinden in EduArte en op intranet en internet.
6. Uitschrijven van studenten kort na 1 oktober 2019	• Begin oktober 2019 zijn 21 mbo studenten met een diploma uitgestroomd. • Er zijn in deze periode 43 (41 mbo/ 2 vavo) studenten uitgestroomd zonder diploma. • Daarnaast stapten 13 mbo studenten over naar een andere instelling.
7. In- en uitschrijving van deelnemers in meer dan één opleiding tegelijk. Gecombineerde trajecten educatie en beroepsonderwijs	• mboRijnland heeft geen deelnemers die in meer dan één bekostigde opleiding staan ingeschreven. • In 2019 volgt 1 student een gecombineerd traject educatie en beroepsonderwijs.
8. De deelnemer volgt een andere opleiding dan waarvoor hij is ingeschreven	In 2019 zijn 224 (205 mbo/ 19 vavo) studenten tijdens het schooljaar gewisseld van opleiding, hebben 40 mbo studenten een andere leerweg gekozen en zijn 16 mbo studenten zowel veranderd van opleiding als van leerweg.
9. Bekostiging van maatwerktrajecten ten behoeve van bedrijven	In 2019 zijn we geen nieuwe maatwerktrajecten met bedrijven of organisaties overeengekomen, wel zijn de bestaande trajecten doorgezet. Het betreft hier opleidingen die op verzoek van een bedrijf worden uitgevoerd. Bedrijven waar deze trajecten lopen zijn Feadship, Stedin en diverse ziekenhuizen (voor het traject Medewerker steriele medische hulpmiddelen). Op 1 oktober waren bij deze trajecten 173 studenten ingeschreven.
10. Onderwijs in het buitenland	mboRijnland heeft in 2019 geen onderwijs verzorgd buiten Nederland.

Studenten krijgen bij ons de kans om hun opleiding te verbreden of te verdiepen.

10. Continuïteits- en risicoparagraaf

10.1 A. Gegevens set

A1 Kengetallen	2019 Realisatie	2020 Prognose	2021 Prognose	2022 Prognose
Aantal studenten BOL ¹	12.142	12.754	12.278	12.316
Aantal studenten BBL ¹	1.724	1.656	1.944	1.850
Aantal studenten VAVO ²	1.082	1.050	1.050	1.050
Totaal aantal studenten	14.948	15.460	15.272	15.126
Personele bezetting gemiddeld in FTE				
Bestuur/management	34	33	33	33
Personeel primair proces	949	976	972	967
Ondersteunend personeel				
- Indirect onderwijsondersteunend	181	188	181	180
- Direct onderwijsondersteunend	215	176	174	173
Totaal personele bezetting in FTE	1.379	1.373	1.360	1.354

Voetnoten:

¹ Bekostigde studenten teldatum 15-11-2019 (bron: TBG).

² Bekostigde studenten teldatum 11-11-2019 (bron: TBG).

Toelichting bij de kengetallen

Studenten

Het aantal studenten betreft het gewogen aantal mbo-studenten voor bekostigingsonderzoek. Het aantal VAVO studenten is ongewogen. De gegevens van 2019 zijn gebaseerd op de officiële bekostigingstelling door DUO. De gegevens van de jaren 2019-2022 zijn gebaseerd op ramingen van de MBO Colleges en de VAVO.

Personele bezetting

De personele bezetting voor 2019 is de stand per 31 december 2019, exclusief externen. De prognose is ontleend aan de meerjarenbegroting.

10.2 A2 Meerjarenbegroting

BALANS

(Bedragen x € 1.000,-)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Activa						
Materiële vaste activa	109.249	103.945	96.949	91.974	87.042	82.024
Financiële vaste activa	2	2	2	2	2	2
Vorderingen	2.949	2.337	2.949	2.949	9.749	2.949
Liquide middelen	22.827	7.786	19.469	25.145	24.203	33.211
Totale activa	135.027	114.070	119.369	120.070	120.996	118.186

Passiva

Eigen vermogen	43.275	53.377	46.726	47.533	48.552	49.994
Voorzieningen	14.823	15.429	13.480	13.335	13.190	13.114
Langlopende schulden	35.119	20.251	31.932	30.395	28.834	27.250
Kortlopende schulden	41.810	25.013	27.232	28.807	30.420	27.829
Totaal passiva	135.027	114.070	119.369	120.070	120.996	118.186

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(Bedragen x € 1.000,-)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Baten						
Rijksbijdragen	155.855	159.617	147.687	146.688	145.829	146.882
Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	574	2.324	1.612	1.829	1.829	1.829
Wettelijke college- / cursus- / examengelden	575	2.374	218	218	218	218
Baten werk in opdracht van derden	5.264	2.171	2.322	2.672	3.400	4.400
Overige baten	2.531	9.453	1.663	1.507	1.440	1.416
Totaal baten	164.799	175.939	153.501	152.912	152.716	154.745

Lasten

Personeelslasten	120.616	125.102	119.726	116.615	116.066	117.099
Afschrijvingen	8.737	8.804	9.831	10.036	10.033	9.919
Huisvestingslasten	9.276	9.337	8.047	8.230	8.395	8.479
Overige lasten	18.272	16.943	16.159	15.105	15.172	15.861
Totaal lasten	156.901	160.185	153.763	149.986	149.666	151.358

Resultaat financiële baten en lasten

Resultaat financiële baten en lasten	-2.499	-5.652	-2.188	-2.120	-2.030	-1.944
Belastingen	0	0	0	0	0	0
Resultaat deelnemingen	103	0	0	0	0	-5
Totaal resultaat	5.502	10.103	-2.450	806	1.020	1.443

Toelichting bij de meerjarenbegroting

De beleidsrijke meerjarenbegroting 2020-2024, die op 17 december 2019 door de Raad van Toezicht is goedgekeurd, laat zien waar onze organisatie de komende jaren samen met haar partners in de regio aan gaat werken. Doel is de kwaliteit van ons onderwijs te verbeteren voor onze studenten en voor de arbeidsmarktregio's waarin wij actief zijn. Dat doen we door enerzijds de basis van ons onderwijs nog verder op orde te brengen en door anderzijds te innoveren, veelal in nauwe samenwerking met overheid en/of bedrijfsleven (publiek-private samenwerkingen). In het bestuursakkoord tussen MBO Raad en OCW, getiteld 'Bestuursakkoord 2018-2022: Trots, vertrouwen en lef', staat opgenomen dat iedere mbo-instelling een Kwaliteitsagenda op zal stellen. De innovatie van ons onderwijs is met name opgenomen in deze Kwaliteitsagenda.

Balans

Om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de financiële positie van mboRijnland is een meerjarenbalans opgenomen. Hierin is onder meer verwerkt:

- De toename eind 2022 van de vorderingen is te verklaren uit het feit dat het laatste 50% van het resultaatafhankelijk deel van de kwaliteitsagenda pas in 2023 wordt ontvangen.
- De verdere toename van de liquide middelen is het gevolg van een fors lager investeringsvolume dan afschrijvingslasten en een verdere verbetering van het marktaandeel van mboRijnland met daarbij behorende bekostiging.

Na de vaststelling van de meerjarenbegroting is besloten om een deel van de langlopende schulden vervroegd af te lossen. Dit resulteert in een lager saldo liquide middelen en lagere langlopende schulden in 2020 – 2023 dan hierboven weergegeven.

Staat van baten en lasten

Voor de berekening van de rijksbijdragen hebben we rekening gehouden met de verwachte ontwikkeling van de Rijksbekostiging in de komende periode zoals die is verstrekt door het ministerie OCW en de MBO Raad.

Meerjarig is rekening gehouden met € 53,0 miljoen baten vanuit de kwaliteitsagenda. Deze baten kunnen hoger uitvallen wanneer het marktaandeel van mboRijnland toeneemt. Hier is vooralsnog geen rekening mee gehouden.

Voor de bepaling van het meerjarig marktaandeel is gebruik gemaakt van de planningstool mbo die beschikbaar is gesteld door OCW. Hierbij is een behoudender scenario gehanteerd dan de planningstool weergeeft. Dit betekent een groei naar 16.600 studenten in 2020, met een marktaandeel van 3,45%. De aanname hierbij is dat een lagere uitval en een hoger diplomaresultaat maken dat zowel de doorstroom als het rendement omhoog gaat. De vavo bekostiging zal voor 2021 nog verder dalen o.b.v. het aantal studenten per 1-10-2019, daarna is rekening gehouden met een stabiel aantal Rijksbekostigde studenten.

De lonen en salarissen zijn begroot op basis van de verwachte bezetting die past bij het verwachte studentenaantal in 2020 en de extra activiteiten die wij uitvoeren voor het realiseren van onze ambitie. Met als speerpunten het verbeteren van de onderwijskwaliteit en het uitvoeren van de kwaliteitsagenda.

In 2020 zal worden gestart met het invulling geven aan de stafreductie die eind 2020 gerealiseerd moet zijn. Deze komt voort uit de synergieopdracht waarbij we streven naar een bedrijfsvoering met compacte en kwalitatieve strategische stafdiensten

en shared Service Centres (SSC's) die operationele ondersteuning geven.

Meerjarig wordt ingezet op een afname van de loonkosten voor derden voornamelijk voor ondersteunen processen en interim-management. In de begroting is onder de dotatie personeelsvoorzieningen een bedrag opgenomen incl. een bijdrage aan de voorziening voor langdurig zieken.

Effect loon- en prijsbijstelling en cao-loonsverhoging

In deze begroting is rekening gehouden met de afspraken uit het onderhandelingsakkoord cao mbo 2018-2020. De eenmalige uitkering in januari 2020 van 1,25% over de periode januari tot en met december 2019 mag worden voorzien in 2019 en is dus niet meegenomen in de begroting 2020.

Met eventuele afspraken die voortkomen uit het nieuw te sluiten onderhandelingsakkoord cao mbo 2020 e.v. is in deze begroting nog geen rekening gehouden, aangezien een eventuele stijging van de loonkosten (grotendeels) wordt gecompenseerd via de lumpsum.

Effect van COVID-19

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. De effecten van deze crisis op de langetermijntoontwikkelingen op globaal en nationaal niveau zijn op dit moment nog niet duidelijk.

Het COVID-19 virus heeft geen directe financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar legt wel druk op de organisatie en het personeel. Het in snel tempo ontwikkelen van digitale lesmethodes, digitaal lesgeven en nog tal van initiatieven die binnen de organisatie zijn uitgerold, hebben energie en

aanpassingsvermogen geleverd van het personeel. Of en hoe groot de financiële impact in de toekomst zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We hebben een adequate liquiditeits- en solvabiliteitspositie en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitoefenen.

De impact op de instelling is groot, zowel voor de leerlingen/ studenten, ouders als medewerkers. In dit stadium zijn de financiële gevolgen voor onze bedrijfsactiviteiten beperkt (over de eerste maanden van 2020 tot het moment van het opstellen van deze jaarrekening is het effect op ons resultaat beperkt van omvang). Wij zullen het beleid en het advies van de diverse nationale instellingen blijven volgen en zullen tegelijkertijd ons uiterste best doen om onze activiteiten zo goed en veilig mogelijk voort te zetten zonder daarbij de gezondheid van onze medewerkers en leerlingen/studenten in gevaar te brengen. Gezien de snelheid en onduidelijkheid van de ontwikkelingen rondom deze crisis is het niet mogelijk om de toekomstige financiële gevolgen op dit moment betrouwbaar te kwantificeren. Dit is onder andere afhankelijk van de duur, de ontwikkeling van de verspreiding van het virus en maatregelen vanuit het kabinet. Op basis van de beschikbare informatie verwacht de instelling op korte termijn geen continuïteitsrisico. De liquiditeits- en solvabiliteitspositie is solide genoeg gezien de omvang van de 1e geldstroommiddelen van de totale baten.

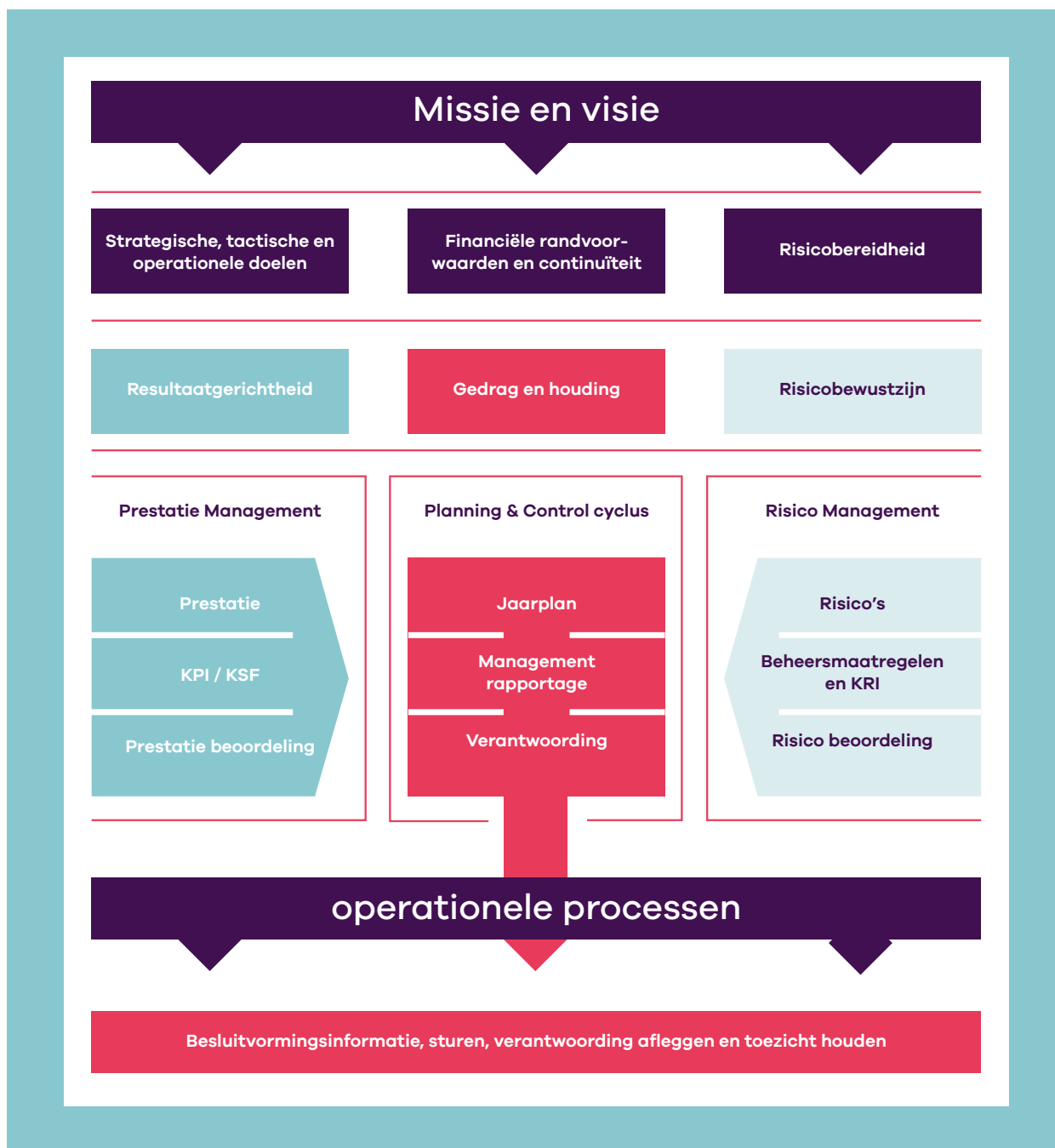
De financiële impact van COVID-19 is derhalve voor de totale baten, het resultaat en liquiditeit op de korte termijn zeer beperkt. Hierbij is geen sprake van een materiële onzekerheid omtrent de continuïteit

10.3 Financiële kengetallen

Onderstaand overzicht geeft de financiële ratio's weer van mboRijnland voor de komende jaren.

(Bedragen x € 1.000,-)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Solvabiliteit 2						
Eigen vermogen + voorzieningen	58.098	68.806	60.206	60.868	62.742	63.108
Totaal passiva	135.027	114.070	119.369	120.070	120.996	118.186
Solvabiliteit 2 norm: > 0,3	0,43	0,60	0,50	0,51	0,51	0,53
Liquiditeit						
Vlottende activa	25.776	10.123	22.418	28.094	33.952	36.160
Kortlopende schulden	41.810	25.013	27.232	28.807	30.420	27.829
Liquiditeit norm: > 0,5	0,62	0,40	0,82	0,98	1,12	1,30
Rentabiliteit						
Exploitatieresultaat	5.502	10.103	-2.450	806	1.020	1.443
Totale baten + rente baten	164.800	175.939	153.502	152.913	152.717	154.746
Rentabiliteit norm: > 0,0	0,03	0,06	-0,02	0,01	0,01	0,01
Investeringsbehoefte als % van de jaaromzet						
Investeringsbehoefte	19.752	3.980	7.525	5.061	5.101	4.901
Totale jaaromzet	155.855	159.617	147.687	146.688	145.829	146.882
	12,7%	2,5%	5,1%	3,5%	3,5%	3,3%

De kengetallen voldoen ruimschoots aan de norm van de Inspectie van het onderwijs met uitzondering van de liquiditeitsnorm in 2019 en de begrote rentabiliteit in 2020. De rentabiliteit valt echter onder de signaleringsgrens van < -0,10 voor een eenjarig negatieve rentabiliteit.

10.4 B Overige rapportages

B1 Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Deze rapportage geeft weer hoe we het risicomanagement binnen mboRijnland hebben vormgegeven. De afgelopen jaren hebben we diverse stappen gezet. Het heeft geresulteerd in het huidige proces van risicomanagement.

Met ons risicomanagement willen we continu de risico's expliciet maken en beheersen. Ook willen we daarmee risicoalertheid creëren en bewerkstelligen dat we proactief en bewust met risico's omgaan.

Continu risico's expliciet maken en beheersen

Op vastgestelde tijden inventariseren en bespreken we de risico's. Op deze wijze hebben we voortdurend aandacht voor de risico's en de beheersing ervan.

Risicoalertheid creëren

We maken de risico's voor alle medewerkers inzichtelijk. Hierdoor ontstaat hetzelfde beeld over de belangrijkste risico's en een sterk risicobewustzijn.

Proactief met risico's omgaan

We voeren de beheersmaatregelen uit voordat risico's daadwerkelijk optreden. Zo gaan we dus proactief met risico's om.

Bewust met risico's omgaan en bijbehorende beheersmaatregelen afwegen

Door het uitvoeren van een risicoanalyse inventariseren we op gestructureerde wijze de risico's en beheersmaatregelen. Hierdoor krijgen we een completer beeld van de risico's. We verkleinen zo de kans dat we een risico over het hoofd zien.

Kader

Binnen mboRijnland hebben we het risicomanagement verankerd in onze procesmatige manier van werken. We hebben ervoor gekozen om risicomanagement niet als geïsoleerd proces te ontwikkelen, maar in samenhang

binnen de PDCA-cyclus (plan, do, check, act). Dat is te zien in het schema van deze paragraaf. In de praktijk betekent dit dat we geen aparte risico-overzichten opstellen, maar deze integreren in bestaande documenten, zoals procesbeschrijvingen, jaarplannen, projectenplannen en (voortgang)rapportages.

B2 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Vanaf de totstandkoming van de juridische fusie hebben het bestuur en management veel aandacht besteed aan de strategische risico's van mboRijnland. De hieronder genoemde risico's staan in relatie tot het willen realiseren van de organisatiedoelstellingen.

Per risico hebben we kort beschreven welke maatregelen wij genomen hebben om de risico's te beheersen.

Omschrijving risico	Mitigerende maatregelen
1. Onzekerheid als gevolg van de maatregelen met betrekking tot Corona. Het verzorgen van onderwijs, de kernactiviteit van onze instelling, kan niet op reguliere wijze plaatsvinden. Tijdens het opstellen van dit bestuursverslag (mei 2020) is er nog veel onduidelijkheid met betrekking tot de gevolgen van de maatregelen en de verwachte duur van de crisis.	We werken aan de ontwikkeling van verschillende scenario's om onszelf zo voor te bereiden op mogelijke situaties. Opties voor scenario's zijn het volledig opengaan van de instelling in het nieuwe studiejaar tot aan het online lesgeven en begeleiden van studenten tot minimaal 1 januari 2021.
2. Minder financiële middelen door dalende studentenaantallen. Gezien de toekomstige dalende financiële middelen als gevolg van de dalende studentenaantallen blijft het van belang dat er sterk wordt gestuurd op de uitgaven, met name met betrekking tot personeel.	Mede als gevolg van dalende studentenaantallen behalen we in 2018 en 2019 een positief financieel resultaat, waardoor we ons eigen vermogen versterken om later over voldoende financiële middelen te beschikken en om straks een voorfinanciering bij een groei van studenten mogelijk te maken. Daarnaast hebben we ons beleid erop gericht om in de formatie hierop te anticiperen en te zorgen voor een flexibele schil van voldoende omvang.
3. De realisatie van onze ambitie, alle opleidingen voldoende in 2019, is niet behaald. De ambitie in de strategie 2018-2019 was om op 1 augustus 2019 de basis op orde te hebben in het onderwijs. Doorrekening van huidige studentaantallen en verwachte diplomeringen op opleidingsniveau geeft een verschil in realisatie van de ambitie in 2019.	We gaan gedifferentieerd sturen, uitgaande van high trust en low tolerance om effectiever verbeteringen te realiseren in de onderwijsresultaten en de onderwijskwaliteit. Teams die voldoende of goed presteren, krijgen hiermee vertrouwen en ruimte om het onderwijs verder te verbeteren.

Het realiseren van de basiskwaliteit blijft daarom een belangrijk aandachtspunt in 2020. We voorzien dat het 1-jarig gemiddelde van naar verwachting nagenoeg alle opleidingen per 1 augustus 2020 op groen zal staan. Omdat sommige opleidingen van ver moesten komen, zal het nog niet mogelijk zijn dat dit ook voor het 3-jarig gemiddelde 100% het geval is.

4. Het realiseren van de synergieopgave van de ondersteunende diensten na de fusie duurt langer dan gepland.

Het creëren van synergie op de kosten van de stafdiensten en service centers lukt maar beperkt. Dit komt doordat we langer tijd nodig hebben om de nieuwe gewenste situatie te bereiken, mede omdat er vanuit het onderwijs een grote vraag naar ondersteuning blijft.

Teams met een dalende trend of die onvoldoende presteren, krijgen extra aandacht tijdens de tertiaalgesprekken en de bilateralen tussen CvB en directie. Concreet betekent dit dat bij deze teams een relevante set KPI's regelmatig wordt besproken en gemonitord en dat er gesproken wordt over manieren om de kwaliteit van het onderwijs en de onderwijsresultaten te verbeteren.

We streven naar een bedrijfsvoering met compacte en kwalitatieve strategische stafdiensten en shared Service Centres (SSC's) die operationele ondersteuning geven. Hierdoor kan er meer geld terugvloeien naar het onderwijs. De automatisering en verkleining van de stafdiensten en SSC's moet echter nog verder plaatsvinden. We kiezen er daarom voor om de inkrimping en efficiëncyslag in 2020 uit te voeren om ook op lange termijn gezond te blijven en zoveel mogelijk geld te besteden aan het onderwijs. We hebben eind 2019 een gezamenlijk plan opgesteld voor de stafdiensten en de SSC's dat moet leiden tot een meer efficiënte en effectieve werkwijze in de bedrijfsvoering. Implementatie van het plan zal in 2020 plaatsvinden.

5. Aanpassingsvermogen organisatie

Er komt veel af op de organisatie. Voorbeelden hiervan zijn de implementatie van nieuwe systemen, Leven Lang Ontwikkelen en de profilering van de vestigingen. Het zijn opgaven die de hele organisatie aangaan en soms zo ingrijpend zijn dat ze nieuw gedrag vragen.

Om te voorkomen dat dit binnen de organisatie wordt beleefd als allerlei losse projecten, is gezocht naar één dragend verhaal voor onze medewerkers. We willen vanuit de samenhang en met een helder wenkend perspectief communiceren. We praten daarom over mogelijkmakers. De mogelijkmakers zorgen ervoor dat we onze ambities op het gebied van hybride en gepersonaliseerd onderwijs en lerend regionaal netwerk kunnen realiseren.

B3 Rapportage toezichthoudend orgaan

De rapportage van het toezichthoudend orgaan is opgenomen in het bestuur verslag. Dit is te vinden in hoofdstuk 6.

**De beroepspraktijk staat
centraal in ons onderwijs.**

11. Jaarrekening mboRijnland

11.1 Balans per 31 december 2019 (na resultaatbestemming)

(Bedragen x € 1.000,-)	31 december 2019	31 december 2018
1. Activa		
1.1 Vaste activa		
1.1.2 Materiële vaste activa	103.945	109.249
1.1.3 Financiële activa	2	2
Totaal vaste activa	103.947	109.251
1.2 Vlottende activa		
1.2.2 Vorderingen	2.337	2.949
1.2.3 Liquide middelen	7.786	22.827
Totaal vlottende activa	10.123	25.776
Totaal activa	114.070	135.027
2. Passiva		
2.1 Eigen vermogen	53.377	43.275
2.2 Voorzieningen	15.429	14.823
2.3 Langlopende schulden	20.251	35.119
2.4 Kortlopende schulden	25.013	41.810
Totaal passiva	114.070	135.027

11.2 Staat van baten en lasten 2019

(Bedragen x € 1.000,-)	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
3. Baten			
3.1 Rijksbijdragen	159.617	153.805	155.855
3.2 Overheidsbijdragen / - subsidies overige overheden	2.324	0	574
3.3 Wettelijke college- / cursus- / examengelden	2.374	1.978	2.693
3.4 Baten werk in opdracht van derden	2.171	2.525	3.147
3.4 Overige baten	9.453	1.625	2.531
Totaal baten	175.939	159.934	164.799
4. Lasten			
4.1 Personeelslasten	125.102	122.681	120.616
4.2 Afschrijvingen	8.804	9.813	8.737
4.3 Huisvestinglasten	9.337	7.741	9.276
4.4 Overige lasten	16.943	16.328	18.272
Totaal lasten	160.185	156.563	156.901
Saldo baten en lasten	15.754	3.371	7.898
6. Financiële baten en lasten	5.652	2.302	2.499
Resultaat	10.103	1.069	5.399
8. Resultaat deelnemingen	0	0	103
Resultaat na belastingen	10.103	1.069	5.502
Netto resultaat	10.103	1.069	5.502

11.3 Kasstroomoverzicht 2019

(Bedragen x € 1.000,-)	2019	2018
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	15.754	7.898
Aangepast voor:		
Afschrijvingen	8.804	8.133
Mutatie voorzieningen	606	-1.103
Overige aanpassingen	0	447
Verandering in vlottende middelen		
Vorderingen	612	853
Schulden	-16.797	-1.369
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	8.979	14.860
Ontvangen interest	0	1
Betaalde interest	-5.652	-2.618
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	3.328	12.243
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-3.980	-19.576
Desinvesteringen in materiële vaste activa	480	1.118
Investerings in deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	0	103
Mutaties leningen	0	-317
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-3.500	-18.671
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Nieuw opgenomen leningen	0	6.100
Aflossing langlopende schulden	-14.869	-13.658
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-14.869	-7.558
Mutatie liquide middelen	-15.041	-13.987
Beginstand liquide middelen	22.827	36.814
Mutatie liquide middelen gedurende het boekjaar	-15.041	-13.987
Eindstand liquide middelen	7.786	22.827

11.4. Toelichting op balans en staat van baten en lasten

11.4.1. Algemene toelichting

Juridische vorm en voornaamste activiteiten

De organisatie is een stichting. Per 1 september 2017 zijn de stichtingen ID College en ROC Leiden juridisch gefuseerd tot de Stichting mboRijnland. Per 1 augustus 2018 is de fusie formeel voltooid, doordat de instellingenfusie van mboRijnland is verwezenlijkt. Daarnaast wordt vanaf deze datum ons onderwijs aangeboden onder één BRINnummer. De voornaamste activiteiten van mboRijnland bestaan uit het verzorgen van wettelijk geregeld onderwijs. mboRijnland is statutair gevestigd in Leiden en ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41159510.

Toegepaste standaarden

De basis voor het opstellen van de jaarrekening zijn de inrichtingsvereisten van boek 2, titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Raad voor de Jaarverslaggeving. Specifiek voor onderwijsinstellingen gelden de bepalingen en modellen zoals opgenomen in Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 660. De inrichtingseisen op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs zijn van toepassing.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Tenzij anders vermeld hebben we de activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde historische kostprijs.

De liquide middelen hebben we opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief nemen we in de balans op wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie toevloeien en we de waarde daarvan betrouwbaar kunnen vaststellen. Een verplichting nemen we in de balans op wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en we de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kunnen vaststellen.

De opbrengsten en kosten rekenen we toe aan de periode waarop zij betrekking hebben. De jaarrekening presenteren we in euro's (duizendtallen), de functionele valuta van de organisatie.

Vrijstelling geconsolideerde jaarrekening

De financiële gegevens van de organisatie hebben we in de jaarrekening verwerkt. Op grond van artikel 407 Boek 2 BW mogen groepsmaatschappijen in sommige gevallen buiten de geconsolideerde jaarrekening blijven. De verplichting tot consolidatie geldt niet voor gegevens van de in de consolidatie te betrekken maatschappijen van wie de gezamenlijke betekenis te verwaarlozen is op het geheel. Daar dit voor alle groepsmaatschappijen in 2019 van toepassing is, is conform artikel 407 Boek 2 BW afgezien van consolidatie.

Schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het College van Bestuur gebruik van schattingen. Die zijn van invloed op

de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Voortdurend beoordelen we de schattingen en onderliggende veronderstellingen. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin we de schatting herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Inschattingen zijn met name gemaakt met betrekking tot de afschrijving op de vaste activa (inclusief de bepaling van de (impairment) en de restwaarde hiervan en de (personele) voorzieningen. Eventuele bijzonderheden ten aanzien van schattingen, aannames en veronderstellingen hebben we hierna opgenomen bij de toelichtingen van de resultaat- en balansposten.

Het effect van een schattingswijziging dient te worden verwerkt in de winst- en verliesrekening (RJ 145.301):

- in de periode waarin de schattingswijziging plaatsvindt, indien de wijziging alleen invloed heeft op die periode;
- in de periode waarin de schattingswijziging plaatsvindt, alsmede de toekomstige perioden, indien de wijziging zowel van invloed is op de huidige periode als op de toekomstige perioden.

In 2019 heeft zich een schattingswijziging voorgedaan bij de voorziening Seniorenregeling. In overeenstemming met de jaarverslaggevingsregels voor het bepalen van de voorzieningen hebben we een voorziening gevormd voor de uitstroom van middelen die de regeling met zich meebrengt. Ultimo boekjaar is de voorziening € 1,3 miljoen lager dan vorig jaar, dit is met name het gevolg van een wijziging in de gehanteerde participatiegraad. Deze is lager dan in voorgaande jaren aangezien de deelname aan de regeling in werkelijkheid lager is uitgevallen dan ingeschat toen de regeling van start ging.

Continuïteit van de instelling

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van een continuïteitsveronderstelling. De gevolgen van COVID-19 zijn hierbij in acht genomen en nader in de jaarrekening toegelicht bij 'Gebeurtenissen na balansdatum'. Hierbij is naar onze mening geen sprake van materiële onzekerheid over de continuïteit.

11.4.2 Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten (zoals vorderingen en schulden), als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan. In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen, geven we de informatie over de reële waarde in de toelichting op de 'Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen'. Een toelichting op de voorwaarden van de financiering inzake het leaseconstruct van onderwijsgebouw Lammenschans aan het Bètaplein in Leiden, staat in de toelichting op de langlopende schulden.

Stichting mboRijnland maakt gebruik van interest rate swaps om het renterisico af te dekken dat voortvloeit uit financiering tegen een variabele rentevoet. We passen kostprijshedge-accounting toe, teneinde het verschil tussen de variabele rente en de vaste rente gelijktijdig in de staat van baten en lasten te verwerken.

Stichting mboRijnland voldoet aan de eisen van RJ 290 om kostprijshedge-accounting toe te mogen passen. We hebben de hedgerelatie gedocumenteerd en jaarlijks toetsen we de effectiviteit van deze relatie. Indien een interest rate swap niet langer voldoet aan de voorwaarden voor hedge-accounting, afloopt of wordt verkocht, beëindigen we de afdekkingsrelatie. De cumulatieve winst of het cumulatieve verlies dat

nog niet in de winst- en verliesrekening was verwerkt, nemen we op als overlopende post in de balans, totdat de verwachte transactie heeft plaatsgevonden.

Indien een interest rate swap niet langer voldoet aan de voorwaarden voor hedge-accounting, afloopt of wordt verkocht, beëindigen we de afdekkingsrelatie. De cumulatieve winst of het cumulatieve verlies dat nog niet in de winst- en verliesrekening was verwerkt, nemen we op als overlopende post in de balans, totdat de verwachte transactie heeft plaatsgevonden.

11.4.3 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur, andere vaste bedrijfsmiddelen en vooruitbetalingen op materiële vaste activa waarderen we tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen óf een lagere realiseerbare waarde en bijzondere waardeverminderingen. Als realiseerbare waarde hanteren we de hoogste van de directe of indirecte opbrengstwaarde.

De afschrijvingen berekenen we als een percentage over de aanschafprijs. Dit doen we volgens de lineaire methode, op basis van de verwachte gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. We schrijven niet af op terreinen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa. Jaarlijks beoordelen we of een duurzame waardevermindering aan de orde is.

Activeringsgrens

- Voor roerende goederen ligt de activeringsgrens op een aanschafprijs boven € 5.000. De afschrijving vindt plaats naar rato van het jaar en de maand van aanschaf.
- Voor onroerende goederen wordt deze activeringsgrens ook gebruikt. De eerste afschrijving

voor nieuwbouw vindt plaats na ingebruikname. Bij renovatie, verbouwingen of groot onderhoud vindt afschrijving plaats naar rato van de voortgang van de werkzaamheden gedurende het jaar.

We hanteren hierbij de volgende afschrijvingstermijnen:

Omschrijving	Aantal maanden
Gebouwen	360
Gebouw LMS (Leasetermijn)	367
Gebouwen en semi-permanent	240
Terreinen	0
Verbouwing	120
Keuken	120
Audiovisual	48
Hardware	48
Software	48
Deelnemerinformatiesysteem (hard- en software)	84
Machines	120
Schoolmeubilair	120
Kantoormeubilair	120
Vervoermiddelen	60

De materiële vaste activa waarvan de stichting mbo-Rijnland en haar groepsmaatschappijen krachtens een financiële leaseovereenkomst het economische eigendom heeft, hebben we geactiveerd. De uit de huidige financiële leaseovereenkomst voortkomende leaseverplichting hebben we als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest brengen we gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat.

Toepassen van componentenmethode direct bij het moment van aankoop/verwerving actief

Tot 1 januari 2019 werden de investeringen in nieuw aangekochte/verworven materiële vaste activa geactiveerd zonder de afzonderlijke (separaat op termijn te vervangen) componenten te identificeren. Pas op het moment dat er groot onderhoud werd gepleegd, werden de kosten van groot onderhoud als separaat (op termijn te vervangen) bestanddelen verwerkt. Met ingang van 1 januari 2019 is deze mogelijkheid in RJ 212 komen te vervallen voor nieuw aangekochte/verworven activa. Het allocatiemoment van groot onderhoud en afschrijving hiervan vindt hierdoor plaats reeds bij aankoop/verwerving van het actief.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarmee we invloed van betekenis kunnen uitoefenen op het zakelijke en financiële beleid, waarderen we volgens de nettovermogenswaardemethode. We berekenen de nettovermogenswaarde volgens de grondslagen die gelden voor mboRijnland. Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover mboRijnland in deze situatie geheel of deels instaat voor de schulden van de deelneming of het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, nemen we een voorziening op.

De overige financiële vaste activa hebben we tegen marktwaarde gewaardeerd.

Vorderingen

We nemen de vorderingen en overlopende activa bij eerste verwerking op tegen de reële waarde. Vervolgens waarderen we deze tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid brengen we in mindering. We bepalen deze

voorzieningen op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Het saldo van projecten uit hoofde van werk in opdracht van derden, leidt tot een vordering of een schuld op de balans. Het saldo bepalen we per project. Een eventueel noodzakelijke voorziening op een project uit hoofde van werk in opdracht van derden presenteren we onder de voorziening Verlieslatende contracten.

Liquide middelen

De liquide middelen hebben we opgenomen tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen presenteren we de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De algemene reserve is de reserve die ter vrije beschikking staat van mboRijnland. Indien we een beperktere bestedingsmogelijkheid hebben aangebracht, hebben we het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Hierbij maken we onderscheid tussen reserves die zijn opgebouwd uit publieke dan wel uit niet-publieke (private) middelen. De bestemming van de bestemmingsreserve wordt vastgesteld door het College van Bestuur.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen presenteren we de personele voorzieningen en de voorziening huisvesting. De voorzieningen nemen we tegen contante waarde op. Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats ten laste van de

staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen.

We nemen een voorziening in verband met verplichtingen uitsluitend op als bedoeld in artikel 2:374 lid 1, eerste volzin BW:

- stichting mboRijnland op de balansdatum een huidige, in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft op grond van een gebeurtenis uit het verleden;
- een uitstroom van middelen waarschijnlijk is vereist om de verplichting af te wikkelen;
- we een betrouwbare schatting kunnen doen van het bedrag van de verplichting.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van langer dan één jaar gelden als langlopend. Het aflossingsbedrag van het lopende jaar staat onder de kortlopende schulden. Langlopende schulden waarderen we tegen geamortiseerde kostprijs. Op de afdekking van de renterisico's van de langlopende schulden hebben we swaps afgesloten. Voor de verwerking van de swaps passen we kostprijs hedge-accounting toe.

Kortlopende schulden

Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar duiden we aan als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa. De kortlopende schulden nemen we op tegen geamortiseerde

kostprijs, die niet afwijkt van de nominale waarde. Overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen (waaronder geoormerkte bijdragen) en nog te betalen bedragen betreffende lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, houden we het nog niet bestede gedeelte op deze post aan. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten vindt plaats naar rato van de besteding. Het saldo van projecten waarin we werk verrichten in opdracht van derden, leidt tot een vordering of een schuld op de balans. Het saldo bepalen we per project. We presenteren hierbij een eventueel noodzakelijke voorziening op een project uit hoofde van werk in opdracht van derden.

Pensioenen

mboRijnland heeft voor haar werknemers een pensioenregeling. Werknemers die hiervoor in aanmerking komen, hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen. De pensioenuitkering is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon en wordt berekend over de jaren dat de werknemer pensioen opbouwde bij mboRijnland.

De verplichtingen die voortvloeien uit deze personeelsrechten, brachten we onder bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. mboRijnland betaalt hiervoor 70% van de premies, de werknemer betaalt 30%. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door zijn financiële verplichtingen) dit toelaat.

Eind december 2019 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 97,8%, bron: www.abp.nl. Deze dekkingsgraad was op 31 december 2018: 97,0%. De pensioenregels schrijven voor dat de beleidsdekkingsgraad van ABP 128% moet zijn. Afhankelijk van de rente en beleggingsmix kan deze grens verschuiven. Ook is wettelijk bepaald dat de beleidsdekkingsgraad niet langer dan 5 jaar onder 104,2% mag liggen.

mboRijnland is niet verplicht aanvullende bijdragen te doen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. We verantwoorden daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening.

11.4.4 Grondslagen voor de waardering van de resultaatbepaling

Het jaarresultaat ontstaat door de baten te verminderen met de lasten over dezelfde periode. Daarbij rekenen we baten aan het verslagjaar toe voor zover de betreffende prestaties zijn verricht in het verslagjaar. Dit doen we met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten rekenen we toe aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. De afschrijvingen berekenen we lineair op basis van de levensduur die is vermeld onder de grondslagen van waardering.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekening clause) verwerken we in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig als bate in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekening clause heeft) hebben we verantwoord ten gunste van de staat van baten en lasten, naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar we op de balansdatum nog geen activiteiten voor hebben verricht, staan onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekening clause) staan verantwoord ten gunste van de staat van baten en lasten, in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet-bestede middelen staan onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet-bestede middelen verantwoorden we onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn op de balansdatum is verlopen.

Overige exploitatiesubsidies brengen we ten gunste van de staat van baten en lasten in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen, waarin de opbrengsten zijn gedeerd of waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

College-, cursus- en examengelden

De college-, cursus- en examengelden hebben we toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Baten werk in opdracht van derden

Opbrengsten uit hoofde van werk in opdracht van derden (contractonderwijs en overige) hebben we als baten opgenomen in de staat van baten en lasten voor een bedrag gelijk aan de kosten, indien zeker is dat deze kosten declarabel zijn. Een eventueel positief resultaat hebben we genomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum (de zogeheten percentage- of completion-methode). Het stadium van voltooiing bepalen we aan de hand van beoordelingen van de verrichte werkzaamheden. Voor een eventueel verwacht negatief resultaat treffen we een voorziening die we hebben ondergebracht in de voorziening Verlieslatende contracten.

Overige baten

Overige baten bestaan uit baten uit verhuur, detachering, catering, verkoop van (onderwijs) materialen en overige baten. Dit zijn baten die

voortvloeien uit gebeurtenissen en transacties die behoren tot de normale bedrijfsuitoefening, maar gezien de aard, omvang of het incidentele karakter onder de overige baten worden gepresenteerd.

Lasten

De lasten bepalen we met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en rekenen we toe aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, nemen we in acht indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en voldoen aan de voorwaarden voor het opnemen van

voorzieningen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten verantwoorden we in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost.

Eventuele winsten of verliezen verantwoorden we onder financiële baten en lasten.

Een deel van de leasetermijnen die in rekening worden gebracht op de leaseconstructie van het pand aan het Bètaplein in Leiden, verwerken we als rentelast. De betalingen uit hoofde van de afgesloten renteswaps (derivaten) verwerken we eveneens als rentelast.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode en geeft de mutatie weer op de liquide middelen. Items die geen invloed hebben op de kasstromen hebben we niet meegenomen.

11.4.5 Toelichting op afzonderlijke posten van de balans

Materiële vaste activa

(Bedragen x € 1.000,-)		Aanschaf prijs 1-1-2019	Afschrijving cumulatief 1-1-2019	Boek- waarde 1-1-2019	Investerings	Aanschaf desinvesteringen	Afschrijving desinvesteringen	Ingebruik- name	Afschrijvingen	Aanschaf prijs 31-12-2019	Afschrijving cumulatief 31-12-2019	Boek- waarde 31-12-2019
1.1.2	Materiële vaste activa											
1.1.2.1	Gebouwen en terreinen	151.924	54.295	97.628	1.711	5.934	5.466	0	5.614	147.700	54.443	93.257
1.1.2.3	Inventaris en apparatuur	20.852	9.425	11.427	2.139	2.270	2.257	145	3.173	20.866	10.340	10.526
1.1.2.4	Overige materiële vaste activa	83	35	49	0	0	0	0	17	83	51	32
1.1.2.5	Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald	145	0	145	131	0	0	-145	0	131	0	131
Materiële vaste		173.004	63.755	109.249	3.980	8.204	7.723	0	8.804	168.780	64.835	103.945

Onderwijsgebouw aan het Betaplein in Leiden (Lammenschans)

Het leasecontract van 2015 voor het gebouw aan het Bètaplein in Leiden (Lammenschans) kwalificeert het gebouw als een financial lease voor de opstallen en een operational lease voor de grond. De financial lease voor de opstallen is in de balans opgenomen en bedraagt per ultimo 2019 € 19,2 miljoen (2018: € 19,9 miljoen). De looptijd van de afschrijving bedraagt 367 maanden. De afschrijving was in 2019 € 0,7 miljoen. De leaseverplichting van € 20,6 miljoen op 31 december 2019 lossen we gedurende de gebruiksperiode af via het betalen van de leasetermijnen. De aflossing in 2019 bedroeg € 0,3 miljoen. Het grondcomponent (met een reële waarde van € 9,5 miljoen) hebben we off balance verwerkt en leidt tot jaarlijkse huurlasten.

We investeren in onze onderwijsgebouwen om het onderwijs in de regio toekomstbestendig te houden. In lijn met deze doelstelling hebben wij het praktijkgebied voor de opleiding metaal en de onderwijsruimte van college Start-up heringericht. Daarnaast hebben verbouwingen plaatsgevonden aan de entree van de A en C toren. In totaal is er € 1,2 miljoen geactiveerd voor de verbouwing aan het onderwijsgebouw Lammenschans.

Onderwijsgebouw aan de Vijf Meilaan in Leiden

De vestiging aan de Vijf Meilaan werd sinds het studiejaar 2018/2019 niet meer gebruikt en is in de loop van 2019 verkocht aan een nieuwe eigenaar voor € 8,0 miljoen. De totale boekwaarde bedroeg € 0,5 miljoen. De boekwinst bedraagt € 7,2 miljoen na aftrek van transactiekosten en is verantwoord onder 3.5 Overige baten.

In uitvoering en vooruitbetalingen

Ultimo boekjaar bedraagt het saldo van de rubriek "in uitvoering en vooruitbetalingen" € 131.000. Dit betreft de uitgaven voor het project AFAS HR. Doel van dit project is de personeelsadministratie over te zetten naar een nieuw administratief systeem. De go-live datum van het nieuwe personeelssysteem was 1 januari 2020.

Overig

De totale WOZ-waarde van onze gebouwen in eigendom bedraagt in 2019 € 58,2 miljoen (2018: € 57,9 miljoen). Huurpanden zijn buiten beschouwing gelaten. De WOZ-waarde van het gebouw aan het Betaplein in Leiden (Lammenschans) moet wel meegenomen worden, omdat dit huurgebouw vanwege de financial lease on-balance verantwoord is. De WOZ waarde van dit pand is € 29,2 miljoen (2018: € 28,5 miljoen) en moet voor een goede vergelijking dus worden opgeteld bij de € 58,2 miljoen.

Financiële vaste activa

(Bedragen x € 1.000,-)

	Boek- waarde 1-1-2019	Investeren- en verstrekte leningen	Desinves- teringen en afgeloste leningen	Resultaat deel- nemingen	Boek- waarde 31-12- 2019
1.1.3 Financiële vaste activa					
1.1.3.1 Deelnemingen in groepsmaatschap- pijen	2	0	0	0	2
Financiële vaste activa	2	0	0	0	2

Groepsmaatschappijen

Stichting mboRijnland is 100% eigenaar van de aandelen in mboRijnland Bedrijfsopleidingen B.V. Aangezien er op dit moment geen activiteiten plaatsvinden in deze B.V., is conform artikel 2:407 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek afgezien van consolidatie.

Daarnaast heeft Stichting mboRijnland per 31 december 2018 de Stichting CIV Smart Technology opgericht met als doel de samenwerking tussen partners in het bedrijfsleven, brancheorganisaties, onderwijs en lokale overheden op het gebied van vernieuwingen van het technisch onderwijs naar een volgend niveau te brengen en uit te breiden. Aangezien er op dit moment geen activiteiten plaatsvinden in de stichting, is conform artikel 2:407 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek afgezien van consolidatie.

Vorderingen op het ministerie van OCW

De langlopende vordering op het Ministerie van OCW betreft latente vorderingen inzake loonheffing en premie ABP, welke zijn ontstaan bij de overgang van het declaratiestelsel naar de lumpsumbekostiging. De vordering wordt erkend door het Ministerie van OCW, maar wordt slechts uitgekeerd bij opheffing van de instelling. De vordering is binnen de instelling afgewaardeerd naar € 3,- en is in verband met presentatie in duizenden euro's niet zichtbaar.

Vorderingen

(Bedragen x € 1.000,-)

1.2.2 Vorderingen

	31-12-2019	31-12-2018
1.2.2.1 Debiteuren algemeen	1.087	954
1.2.2.4 Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	3
1.2.2.6 Vordering op personeel	7	9
1.2.2.7 Studenten/deelnemers/cursisten	1.159	1.066
1.2.2.12 Vooruitbetaalde kosten	105	996
1.2.2.13 Verstrekte voorschotten	31	44
1.2.2.14 Te ontvangen interest	0	1
1.2.2.15 Overlopende activa overige	77	45
1.2.2.16 Voorziening oninbaarheid	-128	-169
Totaal vorderingen	2.337	2.949

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:

(Bedragen x € 1.000,-)

	31-12-2019	31-12-2018
Stand per 1 januari	-169	-224
Ontrekking	93	44
Dotatie/vrijval	-52	11
Stand per 31 december	-128	-169

Liquide middelen

(Bedragen x € 1.000,-)

1.2.4 Liquide middelen

	31-12-2019	31-12-2018
1.2.4.1 Kasmiddelen	0	0
1.2.4.2 Tegoeden op bankrekeningen	7.786	22.827
Liquide middelen	7.786	22.827

De vermelde tegoeden betreffen tegoeden van lopende bankrekeningen bij Rabobank en ING Bank. Het verschil in banksaldi tussen 2019 en 2018 wordt met name verklaard door de vervroegde aflossing van leningen.

Binnen de liquide middelen heeft mboRijnland ultimo boekjaar twee bankgaranties van totaal € 80.000 (2018: € 80.000) waarvan de liquide middelen niet vrij opneembaar zijn. Alle overige liquide middelen staan ter vrije beschikking.

Eigen vermogen

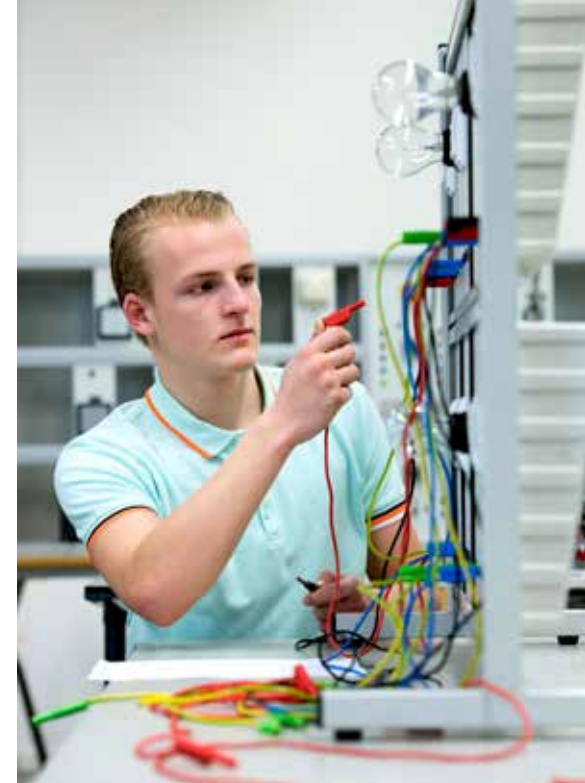
(Bedragen x € 1.000,-)

2.1 Groepsvermogen

	Stand per 1-1-2018	Resultaat 2018	Overige mutaties	Stand per 1-1-2019	Resultaat 2019	Overige mutaties	Stand per 31-12-2019
2.1.1 Algemene reserve	36.284	6.340	562	43.187	8.302	0	51.489
2.1.1.2 Bestemmingsreserves publiek	1.358	-796	-562	0	1.728	0	1.728
2.1.1.3 Bestemmingsreserves privaat	129	-41	0	88	73	0	161
Groepsvermogen	37.772	5.502	0	43.275	10.103	0	53.377

De publieke bestemmingsreserve van € 1,7 miljoen is eind 2019 gevormd om de professionalisering verder vorm te geven. Professionalisering is één van de prioriteiten in onze strategie om de gewenste doelen en innovatie te realiseren. Om dit verder vorm te geven heeft het College van Bestuur besloten om een deel van het resultaat over 2019 te reserveren voor verdere initiatieven in het kader van professionalisering in de vorm van een bestemmingsreserve.

mboRijnland voert geen commerciële onderwijstrajecten uit. Wel bieden we contractonderwijs aan voor bedrijven, individuele deelnemers en maatschappelijke instellingen. Hier rekenen we een reële prijs voor. We hanteren een kostprijsmodel waarin de directe uitvoeringskosten zijn opgenomen met een opslag voor het dekken van de indirecte kosten. In 2019 hebben we een positief resultaat behaald op contractonderwijs. Het positieve resultaat van € 73.000 is toegevoegd aan de private bestemmingsreserve.

Voorzieningen & langlopende schulden

(Bedragen x € 1.000,-)

2.2 Voorzieningen

	Stand per 1-1-2019	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Rente mutatie (bij contante waarde)	Stand 31-12-2019	Kortlopend deel < 1 jaar	Deel lopend tussen 1 en 5 jaar	Langlopend deel > 5 jaar
2.2.1 Personele voorzieningen	11.545	6.915	4.237	2.080	0	12.143	3.556	6.942	1.645
2.2.2 Voorziening verlieslatende contracten	3.278	8	193	0	194	3.287	1.191	490	1.605
Totaal Voorzieningen	14.823	6.922	4.430	2.080	194	15.429	4.747	7.432	3.250

Uitsplitsing personeels voorzieningen:

2.2.1.1 Voorziening sociaal beleid, reorganisaties en overig rechtspos.	3.420	3.241	1.270	0	0	5.391	1.135	4.042	214
2.2.1.3 WGA - Langdurig zieken	3.009	2.496	2.422	443	0	2.641	1.829	774	38
2.2.1.4 Jubileumvoorziening	797	474	129	0	0	1.143	135	362	646
2.2.1.7 Voorziening Seniorenregeling	4.319	703	417	1.637	0	2.968	457	1.765	747
Personeels voorzieningen	11.545	6.915	4.237	2.080	0	12.143	3.556	6.942	1.645

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet waarmee we toekomstige verplichtingen contant maken, hebben we evenals vorig jaar gelijkgesteld aan de wettelijke rekenrente van 2,0% (2018: 2,0%).

Voorziening WGA – langdurig zieken

De voorziening WGA-verplichtingen wordt gevormd ter egalisatie van de te verwachte uitgaven die mboRijnland moet maken betreffende WGA-uitkeringen. Daarnaast betreft de voorziening de loonkosten voor medewerkers die per 31 december 2019 ziek zijn en waarvan op balansdatum de verwachting is dat zij niet (snel) terugkeren in het arbeidsproces bij mboRijnland.

Voorziening Jubilea

In lijn met de CAO maken jubilerende medewerkers aanspraak op een jubileumgratificatie. De jubileumgratificatie bedraagt bij een 25-jarig dienstverband 50% en bij een 40-jarig dienstverband 100% van het maandloon. De voorziening voor jubileumrechten wordt per individu bepaald rekening houdend met verwachte salarisstijgingen en blijfkans.

Voorziening Wachtgeld

Conform CAO hebben we de voorziening wachtgeld

gevormd ten behoeve van wachtgeldverplichtingen van voormalige werknemers. Dit betreffen zowel WW-uitkeringen, BW-uitkeringen als pensioenverplichtingen. De voorziening is gebaseerd op een opgave van de uitvoeringsorganisatie van de sector WWPlus, het UWV en ABP. Bij de bepaling van de voorziening hebben we per uitkeringsonderdeel een inschatting gemaakt hoe groot de kans is dat voormalig werknemers een nieuwe baan vinden en daardoor niet meer onder de wachtgeldverplichting vallen.

Voorziening synergieopdracht

In 2019 heeft het College van Bestuur een voorziening van €3 miljoen gevormd in verband met de herinrichting van de strategische stafdiensten en shared service centra als gevolg van de synergieopdracht. De synergieopdracht zal in 2020 leiden tot extra uitgaven voor onder andere het afvloeien van medewerkers, juridische kosten, loopbaanontwikkeling en scholing.

Voorziening Seniorenregeling

In de CAO is de seniorenregeling opgenomen. Deze regeling is bedoeld om medewerkers in de gelegenheid te stellen aanspraak te maken op regelingen die hen helpen om ook op langere termijn het werk goed, gezond en met plezier te blijven

doen en om werk en privé goed te combineren. In overeenstemming met de jaarverslaggevingsregels voor het bepalen van de voorzieningen hebben we een voorziening gevormd voor de uitstroom van middelen die de regeling met zich meebrengt. Ultimo boekjaar is de voorziening € 1,3 miljoen lager dan vorig jaar, dit is met name het gevolg van een wijziging in de gehanteerde participatiegraad. Deze is lager dan in voorgaande jaren aangezien de deelname aan de regeling in werkelijkheid lager is uitgevallen dan ingeschat toen de regeling van start ging.

Voorziening verlieslatende contracten

De voorzieningen voor verlieslatende contracten komen voort uit uitgaande kasstromen voor diensten die niet bijdragen aan het onderwijs. In het kader van de afwikkeling van oude afspraken hebben we hiervoor een voorziening gevormd. Deze afspraken zijn huisvesting gerelateerd en hebben betrekking op de onderwijslocaties in Leiden. Op basis van de beperkte juridische voortgang van een claim hebben we de aan deze claim gerelateerde voorziening gelijk gehouden. De voorzieningen hebben we opgenomen tegen contante waarde, gebruikmakend van de wettelijke rekenrente van 2,0%. Dit heeft geresulteerd in een rente mutatie van € 194.000.

Langlopende schulden

(Bedragen x € 1.000,-)

2.3 Langlopende schulden

2.3.3	Schulden aan kredietinstellingen	14.500	0	14.500	0	0	0	0	0
2.3.7	Overige langlopende schulden	20.619	0	369	0	0	20.251	0	1.251
Langlopende schulden		35.119	0	14.869	0	0	20.251	0	1.251

Schulden aan kredietinstellingen

(Bedragen x € 1.000,-)

	Saldo leningen 01-01-19	Verantw. onder kortlopende schulden	Stand per 01-01-19	Aangegane leningen	Aflossingen	Saldo per 31-12-2019	Oorspronke- lijke faciliteit	Afgeïst per
Hypothecaire lening Tranche 1	6.500	0	6.500	-	6.500	-	6.500	2019
Hypothecaire lening Tranche 2	8.000	0	8.000	-	8.000	-	8.000	2019
Hypothecaire lening Tranche 3	1.250	1.250	-	-	1.250	-	5.000	2019
Langlopende schulden	15.750	0	14.500	-	15.750	-	19.500	

In december 2019 heeft mboRijnland tranche 1 en 2 van de hypothecaire lening vervroegd afgeïst. Het renterisico op deze leningen was afgedekt door middel van een renteswap. De renteswap overeenkomst is beëindigd ten tijde van het aflossen van de leningen. De marktwaarde op dat moment was € 3,2 miljoen negatief.

mboRijnland heeft een rentecap op een ingeperkt investeringskrediet. De cap is blijven doorlopen na inperking van de variabele kredietfaciliteit bij de Rabobank. De marktwaarde van de rentecap is nihil per 31 december 2019.

Overige langlopende schulden

Het leasecontract voor onderwijsgebouw Lammenschans aan het Bètaplein in Leiden kwalificeert als financial lease voor wat betreft de opstellen. Gevolg is een activering als materieel vast actief waarover we gedurende de looptijd lineair afschrijven. Hiertegenover staat de leaseverplichting. Met het betalen van de leasetermijnen lossen we de leaseverplichting gedurende de gebruiksperiode af. In 2019 bedroeg de aflossing € 341.811. Dit bedrag was in 2018 onder de kortlopende schulden verantwoord.

(Bedragen x € 1.000,-)

	Saldo lease verplichting 01-01-19	Verantw. onder kortlopende schulden	Stand per 01-01-19	Aflossingen	Verantw. onder kortlopende schulden	Saldo per 31-12-2019
Financial lease verplichting	20.961	342	20.619	342	369	20.251

Kortlopende schulden

(Bedragen x € 1.000,-)

2.4 Langlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
2.4.3 Schulden aan kredietinstellingen	369	1.592
2.4.6 Schulden aan gemeenten	272	0
2.4.7 Vooruitgefactureerde termijn projecten	0	10
2.4.8 Crediteuren	3.934	6.588
2.4.9 Belastingen en premies sociale verzekeringen	5.023	4.626
2.4.10 Pensioenen	1.430	1.252
2.4.12 Overige kortlopende schulden	1.418	1.370
2.4.13 Vooruitontvangen college-, cursus-, les- en examengelden	0	1.327
2.4.14 Vooruitontvangen subsidies OCW	5.199	16.341
2.4.16 Vooruitontvangen bedragen	567	70
2.4.17 Vakantiegeld en vakantiedagen	5.113	5.094
2.4.18 Te betalen interest	0	146
2.4.19 Overige overlopende passiva	1.688	3.394
Totaal kortlopende schulden	25.013	41.809

Schulden aan kredietinstellingen

De aflossing op de leaseverplichting voor 2020 bedraagt € 369.000. Omdat deze verplichting een kortlopend karakter heeft, hebben we deze verantwoord binnen de kortlopende schulden.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

De nog te betalen loonheffing & sociale premies ultimo 2019 is conform de reguliere betalingen. Dat gebeurt altijd één maand volgend (januari 2020) op de verslagmaand (december 2019).

Overige kortlopende schulden

In 2019 zijn een aantal afspraken gemaakt met medewerkers om hen te mobiliseren richting ander werk. Voor in 2019 gemaakte afspraken die in 2020 worden uitgekeerd hebben we € 457,000 als kortlopende schuld opgenomen.

In lijn met de cao-afspraken hebben medewerkers per januari 2020 recht op een eenmalige uitkering van 1,25% van het brutoloon. De uitkering voor een bedrag van € 960,000 is gecompenseerd in de Rijksbijdragen 2019 en derhalve als kortlopende schuld verantwoord.

Vooruitontvangen subsidies OCW

De vooruit ontvangen subsidies van OCW worden op basis van bestedingsplannen benut. In 2019 hebben we met een kritische blik naar de bestedingen en plannen gekeken. Hieruit volgt dat we € 6,7 miljoen hebben afgewaardeerd en in de staat van baten en lasten laten hebben laten vrijvallen. De overige middelen worden besteed om een vervolg te geven aan de verbetertrajecten en aan meerjarige ontwikkelingen die reeds zijn ingezet en vanuit voorgaande jaren doorlopen in 2020 of het schooljaar 2020-2021.

Een verdere toelichting op de geormerkte subsidies is te lezen bij model G.

11.4.6 Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW (model G)

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Saldo per 31-12-19	Prestatie afgerond? Ja/Nee
	Jaar	Kenmerk				
Zij-instromers 2018 (25LN)	2018	942086-1	40.000	40.000	0	J
Zij-instroom 2018 (25MA)	2018	942091-1	20.000	20.000	0	J
Zij-instroom 2017 (25MA)	2017	842602-1, 865471-1	60.000	60.000	0	J
Zij-instromer 2019	2019	962617-1	80.000	80.000	0	J
Zij-instromer 2019	2019	966887-1	60.000	60.000	0	J
Zij-instromer 2019	2019	1013545-1	40.000	40.000	13.333	N
Zij-instromer 2019	2019	1027599-1	200.000	200.000	115.318	N
Lerarenbeurs '17 - '18 (25LN)	2017	854023-1	130.007	130.007	0	J
Lerarenbeurs '18 - '19 (25LN)	2018	928215-1, 993758-1, 965022-1	174.782	174.782	0	J
Lerarenbeurs '18 - '19 (25LN)	2018	930757-1	21.154	21.154	0	J
Lerarenbeurs 2019	2019	1006022-1, 1019830-1	180.863	180.863	106.297	N
Voorziening leermiddelen 2018 (25LN)	2018	926406-2	232.199	232.199	0	J
Voorziening leermiddelen 2018 (25MA)	2018	926413-2	122.434	122.434	0	J
Voorziening leermiddelen 2019 (25MA)	2019	1003956-1	340.870	340.870	45.988	N
Doorstroom MBO-HBO	2018	DHBO18029	97.160	97.160	97.160	N
Totaal			1.799.469	1.799.469	378.096	

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A geormerkt aflopend per ultimo 2019	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Subsidie-ontvangsten t/m verslagjaar	Overige ontvangsten in verslagjaar	Eigen bijdrage	Totale kosten	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Jaar	Kenmerk						
Aansprakelijkheid bestuurders	2016	MBO/560024618	183.839	143.781	0	0	143.781	0
Schoolmaatschappelijk werk 2018 (25LN)	2018	874307-2	401.076	401.076	0	0	401.076	0
Schoolmaatschappelijk werk 2018 (25MA)	2018	874331-2	183.505	183.505	0	0	183.505	0
Totaal			768.419	728.361	0	0	728.361	0

G2-B geormerkt doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Saldo 1-1-2019	Subsidie-ontvangsten van OCW in verslagjaar	Overige ontvangsten in verslagjaar	Eigen bijdrage	Lasten in verslagjaar	Totale kosten 31-12-2019	Saldo nog te besteden OCW ultimo verslagjaar
	Jaar	Kenmerk								
VSV-plusvoorziening 2017-2020 (25LN)	2016	OND/ODB-2016/17716 U	1.446.040	1.084.530	361.510	519.923	-	922.103	2.513.270	438.492
VSV 2017-2020 (25MA)	2016	OND/ODB-2016/17717 U	1.446.040	1.084.530	361.510	519.923	-	872.184	2.607.014	466.521
Doorstroom MBO-HBO	2018	DHBO17009	189.400	189.400	-	-	-	120.399	136.356	53.044
CIV Smart Technology (25LN)	2015	MUO/2015/257U	1.021.611	970.530	51.081	-	325.193	432.185	2.998.180	27.854
CIV Welzijn en Zorg	2018	1429818	987.361	246.840	197.472	327.874	49.859	601.968	720.331	186.268
Totaal			5.090.452	3.575.831	971.573	1.367.630	375.052	2.948.839	8.975.150	1.172.179

11.4.7 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

mboRijnland heeft in 2015 voor het onderwijsgebouw Lammenschans aan het Bètaplein in Leiden een leasecontract afgesloten. De lease hebben we voor wat betreft de opstellen gekwalificeerd als financial lease en derhalve in de balans en staat van baten en lasten opgenomen. De verplichtingen zijn dus niet meegenomen in de hieronder genoemde huurverplichtingen.

Overige verplichtingen zijn:

Verplichtingen x € 1.000,-	< 1 jaar	tussen 1 en 5 jaar	> 5 jaar
2.5.1 Huurverplichtingen	529	1.500	175
2.5.2 Lease en overige verplichtingen	1.792	246	37
Totaal	2.321	1.746	212

11.4.8 Toelichting op de staat van baten en lasten

Overheidsbijdragen

(Bedragen x € 1.000,-)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
3.1 Rijksbijdragen			
3.1.1 Rijksbijdragen OCW	129.416	126.164	130.886
3.1.2 Overige subsidies OCW	30.201	27.641	24.968
Rijksbijdragen	159.617	153.805	155.855

Uitsplitsing:

OCW geormerkte aanvullende subsidies	1.902	6.467	2.173
OCW niet-geormerkte aanvullende subsidies	28.298	21.174	22.796
Overige subsidies OCW	30.201	27.641	24.968

3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden

3.2.1 Participatiebudget	271	0	265
3.2.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	2.053	0	309
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	2.324	0	574

Uitsplitsing:

3.2.1.1 Participatiebudget Educatie	271	0	265
3.2.1.2 Participatiebudget Reïntegratie	0	0	0
3.2.1.3 Participatiebudget Inburgering	0	0	0
Participatiebudget	271	0	265
3.2.2.1 Provinciale bijdragen en subsidies	0	0	0
3.2.2.2 Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	2.053	0	309
3.2.2.3 Overige overheden	0	0	0
Overige overheidsbijdragen en -subs. overige overheden	2.053	0	309

De rijksbijdragen 2019 laten ten opzichte van de begroting een totale stijging zien van € 5,8 miljoen.

De baten uit de Rijksbijdragen OCW zijn € 3,2 miljoen hoger dan begroot. Dit is te verklaren door een algehele stijging van het macrobudget door looncompensatie. Het verschil ten opzichte van 2018 verklaren we door een afname in ons marktaandeel door dalende studentenaantallen.

De baten uit de overige subsidies OCW zijn € 2,5 miljoen hoger dan begroot en €5,2 miljoen hoger dan in 2018. Dit wordt met name veroorzaakt door de vrijval van oude kwaliteitsplan gelden.

Andere baten

(Bedragen x € 1.000,-)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
3.3 College-, cursus-, les- en examengelden			
3.3.1 Lesgelden sector VO	1.825	1.968	2.374
3.3.2 Cursusgelden sector MBO	521	0	288
3.3.5 Examengelden	28	10	30
College-, cursus-, les- en examengelden	2.374	1.978	2.693
3.4.1 Contractonderwijs	310	875	489
3.4.5 Overige baten in opdracht van derden	1.861	1.650	2.658
Baten in opdracht van derden	2.171	2.525	3.147
3.4.1.1 Contractonderwijs (excl. Inburgering)	310	875	494
3.4.1.2 Contractonderwijs Inburgering (MBO)	0	0	-5
Contractonderwijs	310	875	489
3.5 Overige baten			
3.5.1 Opbrengst verhuur	141	164	165
3.5.2 Detachering personeel	683	744	672
3.5.8 Verkoop (onderwijs)materialen	969	515	926
3.5.9 Opbrengst catering	211	152	340
3.5.10 Overige	7.450	50	428
Overige baten	9.453	1.625	2.531

In 2018 waren de VAVO-VO inkomsten geclassificeerd onder 3.4.5 Overige baten in opdracht van derden. We hebben dit in de jaarrekening van 2019 opgenomen onder 3.3.1 Lesgelden sector VO voor zowel 2019 (€1,6 miljoen) als 2018 (€ 2,1 miljoen).

De overige baten bestaan voor het grootste deel uit opbrengsten uit de verkoop van het pand aan de Vijf Meilaan in Leiden. Het pand had een geringe boekwaarde en de verkoop heeft geresulteerd in een bate van € 7,2 miljoen.

Lasten

(Bedragen x € 1.000,-)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
4.1 Personeelslasten			
4.1.1 Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	101.569	109.432	96.993
4.1.2 Overige personele lasten	24.208	13.248	24.121
4.1.3 Ontvangen vergoedingen	-675	0	-497
Personeelslasten	125.102	122.681	120.616
<i>Uitsplitsing:</i>			
4.1.1.1 Lonen en salarissen	78.196	109.432	76.187
4.1.1.2 Sociale lasten	10.923	0	9.843
4.1.1.3 Pensioenlasten	12.449	0	10.963
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	101.569	109.432	96.993
4.1.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	4.834	3.884	3.342
4.1.1.2.2 Lasten personeel niet in loondienst	15.155	5.638	15.635
4.1.1.2.3 Overig	4.219	3.726	5.144
Overige personele lasten	24.208	13.248	24.121
4.1.3.3 Overige uitkeringen	-675	0	-497
Ontvangen vergoedingen	-675		-497
Aantal FTE ultimo 2019			
Onderwijzend personeel	763		
Ondersteunend en beheerspersoneel	631		
Totaal	1.394		

Het overzicht met het aantal FTE is exclusief het personeel niet in loondienst.

Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

Het gemiddeld aantal medewerkers over 2019 is ten opzichte van vorig jaar met 44 FTE toegenomen (2018: 1.350 FTE). De gerealiseerde reguliere loonkosten zijn ten opzichte van 2018 met € 2.0 miljoen gestegen met name door de loonstijgingen volgens de CAO.

We zien een verschuiving van kosten tussen personeel in loondienst en lasten personeel niet in loondienst in vergelijking met de begroting. Dit is deels te verklaren door vacatures die tijdelijk zijn ingevuld door externe medewerkers.

Dotaties en vrijval personele voorzieningen

	2019
WGA - Langdurig zieken	2.053
Jubilea	474
Wachtgeld	241
Seniorenregeling	-934
Synergieopdracht	3.000
	4.834

De dotatie voor voorziening WGA en langdurig zieken bedraagt € 2,0 miljoen (2018: € 2,6 miljoen). In de voorziening langdurig zieken

zijn medewerkers opgenomen die op balansdatum 2019 ziek zijn en waarvan het de verwachting is dat zij niet (snel) terugkeren in het arbeidsproces bij mboRijnland.

De voorziening seniorenregeling is afgenomen ten opzichte van vorig jaar, dit is met name het gevolg van een wijziging in de gehanteerde participatiegraad. Deze is lager dan in voorgaande jaren aangezien de deelname aan de regeling in werkelijkheid lager uitvalt dan ingeschat toen de regeling van start ging.

In 2019 heeft het College van Bestuur een voorziening van €3 miljoen gevormd in verband met de herinrichting van de strategische stafdiensten en shared service centra als gevolg van de synergieopdracht. De synergieopdracht zal in 2020 leiden tot extra uitgaven voor onder andere het afvloeien van medewerkers, juridische kosten, loopbaanontwikkeling en scholing.

De voorzieningen worden nader toegelicht bij de toelichting op de afzonderlijke posten van de balans bij het onderdeel voorzieningen 2.2.

(Bedragen x € 1.000,-)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
4.2 Afschrijvingen			
4.2.2 Afschrijvingen materiële vaste activa	8.804	9.813	8.737
Afschrijvingen	8.804	9.813	8.737
4.3 Huisvestingslasten			
4.3.1 Huurlasten	3.046	3.098	5.205
4.3.2 Verzekeringslasten	109	104	100
4.3.3 Onderhoudslasten (klein onderhoud)	1.809	600	1.152
4.3.4 Energie en water	792	863	854
4.3.5 Schoonmaakkosten	1.615	1.548	1.618
4.3.6 Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	742	620	634
4.3.7 Overige huisvestingslasten	1.225	908	-287
Huisvestingslasten	9.337	7.741	9.276

Huurlasten

In 2018 hebben we het gebouw Centraal Station aan de Bargelaan in Leiden per augustus 2018 kunnen verlaten, wat zich vertaalt in lagere huurlasten in 2019.

Onderhoudslasten

De onderhoudslasten zijn € 1,2 miljoen hoger dan begroot als gevolg van de realisatie van de fietsenstalling op de locatie Lammenschans voor € 0,9 miljoen. De realisatie van de fietsenstalling is een laatste onderdeel in de afwikkeling van de verplichtingen richting Green die wij zijn overeengekomen bij de verkoop van het gebouw op Lammenschans. De daadwerkelijke realisatie van de kosten voor onderhoudslasten is € 0,3 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een hogere realisatie van het storingsonderhoud.

Overige huisvestingslasten

Het creditsaldo in 2018 werd veroorzaakt door de vrijval van de huisvestingsvoorziening van per saldo € 2,0 miljoen. In 2019 zijn de verhuiskosten € 300.000 hoger uitgevallen dan begroot door een toename in verhuisbewegingen van teams en opleidingen.

(Bedragen x € 1.000,-)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
4.4 Overige lasten			
4.4.1 Administratie en beheer	4.826	3.817	4.469
4.4.2 Inventaris en apparatuur	3.735	3.396	3.298
4.4.3 Leer- en hulpmiddelen	5.098	3.976	4.787
4.4.4 Dotatie overige voorzieningen	-38	0	1.010
4.4.5 Overige	3.321	5.138	4.708
Overige lasten	16.943	16.328	18.272

Dotatie overige voorzieningen

Dit een dotatie van € 8 duizend aan de voorziening voor verlieslatende contracten in de huisvesting en een vrijval van €46 duizend in de voorziening debiteuren.

Accountantshonoraria

In het boekjaar en voorgaand boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. De honoraria betreffen de werkzaamheden die bij mboRijnland zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties). Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2019 respectievelijk 2018, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

(Bedragen x € 1.000,-)	2019	2018
Onderzoek van de jaarrekening en bekostigingsgegevens	278	322
Overige niet-controlediensten	12	30
	290	352

Financieel en buitengewoon

(Bedragen x € 1.000,-)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
6.1 Financiële baten			
6.1.1 Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	0	0	-1
Financiële baten	0	0	-1
6.2 Financiële lasten			
6.2.1 Rentelasten en soortgelijke lasten	5.652	2.302	2.500
Financiële lasten	5.652	2.302	2.500
Financiële baten en lasten	5.652	2.302	2.499

Onder de rentelasten verantwoorden we de reguliere rentelast van leningen en derivaten van €600.000 en de rente op de leaseverplichting van € 1,7 miljoen.

In 2019 hadden we daarnaast incidentele rentelasten voor het wijzigen van de discountingsvoet van de voorziening voor verlieslatende contracten van € 194.000 en de afrekening van de negatieve marktwaarde op de interest rate swap van € 3,2 miljoen. In december 2019 heeft mboRijnland tranche 1 en 2 van de hypothecaire lening vervroegd afgelost. Het renterisico op deze leningen was afgedekt door middel van een renteswap. De renteswap overeenkomst is beëindigd ten tijde van het aflossen van de leningen. Hierdoor is feitelijk (liquiditeitstechnisch) de verplichting die wij hadden naar voren gehaald en ook de uitgaven op de renteswap die wij hadden vastgezet en verplicht waren in de toekomst te voldoen. De marktwaarde van de verplichting op dat moment was € 3,2 miljoen negatief.

Belastingen

Over het jaar 2019 zijn geen belastingen over het resultaat te verantwoorden. In 2018 was dit ook niet het geval.

Resultaat uit deelnemingen

(Bedragen x € 1.000,-)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
	0	0	103

In 2018 is Community College Leiden B.V. (CCL B.V.) geliquideerd en hebben we de rekening en verantwoording verwerkt in de jaarrekening van mboRijnland. Dit resulteerde ultimo 2018 in een positief resultaat deelneming van €103.000

Verplichte Toelichting

Model E: Verbonden Partijen

Naam (Bedragen x € 1.000,-)	Juridische vorm 2019	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2019	Resultaat 2019	Art 2:403 BW	Deelname %	Consolidatie
VVE Fluitpolderplein 5-9	Vereniging	Leidschendam-Voorburg	3	0	0	Nee	n.v.t.	Nee
VVE Alfastraat Betaplein	Vereniging	Leiden	3	0	0	Nee	n.v.t.	Nee
mboRijnland Bedrijfsopleidingen B.V.	B.V.	Gouda	1	2	0	Nee	100,0%	Nee
Stichting CIV Smart Technology	Stichting	Leiden	4	0	0	Nee	n.v.t.	Nee

Code activiteiten:

1 = contractonderwijs
2 = contractonderzoek

3 = onroerende zaken
4 = overige

12. Overzichten van de jaarrekening

12.1 WNT-verantwoording 2019 Stichting mboRijnland

Bezoldigingsmaximum

Het bezoldigingsmaximum in 2019 is € 194.000. Dit bedrag behoort tot de bezoldigingsklasse G en is opgebouwd door middel van complexiteitspunten:

- Complexiteitspunten gemiddelde totale baten 9
- Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten 4
- Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren 5
- Totaal 18**

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leiding-gevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

(Bedragen x € 1.000,-)	O. Jelsma	J.O. de Jong	R.J. W. Winter
Functiegegevens	Voorzitter CvB	Lid CvB	Lid CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldering			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	171.743	171.743	168.842
Beloningen betaalbaar op termijn	21.245	21.245	21.245
<i>Subtotaal</i>	192.988	192.988	190.087
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000	194.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	192.988	192.988	190.087
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2018			
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2018 (in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	172.848	172.848	166.594
Beloningen betaalbaar op termijn	19.739	19.739	19.997
<i>Subtotaal</i>	192.587	192.587	186.591
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000	189.000
Totale bezoldiging	192.587	192.587	186.591

Tot en met 2018 was het overgangsrecht van toepassing voor O. Jelsma en J.O. de Jong.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12.
Niet van toepassing.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

(Bedragen x € 1.000,-)	Y. Shitrit	M.J. Stroop	J. Snippe
Functiegegevens	Voorzitter RvT	Lid RvT	Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/3 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldering			
Totale bezoldiging	20.833	15.583	17.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	24.396	17.752	19.400
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2018			
Aanvang en einde functievervulling in 2018		1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldering			
Totale bezoldiging		16.000	16.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		18.900	18.900

* Mevrouw Shitrit is sinds 1 maart 2019 voorzitter van de Raad van Toezicht

(Bedragen x € 1.000,-)	A. van der Wal	M. van 't Noordende	H. Fernandes Mendes
Functiegegevens	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldering			
Totale bezoldiging	17.000	17.000	17.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	19.400	19.400	19.400
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2018			
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldering			
Totale bezoldiging	16.000	16.000	16.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.900	18.900	18.900

(Bedragen x € 1.000,-)	R. van Leeuwen	Y Shitrit
Functiegegevens	Lid RvT	Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 28/02*
Bezoldering		
Totale bezoldiging	17.000	2.833
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	19.400	3.136
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldering		
Totale bezoldiging	16.000	16.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	19.703	18.900

* Mevrouw Shitrit was tot 28 februari lid van de Raad van Toezicht en sinds 1 maart 2019 voorzitter

12.2 Bestemming van het resultaat

Ingevolge de Wet educatie en beroepsonderwijs verwerken we het resultaat van het verslagjaar in de reserve van de instelling.

Het resultaat over het verslagjaar van positief € 10,1 miljoen doteren we op de volgende wijze aan het eigen vermogen:

(Bedragen x € 1.000,-)	2019
Toegevoegd aan de algemene reserve	8.302
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve (privaat)	73
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve (publiek)	1.728
Resultaat 2019	10.103

12.3 Gebeurtenissen na balansdatum

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. De effecten van deze crisis op de lange termijn ontwikkelingen op globaal en nationaal niveau zijn op dit moment nog niet duidelijk.

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen directe financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar legt wel druk op de organisatie en het personeel. Het in snel tempo ontwikkelen van digitale lesmethodes, digitaal lesgeven en nog tal van initiatieven die binnen de organisatie zijn uitgerold hebben energie en aanpassingsvermogen geleverd van het personeel. Of en hoe groot de financiële impact in de toekomst zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We hebben een adequate liquiditeits- en solvabiliteitspositie en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitoefenen.

De impact op de instelling is groot, zowel voor de leerlingen/ studenten, ouders als medewerkers. In dit stadium zijn de financiële gevolgen voor onze bedrijfsactiviteiten beperkt (over de eerste maanden van 2020

tot het moment van het opstellen van deze jaarrekening is het effect op ons resultaat beperkt van omvang). Wij zullen het beleid en het advies van de diverse nationale instellingen blijven volgen en zullen tegelijkertijd ons uiterste best doen om onze activiteiten zo goed en veilig mogelijk voort te zetten zonder daarbij de gezondheid van onze medewerkers en leerlingen/ studenten in gevaar te brengen.

Gezien de snelheid en onduidelijkheid van de ontwikkelingen rondom deze crisis is het niet mogelijk om de toekomstige financiële gevolgen op dit moment betrouwbaar te kwantificeren. Dit is onder andere afhankelijk van de duur, de ontwikkeling van de verspreiding van het virus en maatregelen vanuit het kabinet. Op basis van de beschikbare informatie verwacht de instelling op korte termijn geen continuïteitsrisico. De liquiditeits- en solvabiliteitspositie is solide genoeg gezien de omvang van de 1e geldstroommiddelen van de totale baten.

De financiële impact van COVID-19 is derhalve voor de totale baten, het resultaat en liquiditeit op de korte termijn zeer beperkt. Hierbij is geen sprake van een materiële onzekerheid omtrent de continuïteit

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

College van bestuur

O. Jelsma	Voorzitter
J.O. de Jong	Lid
R.J.W. Winter	Lid

Raad van Toezicht

Y. Shitrit	Voorzitter
M.J. Stroop	Lid
J. Snippe	Lid
A. van der Wal	Lid
M. van 't Noordende	Lid
H. Fernandes Mendes	Lid
R. van Leeuwen	Lid

Datum vaststelling jaarrekening:

Leiden, 16 juni 2020

13. Overige gegevens

13.1 Controle verklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en de raad van toezicht van Stichting mboRijnland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting mboRijnland te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting mboRijnland op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2019;
- de staat van baten en lasten over 2019; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting mboRijnland, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van de onzekerheid in verband met de effecten van het coronavirus (COVID-19)

Wij wijzen op de toelichting opgenomen onder de "gebeurtenissen na balansdatum" in de toelichting op de jaarrekening waarin het college van bestuur de mogelijke invloed en gevolgen van het coronavirus (COVID-19) op de organisatie en op de omgeving waarin de instelling opereert alsmede de genomen en geplande maatregelen om met deze gebeurtenissen en omstandigheden om te gaan heeft beschreven. In deze toelichting is ook beschreven dat het op dit moment redelijkerwijs niet mogelijk is om de toekomstige effecten op de financiële resultaten, de financiële positie in te schatten. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag, welke bestaat uit:
 - 1. Nieuwe missie
 - 2. Strategie
 - 3. Kwaliteitsagenda 2019-2022
 - 4. Student in beeld
 - 5. Medewerker in beeld
 - 6. Raad van Toezicht
 - 7. Ondernemingsraad
 - 8. Studentenraad
 - 9. Financieel verslag
 - 10. Continuïteits- en risicoparagraaf
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de

Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 16 juni 2020
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door R. Goldstein RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijnhet in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

14. Contactgegevens

ALPHEN AAN DEN RIJN

Ambonstraat 1,
2405 EN Alphen a/d Rijn

*Economie
Entreeopleiding
Gezondheidszorg
Sport & Bewegen
Orde & Veiligheid
Welzijn*

GOUDA

Groen van Prinsterersingel 52
2805 TE Gouda

*Bakkerij & Horeca
Economie
Entreeopleiding
Gezondheidszorg
Sport & Bewegen
Orde & Veiligheid
Techniek & ICT
Uiterlijke verzorging
Welzijn
Vavo*

LEIDEN

Bètaplein 18
2321 KS Leiden

*Bakkerij en Horeca
Economie
Techniek & ICT
Media & Vormgeving
Toerisme & Recreatie
Welzijn*

LEIDEN

Breestraat 46-48
2311 CS Leiden

Gezondheidszorg

LEIDEN

Vijf Meilaan 210
2324 XP Leiden

*Economie
Vavo*

LEIDEN

Gitstraat 2
2332 RB Leiden

Techniek (Bouw en Infra)

LEIDEN

Storm Buysingstraat 18c
2332 VW Leiden

*Entree
Sport & Bewegen
Orde & Veiligheid
Uiterlijke Verzorging
Vavo
Uiterlijke verzorging*

LEIDEN

Zernikedreef 11
(gebouw Hogeschool Leiden)
2333 CK Leiden

Laboratoriumtechniek

LEIDSCHENDAM -VOORBURG

Fluitpolderplein 7
2262 ED Leidschendam-Voorburg

*Economie
Entreeopleiding
Gezondheidszorg
Welzijn*

KATWIJK

Louise de Colignylaan 2
2224 VT Katwijk aan Zee

Techniek (Schilderen)

WOERDEN

Polanerbaan 15
3447 GN Woerden

*Economie
Entreeopleiding
Gezondheidszorg
Welzijn
Vavo*

ZOETERMEER

Van Doornenplantsoen 11
2722 ZA Zoetermeer

*Economie
Entreeopleiding
Gezondheidszorg
Uiterlijke verzorging
Sport & Bewegen
Orde & Veiligheid
ICT
Welzijn
Vavo*

ZOETERMEER AYERS ROCK

Buytenparklaan 14
2717 AX Zoetermeer

Sport & Bewegen

BESTUUR EN DIENSTEN

Bètaplein 18
2321 KS Leiden

Stichting regionaal opleidingencentrum mboRijnland

Statutaire zetel: Gouda
KvK-nummer: 41159510
